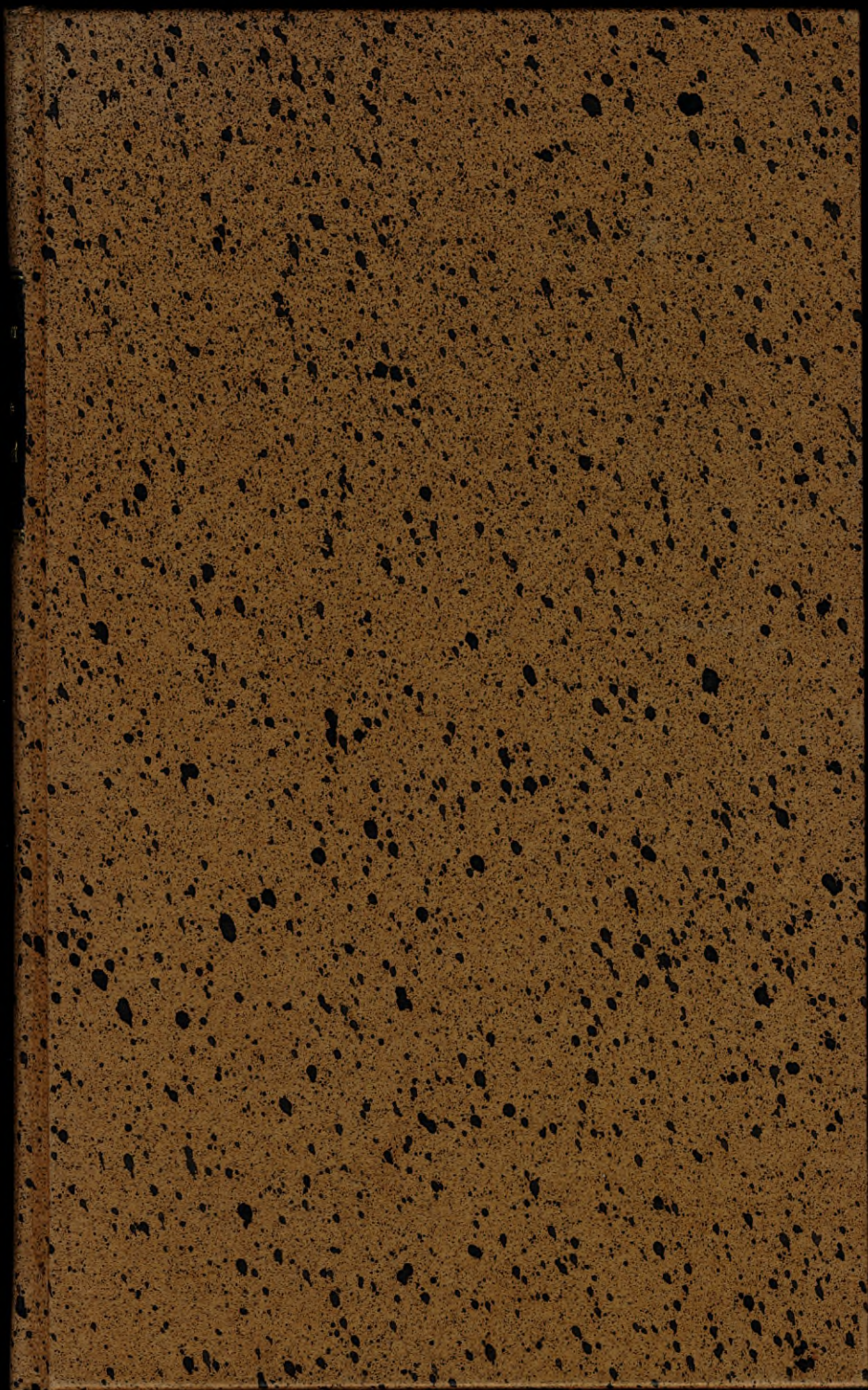

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

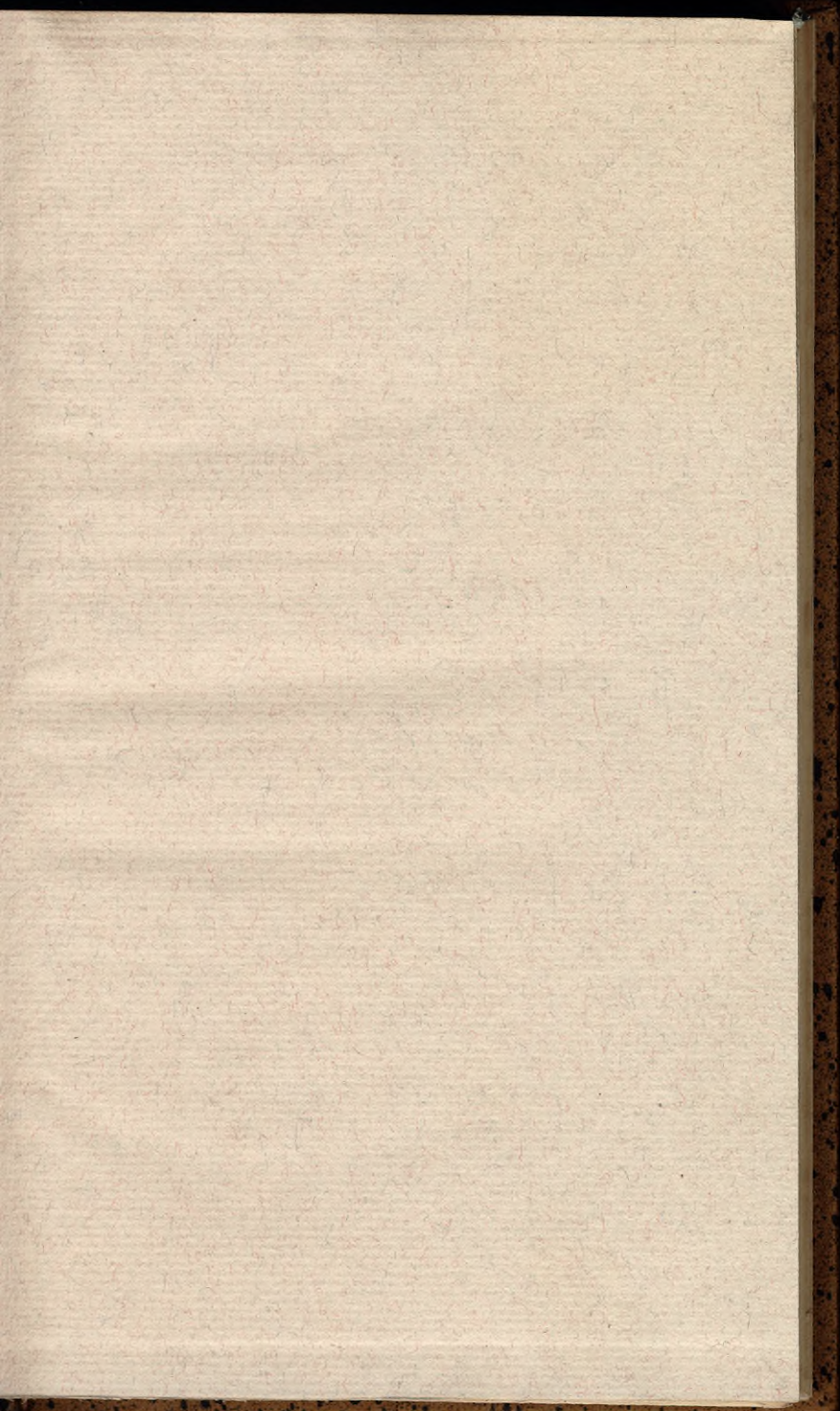

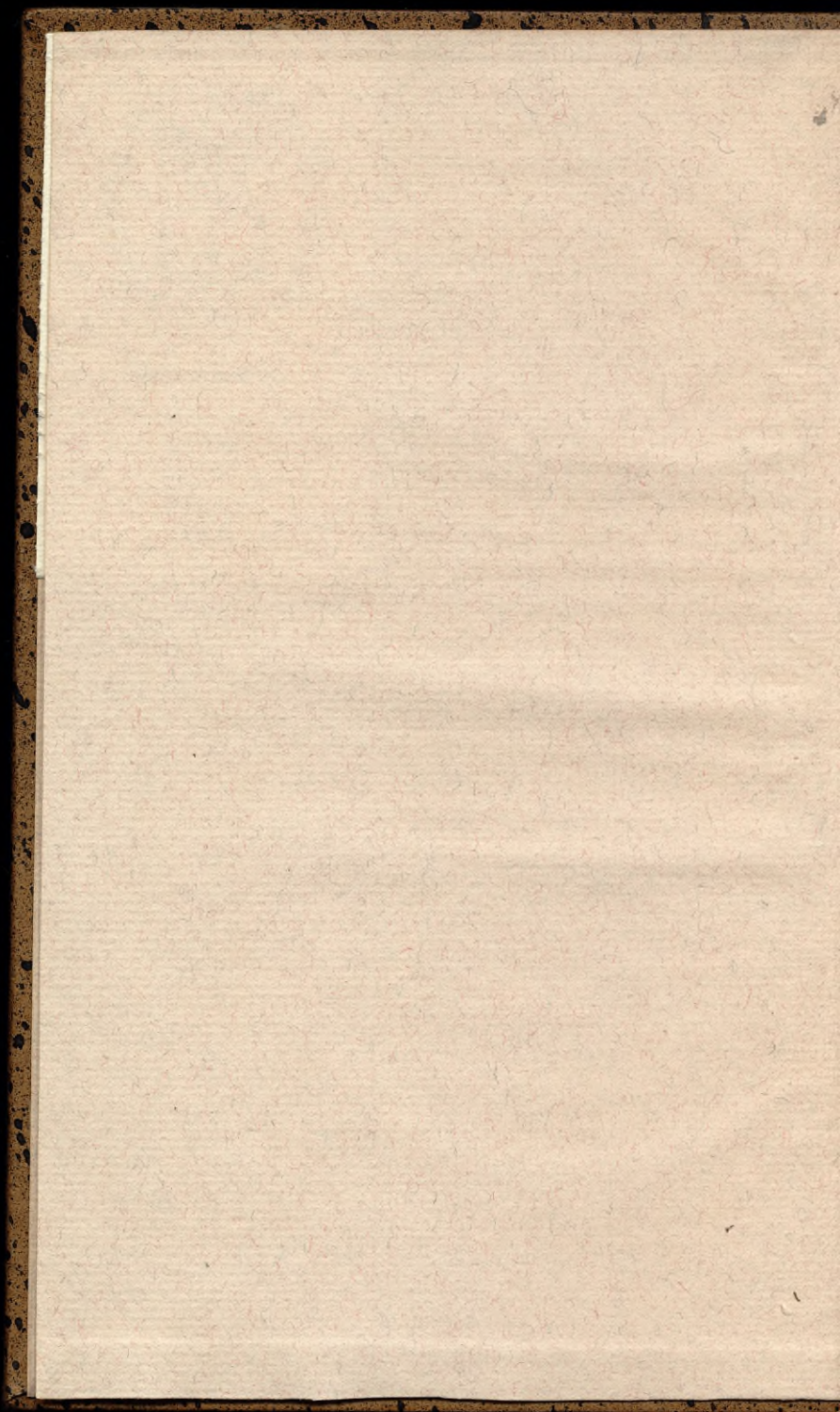

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.
Dram.
1820

1821
Amalia Gustaf

1867

Runeswårdet

och

Den förste Riddaren.

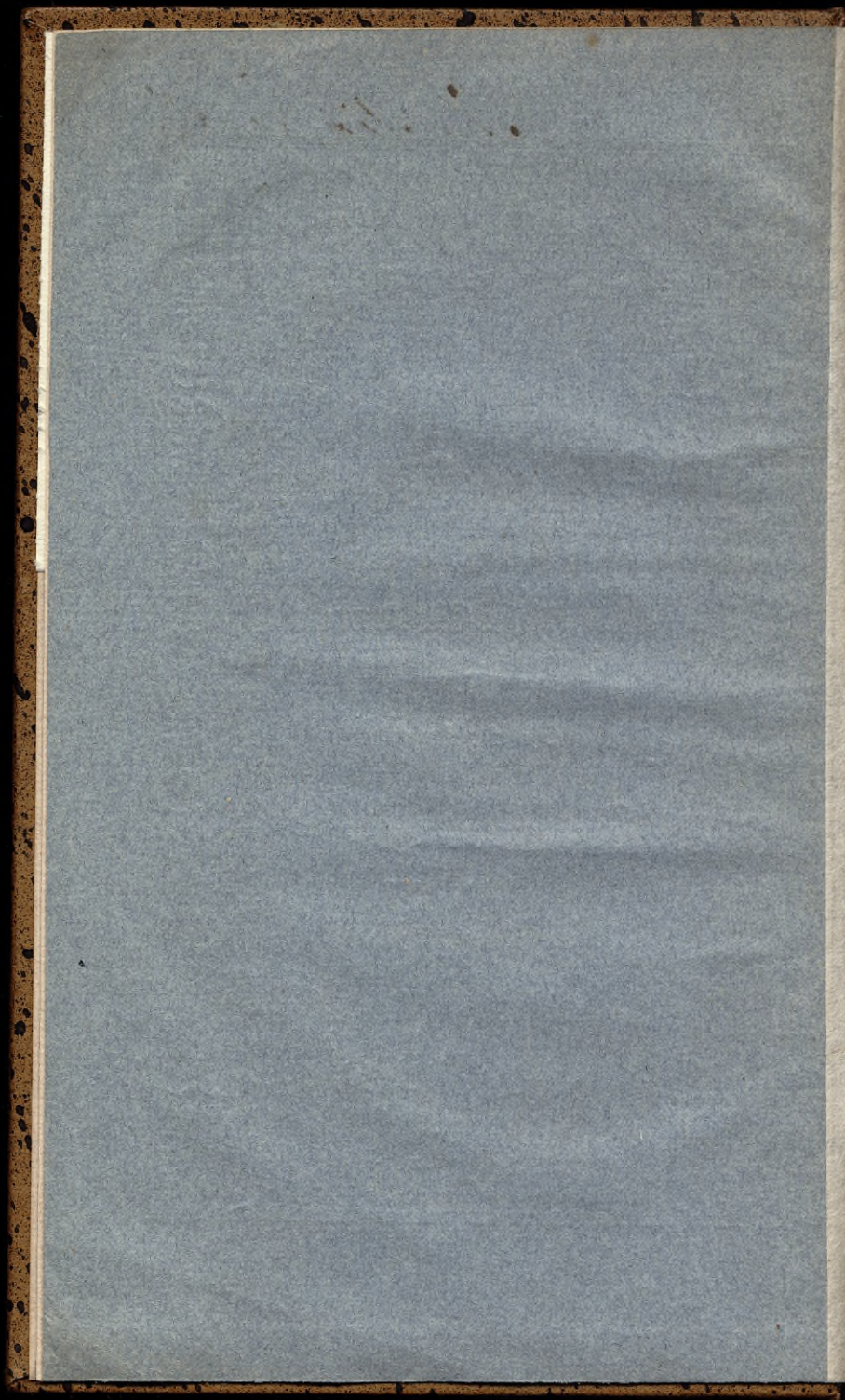
Sorgspel

af

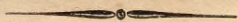
Karl August Ericander.

Andra Upplagan.

Kuneswärdet.

Sorgspel.

Verzeichnis

Der besten Bücher

in der Naturgeschichte

der Thiere

von Johann Friedrich

Schlegel

Leipzig 1781

Verleger

Leipzig bey C. C. Neumann, Neudamm

Runeswårdet

och

Den förste Riddaren.

Sorgspel

af

Karl August Ricander.

Andra Upplagan.

STOCKHOLM.

Tryckt hos B. M. Thomson, 1835.

På Författarens Förlag.

1767

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

STOCKHOLM

Faint text at the bottom of the page, possibly a date or publisher information.

Öch smälte swärd och hjälm med himmelsk låga.
Swär strid det blef, men tyft, och mer i djupet
Det brusade; men Herrans Ord fick seger.

Ett ord jag skrifwit öfwer detta under;
Om Christendomens underliga morgon
Uti mitt fosterland, en bok jag diktat,
Öch lägger neder den wid Dina fötter,
Ord öfwer alla ord! Jag wet och känner
Att mina ord inför Dig äro skuggor —
Allt ljus är mörker blott emot Din klarhet. —
Ur inga böcker jag mitt ämne hämtat,
All werldslig sanning har jag här försakat,
Öch endast sökt det andeligen sanna.
En blick mot Dig ingaf mig Ordens mening
Öch dessa bilder, som uti mitt hjerta
Fullbanade, der länge haft sitt tempel.
När de nu tråda fram uti Ditt tempel,
Den wida werlden, häfwande och blyga,
Gjut lif i dem, och låt så några strålar
Utaf Din sol bestina dem, att folket
Af deras skådning saligen må fröjdas,
Knäböja inför Dig, och säga: Amen!

Personer.

Konung Olof.

Olour Silfverskägg.

Alrik, hans Son.

Folke Lagman.

Emund Björnsön på Abelsö.

Hulda, hans Dotter.

Huldas Ande.

Angarius, Erkebiskop.

Clemens Monitor, Munk från Turholts kloster.

Peregrinus, i Munkelåpa,

Thore, } Oldurs Barnbarn.

Are, }

Orm, en Kämpe,

En Dwinna,

Kämpar i Olofs hof,

Prefter i Eriks tempel,

Munkar.

En Kyrkvaktare,

Bönder,

Knektar,

Tiden för handlingen är omkring år 850.

Ich bin ein

kleiner Mensch

und will

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

einmal

I.

Första Uppträdet.

Björkö.

En trädbevärdt plan i Staden. Till höger en återfulle, omgifwen af granar: till wenster på en bergshöjd ett Kapell, med Forsspira på tornhwalfwet. En gångstig leder dit. Odurs boning ej långt från stranden af Mälaren. Bryggan mellan Adelsö och Björkö i bakgrunden, der åswen en uddig, grönskande kust af Adelsö synes. Längst bort Söfgårdens tinnar, upplyste af aftenfenet.

Solen går ned.

Ett Drakfkepp seglar förbi med stilla fart. På däcket sjunger en Wiking med ljudande stämma:

God natt! God natt!

Du Drottning i gyllene skrud!

Du strålande Wikingabrud!

Nog ser jag, du förjer och gräter;

Men gråt ej! wi träffas ju åter.

Fast natten i Norden är lång,

Så blir det wäl morgon en gång.

D wor jag som du
Så nära den önskade strand,
Det nya, lycksaliga land!
Fort, Drake! på böljorna ila,
Snart slipper du mig och får hvila.
På hafwet, på jorden är strid;
I jorden får Wifingen frid.

Jag ropar på storm:
Fort will jag på hafwet framgå;
Men tyst ligger stormen ändå.
Förr dref han med kraft mina segel,
Nu ser han sig hellre i spegel,
Och smeker med jollrande wind
Den flårdsfulla Sjöjungfruns kind.

Sol! ensam som du
Jag far på den högblåa wåg
I stilla, högtideligt tåg;
Du hwilar hos fränderna dina;
Men hån äro fosterbröder mina;
Ej äger jag bror eller far —
Mitt swärd är det enda jag har.

En aften som Du,
I gullklara rustningen klädd,
Jag slumrar å blodrödan bädd.
Du redan ditt anlete dödjer:
Jag sakta i spåren dig följer.
Du glänsande Drottning, far wål!
Far roligt, far stilla, far wål!

Skeppet försvinner småningsom med Solen. Rösterna bortljuder.
Klockan ringer i Kapellet.

Oldur. (utanför sin boning på
en gråsbänk, sipande sitt
svärd.)

Jag känner wål det sköna Wikinglifswet,
Och sång på sjön har varit Oldurs wällust
Uti den friska mannakraftens dagar.
Då låt den klarare likwål än nu,
Och ingen klagan gjorde klangen dystert.
Nu ser jag sållan något Wikingsskepp,
Nu hör jag sållan några sjömansqwäden;
Ty mina wapenbröder äro fallne:
De unga känna icke gamla Oldur,
Och ingen Sjökung mera lägger till
Inwid det rika Björks sagra kust;
Ty andra stutor dem i wågen ligga.

(han hör ljudet af klockan.)

Så — är nu spöketimman åter inne?
Du trogna svärd! ej mer jag dig behöfver:
Du har tjent ut. Så länge som jag lefver,
Skall dock ej rosten dig i grund förtära.
Det gamla torra blodet bort skall slipas —
Hvem wet när något nytt på klingan rinner?
Det går så alltid, att det gamla, torra
Skall lemna rummet åt det unga, friska.
Ett bragdfullt lif är stänare än döden;
Men när som åldern kommer, armen lamas
Och hjertat wisnar bort, och håret gulnar
Som mogen såd på åkermännens tegar,
Då blifver döden friskare än lifwet.

Andra Uppträdet.

Ett tåg af Christna bedjare. Nydöpte i hvita kläder gå förut. Derefter Bisopen i sin skrud med staf i handen, och ett bildkors. Sonom följa Prester och andra Christna. Folket, som möter tåget, knäböjer för korset.

Oldur, Peregrinus,
Twenne wäpnade Knektar.

Peregrinus.

Ofalige, förstockade, hwem är du?

Oldur.

Hwad will du mig? Jag sitter ej i wägen.

Peregrinus.

Säg du ej nyß det helga korset, Gubbe,
Som Bispen högt i sina händer förde?
Du föll ej ned på dina knån till jorden,
Dch tillbad det?

Oldur.

Jag är för gammal worden,
Dch mina knån så stela som mitt sinne.
De kunna buga som ha mjuka ryggar
Dch tro på hwita Christ: jag gör det ej.

Peregrinus.

Gud öppne dina ögon! Men till desß
Du måste göra, som de andra göra,
Dch wänja dig wid ödmjukhet, min Gubbe!

Det går wäl lättare, då du blir wan.
Du måste buga, och du måste niga
För korsets trä, der Herrans blod har runnit.

Oldur.

Mer blod har runnit här på fästeforsket.
Fall ned och buga dig, du swarte man!

Peregrinus.

O blindhet! knektar! hållen honom fast,
Och tånjen honom uti fedjors band.
För Konungen han skall till rätta stå,
Och plikta dyrt för det han korsat hånat,
Och dragit swärd mot obewäpnad man,
Mot kyrkans tjenare — Fort, binden honom!

Oldur. (hugger omkring sig med
swärdet, öfvermannas,
bindes och kastar swärdet
åt sidan.)

O Blodabyrkare! det är förgäfves —
Mitt blod är redan kallnad och förtorkadt:
Er hunger kan af mig ej måttad warda.
Förr tio slog jag; nu af två jag bindes,
Och styrkans hämd förlamas i mitt bröst.
We den, som så sig sjelf får öfwerleswa!

Peregrinus.

Hör, Gubbe! stort och djupt som hafwets rymb
Är emot kyrkan och mot mig ditt brott,
Och lifwet wore sjelf en knapp försoning,
För allt det onda, som du tänkt och gjort;

Doç will jag icke dig ändå beröfwa
Ett fröpligt lif, som intet mig kan båta,
Om du will gifwa mig en kostlig gåfwa
Till kyrka eller kloster. Du är rik,
Har samlat skatter uppå många kuster,
Dem du besökt på dina plundringståg.
Tag fram en gyllne arming eller hjälm,
En bågare af guld, en skäl af silfwer,
Så will jag lösa dig ur kedjan åter.
Men skynda, innan Bispen återkommer
Och blir öf warse — då är du förlorad.

Oldur.

Dråp mig!

Peregrinus.

Du har ett wackert silfwerfkrin,
Med bilder firadt och med ädla stenar:
Gif det; det påsar wäl för helgonben:
Så will jag låsa måsor för din gåfwa,
Och falla fröjd utöfwer dig från höjden.
Besinna dig, och wälj det bästa!

Oldur.

Dråp mig!

Förr lär det ej bli något af med rofwet.
Dråp mig! Se'n kan du sätta dig på kroppen,
Och sjunga korpasång, och plundra fritt.

Peregrinus.

Jag hör, jag hör. Du skall ock bönhörd blifwa —
Bortsläpen honom fort till fångselrummet,

Der sol och måne honom ej beswåra.

Hwi töfwen I? Hwi blefven I? Oskadlig

Är gubbar's wrede. Ledn honom bort!

Knektarne fatta Oldur. Han stapplar omkull. De lyfta
sina wapen för att slå honom.

Oldur.

Ut flög den unga örnen,

Och den gamle satt qwar.

Förr slog han stora björnen,

Nu en korp honom tar.

Han gods och lif will taga,

Och till sitt näste draga:

Hwi dröjer unga örn, då den gamle lider wäld?

Nu dåna örnewingar

Sfwer berg, öfwer dal.

Hem unga örnen svingar

Och gör korpen stort qual.

Den gamle han förlofsar,

Förtryckaren förfrosar,

Ej dröjer unga örn, då den gamle lider wäld.

Tredje Upträdet.

Desamme. Alrik, med örnhjelm på hufvudet, intrufar med draget swärd.

Alrik.

Swärd, hämd och död utöfwer eder boswar!
(Sugger in på knektarne, som efter ett kort motwårn fly.)

Peregrinus.

Snällt springen I — Min hälsning hem — god'
wänner!

Alrik.

Du blefnar, Fader! Dör du? Är du mördad
Af nidingshänder? (Han löser banden.)
(Till Peregrinus.) Bort från detta rum!

Peregrinus.

Din Fader är en trollkarl. Inför folket
Och Konungen för detta fån I swara.

Alrik.

Du skall ock få din del.

Peregrinus.

Din iswer spara!

Wi träffas wäl en annan gång.

Alrik

Nu strax,

Om swärdet biter på din swarta fjortel.

(Han rufar öfwer Peregrinus.)

Oldur.

Hugg kåkt, min Son! den argaste du skonat.

Peregrinus. (i det han går baklänges
och westar med handen
mot swärdet.)

En, två — tre — fyra, fem, och ännu dubbelt,
Tredubbelt till — du blod ej ändå träffar —
Ditt swärd får länge leta efter hjertat.

(De försvinna ur sigte.)

Ulrik. (återkommer.)

Han flydde bort.

Oldur.

Svar har du varit, Ulrik!

Så länge borta från din gråa Fader?

Ulrik.

Hos Sulda var jag — Mellan dig och henne
Min kärlek delar jag, som dock ej minskas.

Oldur.

Så — åter der — jag glömmes wäl till slut,
Du hör ej alltid när din Fader ropar,
Och nästa gång de arga trollen komma
Så får jag dö — slog du ej munken dödd?

Ulrik.

Sag mycket stridt och kämpat, som du wet;
Mot harnesk och mot blanka kopparhjelmar
Mitt swärd har ofta wäldeligen klingat,
Och aldrig swikit än sin herres arm.

Jag döden sett uti hans bleka anlet,
Och aldrig darrat; men nu ryste jag,
Och swärdet slant på munkens hala drägt.
Jag mycket grusligt sett och lett deråt:
Men nu betager mig en dystert skålfwa;
Nu båsvar jag af harm; ty jag har skådat
Min gamla Fader slagen uppå jorden.

Oldur.

Af Christna männer.

Arif.

Uti bojon sluten.

Oldur.

Af Christna männer, efter guldet snifne.
Der ligger ännu swärdet — si, det blyges.
Jag bår det icke mer, min arm är matt;
Wanmåktig, men dock wild och outtröttlig,
Nu håmden, lik en gam, mitt hjerta gnager.

Arif.

Om du ej kan, så will jag håmnas.

Oldur.

Arif!

Tag detta swärd, ett wittne till min skam,
Och låt det wittne blifwa till min håmd!
Swär mig en ed derwid!

Arif.

Låt höra den!

Oldur.

Rom först och led mig upp på kummeln der,
Som utaf granars friska frans är frönt.

(De wandra satta upp på högen.)

Hår hwila nu din stamfars murfna ben:
Hår ligger Hjalmar Brynjelós begrafwen,
Som drog med Ragnar Kung i Wikingtåg.
De höga Gudar woro honom blida,
Lifsom hans ått: Och wål har den sig stått,
Och skall ej dö, och ej i kraft försämras,
Så länge den sin äkta tro bewarar,
Och icke böjer knå för andra bilder,
Än kraftens hårliga Treenighet
I Upsals höga, underbara Tempel,
Dit alla folk församla sig att dyrka.
Till fädrens åra har jag lagt en skärf,
Fast bättre warit, om jag redan wore
I härnad fallen och i högen lagd
Förrn jag förnedrad blef på gamla dagar.
Allt stort och hårligt hotas med förnedring,
Ifrån den stund då första munken kom
Och satte foten uppå Björkö strand.
Förwillelse betager Swears sinnen,
De löpa ifrigt efter nya läran;
Och de, som inse giffet, som den hyser,
Stå stilla, lifsom stoder, och se på
Hur det i landets hjerta sprider döden.
Säg, will du nu, att våra As-gudar

Bli öfvergifna för den bleka Christen,
Som slår sig fram med korset öfverallt,
Dch will sig sätta uti deras säte?
Skall gyllne pansarstruden slås i stycken,
Dch hwhita qwinnokläder dragas på
Dch welflig barnafång ur swarta böcker
Förtaga bragdens ljud och swårdens klang
I Odins hem, wid ättfädrens fullar?
Will du med iskallt blod och bröst se på,
Hur alla våra klara Sagominnen,
Som stått som stjernor uppå himlahwalfwet,
Nu skola höljias af de swarta kåpor,
Dch wår förhoppnings ljus i molnen drunkna?
Säg, will du se wårt Manhems undergång?

Ulrik.

Wid Odurs swård! det skall ej hända, Fader!

Oldur.

Jag finner dig då sådan som jag wäntat;
Men det är icke nog att hafwa wiljan;
Ty den som will en sak, will ock de medel,
Som saken kräfwer, och begagnar dem.
Det kallas gudalikt att kraft med wilja,
Att dåd med råd i lifwet jämt förena.
Kläd dig i pansar då, tag detta swård
Dch ställ dig wakt wid helgedomens port!
Wi äre få, som ännu trogne gömma
Wårt mandoms arf och Odens gyllne runor.
Jag hoppas och jag wet, att du ej säljer

Dem bort för korset och för munkars språk,
Att du will rädda Asars tro, den höga,
Och med det gudaburna svärdets flamma
Vår sista skatt för hän och rån bewara.
Swär då — så framt du kallas will min Son,
Och hämnas all den skam din Fader lidit —
Att du med detta dyra runesvärd
Will dråpa den utaf vår hela slägt
Som först vår gudatro har öfvergifwit:
Swär det, gör det, så är jag hämnad nog,
Och kan med lugn Walfader gå till mötes.

Ulrik.

Det swär jag dig uppå min ättfars kummel. —
Kanhända hörer han mitt stora löfte:
Du, svärd! tag mot min ed, och bränn mig sedan
Till glöb och aska, om jag den ej håller!

Oldur. (omfamnar Ulrik.)

Nu är jag lättad, se'n min ungdoms kraft,
Min ålders wisshet dig jag öfverlätit,
Stort offer gifwa wi — vår slägt är stor,
Dess föredöme werkar widt och måktigt,
Och denna ed kan frälssa Svea land,
Och öppna deras ögon, som nu slumra,
Och elda männer upp till strid och seger,
Du går förut, vår ungdoms skönsta blomma!
Jag signar dig med mina fadershänder,
Och trycker dig intill mitt fadershjerta. —

Alrik.

Mig blir det kallt om hjertat. Kom, wi vandre
Nu ned igen — Hör hur deruppe ringer —

(Klockan höres.)

Oldur.

Ja, skyndom, ljudet wandringen bebådar. —
Sag ryser, Alrik! Klockan låter illa;
Mig tycks alltid, hvarje slag hon klämtar
Som slogo hammarslag uppå mitt hjerta —
En obegriplig ångslan mig betager.

Alrik.

Der kommer hela skaran ifrån templet:
Sag hör de magra Prester reban sjunga:
Och jag gör båst, om jag dig följer in;
Min tid, min tid är ännu icke kommen.

(De gå in.)

Fjerde Uppträdet.

Tåget återkommer från Kapellet wid ljudet af
Flokan och en stilla sång. Folk samlar sig från olika håll.

Ansgarius, Peregrinus, Munfar,
Emund, (på afstånd.)

Ansgarius.

Guds frid med eder alla!

Emund.

Helge Fader!

Wål dem som frid och trefnad kunna njuta —
Wål dem! — men mig wålsignelsen ej gagnar.

En Munk.

Den gamle Emund ifrån Adelsö
Dycks wilja, Wördige! med dig få tala.

Ansgarius.

Ur Emund här? Wälkommen, gode Wån!
Hwarföre är din uppsyn så bedröfwad?
Hwi står din blick så fästad inwid jorden?

Emund.

Jag ser uppå min gamla moder jorden,
Och frågar henne, om hon icke snart
Will ta sin gamla Son i famnen åter.

Ansgarius.

Upplåt för mig din bittra sorgen —
Och låt mig dela så din själs bekymmer,

Om än jag icke kan upplösa dem
I tröst och glädje. Mången har jag hulpit,
Dock icke jag, men Herren genom mig.
Af många hjertan har jag tyngden lyftat,
Och många's forger har jag på mig tagit;
Men Herren Gud, min trösterman allena,
Har under bördan lagt sin milda hand.
Wål är mig stundom lifwet tungt och bittert;
Då beder jag, och så en psalm jag sjunger —
Mitt lif är bön och sång: intill min graf
Gud är min lyfta, korset är min staf.

Emund.

Med dig är Gud — mig har han öfvergifwit,
Så synes det. Kanste de gamle Gudar,
Dem jag försmådat, wredgas uppå mig,
Och nya Guden mig ej törst beskydda;
Ty en mot många står sig slått i striden —
Och will det ej; „ty,“ tänker han, „hwad skall jag
„Med gamla döpta gubbar i min himmel?
„Jag har nog dem, som dyrka mig ändå:“
Och hwar förrådare, fast smekt och hyllad
I nyttans ögonblick, blir snart föraktad.
Så står jag, arme Man, emellan twenne
Förkrofsande och wreda gudamakter,
Och emot båda har jag mig försyndat.
Min staf jag nu har fattat, som du ser,
Och jag will wandra, tills jag återfinner

De fordna Sudar. Hwar de mände wara,
Det wet du wäl som har dem hädan drifwit.

En röst ur folkhopen.

Wäl talar Emund, Upp! till Oden gå wi,
Till Thor och Freyer: inför dem wi klage;
God tid i landet kunna de oss gifwa. —

En annan röst.

Dyft! störom icke fromma männers tal.

Ansgarius.

Förtälj mig, Emund! ur hwad grumlig fälla
Du dessa twiflets mörka tankar hämtat!

Emund.

God wårt och blomma har jag alltid sport
På mina åkrar, och de sköna ångar,
Som blifwit hwarje wår af Mälarns wågor
Med fruktbarhetens flod så rikt begjutne,
Ha grönskat härligt, såsom alla weta.
Men, märk! i år ej något strå har trefnad:
Min såd förgulnar innan hon fått ar,
Och kommer det ett ar ur gröna stängeln,
Så rinna kornen swarta utur hylsan,
Och öde snart stå alla sådesfält.
Nu drar sig Mälarn undan mina ångar,
Som wor' han rådd att deras jord beröra:
Allt som war grönt är brandgult, torfar bort,
Som stod en djefwul öfwer mina ågor
Och blåste saften bort med giftig anda.
En wredesåker nu min åker blifwit:

Förgåfves jag mitt nåt på djupet kassar:
Ej fiff jag får: allt lefwande mig skyr,
Lifsom jag sjelf min egen flugga fruktar.
Tror du, ännu din Gud kan frålsa mig?

Ansgarius.

Var glad i Gud, och wörda hans försyn
Och kyß den hand, som faderligen agar!
Då ännu du i willans mörker låg,
Och ingen högre tro ditt hjerta fyllde,
Då war du mera jordens säta gunstling,
Och sina skatter gaf hon för din möbda.
Men Herren öppnade ditt blinda öga,
Böd dig att höja det mot himlen blå,
Och söka der ditt hopp, din fröjd, ditt mål,
Då blef ej jorden mera dig så huld,
Ty du blef himlens sädesman i stället —
Der sädde du din andakts förflings-säd,
Och glömdde wården om din ärsda jord,
Ej under då, att hon dig också swiker.
Men twisla ej; så vidare, min wån,
Uti det land, hvars frukter äro sena,
Men rikare och lufsware än andra!
En gång hon slår, din glada skördetimma.
I Englar's land stå åkrarna och glimma
I ewighetens solsken — hwad gör då
Utt tidens sädestegar tomma stå?

Emund.

Tolf långa nätter har min lampa brunnit,
Dch bön och sång till Gud jag icke spart.
Min unga dotter har bredvid mig vakat,
Dch heta tårar har hon fällt för mig,
Att ifrån ros hon gråtit sig till lifja.
Nu är hon blek, som mina ångars blommor,
Dch wisnar innan fort så wål som de.
Nu är jag trött att bedja.

Wet du, Fader!

En gång, när jag wid midnattsstunden kom
Till kyrkan der, att ensam stilla bedja,
Dch när jag knäböjd framför altarranden
De många böner hade genomläst,
Det tycktes mig, jag såg dem alla då,
Benrangel lifa, rundt omkring mig stå:
De hånande i ansigtet mig logo,
Dch orden så på mina läppar dogo.
Nu beder jag ej mer.

En Munk. (sakta.)

Gud nåde den,
Som sitt förstånd har mist!

En af folket.

Dyst, swarte Munk!

Ansgarius.

Låt blomma upp den kraft, dig Herren gaf,
Dch tröttna ej i tålmodets öfning —
Bj dig förnöjd inunder Herrans pröfning,

Våt trones ankar bli din wandringsstaf;
Guds äga råknar tårarna du gråter:
En gång du finner dem som sjernor åter.
De gamla Gudar träffar du ej mera:
De hafwa aldrig funnits: Gud är en.

Emund. (fattar Biskopens hand.)

Du wet så mycket. Nämn mig då ett haf
Nog stort att tvätta af den skuld mig trycker:
Dit will jag gå, till werldens gränsefältnad,
Till Österns port, der Solens morgonpurpur
Den lugna spegeln glimmande förgyller.
Der will jag bada mig så ren, så ren,
Och stånda upp uti min nya skrud,
Och klappa sakta på den gyllne porten,
Wid Englar tala, som der wakter stå —
Der hinner kanske bönen upp till Gud.

Ansgarius. (djupt röd.)

Din skuld jag känner ej; men om den wore
Som berget tung, och såsom elden het,
Så är dock Jesu nåd den öfvermåttig.
Snart jag din hand uti din hydda trycker:
Till des i bönen jag dig innelycker.
Farwål!

Emund.

Farwål! ditt tal har gett mig lifa —
Bed! mycket galler en rättfärdigs bön. (går.)
(Det har mörknat. Folket går mumlande bort. Låget
försvinner.)

Femte Uppträdet.

Peregrinus. (med en sackla.)

Hu! det är kallt att gå på jordens yta
I munkedragt, och heta Peregrinus.
Jag längtar åter till det gamla hemmet,
Der sorl och larm, ett ewigt stridens buller,
Der doswa åskor utaf djupa suckar,
Och sorl af tårars swall från qwalens klippor,
Förta det stilla, men dock skarpa ljudet
Af harmoniens näktergal, den lilla,
Som sitter djupt i werldars medelpunkt,
Uppå den stora, ljusa liljeklockan
Och breder sina små, solklara wingar
Med sten utöfwer de planeters kulor,
Och sjunger så, att man må galen blifwa. —
Tyst! hör — han slår sitt slag: Du lilla Fågel!
Hwad? lyfnar du? Jag råder dig att spela,
Ty innan kort så spelar du ej mera.
Hör du ej Drmens fjät i tysta qvällen,
Den swarta Drmens, som will warligt smyga,
Inunder klockans hwalf, och den förstämma,
Och ligga der på lur i dunkla ringar,
Och stinga gadden i ditt spåda hjerta? —
Mitt kall jag börjat: det blir något långsamt,
Och öfwer öknar går min stig till målet,

Förstörelse jag blåser ut, och jorden
Till aska bränner jag; det gör sin nytta.
Det kokar redan uti allas sinnen;
Snart rasar elden fram med ljusan låga.
Och när jag se'n min bana öfvergifwer,
Och vänder åter till det kära hemmet,
Så kan jag le och säga Mörksens Furste,
Att jag en ny jernkrona honom gifwit,
Att jag har gjort ett helwete af jorden.

(Ulrik rider förbi. Peregrinus går undan, och framkommer åter, då Ulrik synes på bryggan.)

Den pansarklädda Mannen gör mig wända;
Men äfwen han skall mig på slutet tjena;
Och hjälpa mig att koret sänderkrofa,
Att strida för min sak, och sedan falla.
Det säger mig den ädla räknekonsten,
Som jag har lärt, af den som bäst kan räkna,
Som räknar natt och dag, och heter Satan:
Just han, som smög så smårt i Paradiset
Och lärde Ewa räkna. Hade hon
Af honom ej den ädla konsten lärt,
Så gick nu ingen Peregrinus här.

(Han skrifer på marken, och lyser sedan med sacklan.)

Natt kommer uppå dag: på ljuset mörker,
Så wist som tjugu uppå nitton följer:
Och stjernor skola slocka, brista sönder,
Och som ett stenregn öfwer jorden ströds:

Då skall i öfven Ormen upphöjd blifwa.

(under det han går —)

Nu alltför länge har det varit stilla;

Eld, eld! mer eld! mitt verk får icke stanna.

Sjette Uppträdet.

Adelsö.

Emunds Boning.

En lampa står på bordet och brinner. Bredvid ligger en bönbok och ett bildfors.

Gulda, Ulrik. (inträder.)

Ulrik.

God aften, Gulda!

Gulda. (som sitter och läser, reser sig hastigt.)

Åh! välkommen åter —

Min Ulrik! men din blick, så dystert wild,
Hwad bådär den?

Ulrik.

Hit har jag kommit, Gulda!

Att efter strid få lugn invid din sida.

Sag fruktar dock, att striden nu först börjas.

Gulda.

Strid — åter strid? Hwad heter dagens offer?
Kom mig ej nära — jag är rädd för blod.

Ulrik.

Var icke rädd, ty intet blod är gjutet
Af Ulriks händer sedan mången dag;
Stumt sitter swärdet uti skidan slutet,
Och att det ewigt satt der, wille jag.
På jorden ej de röda tårar slutit
Som jag har fällt uti det grymma slag.
Det blöder wäl, fast intet wapen flamrar,
När kampen står i hjertats tysta kamrar.

Gulda.

Såg mig då, Ulrik, hwi ditt hjerta blöder,
Hwi du bedröfwad inför Gulda står?
Mörkt är ditt öga, kinden bleknar, glöder:
Jag hör hur hjertat mot ditt pansar slår.
Nämn mig den eld, ditt lefnadsmod föröder,
Och jag will lindra den, om jag förmår.

Ulrik.

Den kan ej lindras, om den ej kan släckas;
Den döda Man kan ej till hälften wäckas.

Gulda.

Hwart ord en rysning är —

Ulrik.

Jag ser, du ryser:
Och rysa må du. Wet du, hwad jag gjort?
Mitt bröst är warmt af kärlek, och det fryser:

En orm bewakar helgedomens port.
Din bild, som der i höga färger lyser,
Han vill förjaga från sin tillflyktsort.
O Hulda! Hulda! Sol i lust och smårta!
Hwi sålde du för korset Alriks hjerta?

Och jag — men först en kyß af dig jag kräfwer,
Du sköna blomma! wisnad nu för mig.
Widt hän från dig mig tidens bölja häfwer,
Och stormen ryter minnet bort af dig.
Min kärlek hämdens hårda samntag qwäfwer,
Emellan of en werld upprefser sig.

(Kyßer Hulda.)

Tack — den war god: nu må mitt hjerta brista!
Tack för din kyß, den ewiga, den sista.

Hulda.

Jag ber dig, Alrik, lös din grymma gåta,
På det ej strax din spådom sannas må.
Säg ordet ut, och unna mig att gråta,
Om mina ögon någon tår förmå.

Alrik.

Tre Christna ulfwar — du får mig förlåta,
Om onda ord från mina läppar gå —
Vår kärleks rosenband ha sönderbitit
Och våra hjertan från hwarandra slitit.

Jag kom, och såg min gamla fader slagen
På jorden ligga — ulfvarna omkring —
Hans armar bundne, han i stoftet dragen,

Mot deras våld förmådde ingen ting.
Den arme gubben, utaf harm betagen,
Sig hwälfde såsom Tidens orm i ring.
För det han ej för korset wille niga,
Hans lif de wille — men nu må jag tiga.

Hör, Gulda! du har älskat Ulrik illa,
Som mera älskat detta röfwarband.

Gulda.

Låt ej din iswer hjertats röst förwilla,
Släck endast fort min wäntans heta brand!

Ulrik.

Jag kom och såg: ej tid war att förspilla:
Jag slog, jag dref dem bort med jern i hand.
Men häanden icke dör, fastän han hwilar,
Dch i mitt hjerta wåra fort des pilar.

Gulda.

Dch häanden blir, att riswa bort den lilja
Som troget uppwårt wid ditt eget bröst,
Att från din famn des spåda stengel flilja,
Dch kasta henne ut i storm och höst:
Är det ej så?

Ulrik.

Som berg är ödets wisja;

Gulda.

Men weknar dock för kärleks milda röst.

Ulrik.

Ä runeswård jag swor, den första böda
Utaf wår slägt, som tror på korset röda.

Gulda.

Din trohet dörr? — den heliga och fromma:
D, Ulrik! säg, hwi grof du Guldas graf?
Hwi qwäsfde du wår kärleks hwita blomman,
Och af des lif åt hämden offer gaf?
Dock — ljusligt är hwad hellst från dig må komma —
Skönt, att som Ulriks brud så slumra af —
En kys af dig — jag ler mot dödens glas.

Ulrik.

Din törnekrönte Brudgum än du äger:
Hans kys i sötma Ulriks öfwerwäger.
Men tom är skuggan, den du efterjagar,
Des kys är dimma, och så kall des famn.
Blif hellre min, som i de friska dagar,
Då du ej kände nya gudens namn.
Lägg boken bort, deri du ber och klagar,
Och om ej Usars dyrkan dig behagar,
Bygg dig en kyrka här, i Ulriks famn!
Der kan du hwila ifrån gråt och smärta —
Gif odeldt åter mig ditt trogna hjerta!

Gulda.

Mitt hjerta? D, hwad menniskan kan gifwa
Af kärlek, Ulrik! har du redan fått;
Men himlens tro, den måste helig blifwa,
Den utaf allt jag undantager blott.
Min Frälserman får jag ej öfwergifwa,
Ej kasta bort med swel en himmelsk lott.

Jag swurit har att bedja och att waka,
Och för min Gud all jordisk fröjd försaka.

I templet swor jag det wid altarranden,
Då jag blef klädd i denna hwhita skrud,
Då korset strålade i lampobranden,
Och jag blef wattenöst wid psalmers ljud.
Jag gret — wälsignades af wigda handen,
Och hålsades som Återlösarns brud.
Åh! om du swurit då inwid min sida —
Jag fick ett kors, och det betyder lida.

(Hon lutar sig mot Ålriks bröst.)

Ålrik.

Fly mig, jag heter Död: det är så skrifwit
Uti mitt hjerta: för der kärlek stod.
En ulf jag nu emot min slägt har blifwit
Och wandrar kring, att söka fränders blod.
Än har du ej din hand åt Ålrik gifwit:
Du är ej min: att dö är du för god;
Men bed din hwhita Brudgum noga wårda
Ditt blomsterlif för Ålriks swärd, det hårda!
God natt!

Sulda.

Säg om det, Ålrik! du är döden.
Wål mig, om döden är så skön som du!
En kyss af dig försmälter våra öden,
Glad smyger jag intill ditt hjerta nu.
Wälkommen, dö! jag suger morgonglöden

Ifrån din mun, och bör — hvad säger du?
Jag längtar för din hand och i ditt stöte
Dö ewighetens rosenwerld till möte.

Ulrik.

God natt!

Gulda.

Gud! går du? Kåkas wi ej åter?

Ulrik.

Kanhända aldrig. Wildt är tidens haf.

Gulda.

Och Gulda står på skummig strand och gråter:
Med suckar mäter wågen till sin graf.

Ulrik.

Och grafwen ingen kärlek mer tillåter.

Gulda.

De skumma ögon tar hon docket af:
Ett ewigt ljus deß swarta mörker bådär.
Gif Gud! att der jag Ulrik åter skådär.

Ulrik.

Din aning är ett irrsken, som bedrager,
De swarte Männer ha förwirrat dig.
För gammal tro jag swärd och brynja drager,
Och intet rum din himmel har för mig.
Min kropp en gång den gamla jorden tager,
Sjelf Wallhalls silfwerport är låst för mig.
Wi träffas ej: wi skilda Gudar ära,
Och en af oss far wilsse i sin låra.

Sulda.

Om först jag dö, och lägges ned i sanden —
Och snart jag ända wißt mitt wandringslopp —
Så skall min ande, från de nya landen,
Besöka dig, ur slumren wäcka opp,
Och slåga mildt med ljusa helgonhanden
Till dig ett sken af ewighetens hopp;
Som paradiset's duswa till dig flyga,
Och himlens tro uti ditt hjerta smyga.

Ulrik.

Om först jag dö, så kommer jag ur fullen
Och säger dig, hur det med mig är fatt,
Klädd i grå rustning, som min moder mullen,
Som Odins korp, så svart min jernhatt.
Wid stranden binder jag den gamla jullen —
Försträcks ej blott! Det blir en månslus natt.
Är det mig wäl, så skall du med mig fara;
Är det mig illa, låter jag dig wara.

(uträcker armarna; men faller dem åter.)

Sulda.

Du bittra stund! hwi är du redan inne?

Ulrik.

Nu wefnar hjertat. Tid är hådan gå.

Sulda.

Är jag ej blek? du!

Ulrik.

Blekheten förswinne!

(en lågande kys.)

Gulda.

Som ensam ros skall den på läppen stå,
Och Ulriks kärlek blomma i mitt sinne.

Ulrik.

Nej! böd och kärlek aldrig paras må!

Gulda.

Se, lampan slocknar.

Ulrik.

Daå för winten, lampa!

God natt!

Gulda.

O we!

Ulrik.

Nu hör jag hästen stampa. —

God natt!

(Stum omarmning; Ulrik rusar ut.)

Gulda. (ensam, wänder sig mot
bordet, der den slocknande
lampan matt tindrar. Hon
slår upp bönboken, lägger
äter ihop den, hopknäpper
sina händer och gråter stil-
la. —

Nu är det slut: det sista bladet föll
Ifrån min wårfröjds sköna blomsterkrona.
Nu är det slut: du unga, bleka duswa!

Din älskling styr dig: du har intet qvar.
Böj ned ditt hufvud, ej mot något stöte:
En känslig barm den wore dig för mjuk.
Med uppå klippan dig en bådd af snö,
Dölj hufvudet inunder dina wingar:
Långt bortom hafwet snart din älskling swingar!
Tungt är att lesa: tungt är ock att dö.

(Månen blickar in.)

Dock — syndig war den liknelsen med duswan:
Den hvita drägten hånar mig — owardig
Är jag, som bär Guds renhets sinnebild;
Han trycker mig, och Frålsarens prestinna,
Den unga, hvita lögnerskan, hon bär
Uppå sin mun ett glödhett meneds Wittne.
Den enda rosen — bort med den — hon är
En fläck af blod på Herrans egen lilja.

Rjust är det att förlora, men dock minnas,
Skönt är att skiljas, när man blott får älska;
Men när förlusten minnets tröst fördömmar,
Skilsmåsan byter kärleken i synd,
Då är det slut; då först blir lifwet dödt
Och döden lif — så kom då, enda lif!
Gjut olja in i mitt förblödda hjerta,
Din rosenbindel slut omkring min tinning,
Gör mig en stjernefrans utaf min smärta,
Af tidens saknad ewighetens winning!

(Hon knäfaller tyft i månglansen.)

Igenom dunkla moln du går bewarad
O Måne! du, Guds moders ljusa bild!
De skynna dig; men herrlig och förklarad
Du kastar doket af, och ler så mild.
Ewå mig så ren i hjerta och i sinne,
Du helga Jungfru! låt mig, wid din hand,
Franswäfska klar, som Englar's morgonminne
Igenom molne: in i himlens land.

Sjunde Uppträdet.

Gulda, Emund.

Emund.

Nog mörkt är här. Är du ej inne, Gulda?

Gulda.

Ja, här är dunkelt, Fader!

Emund.

Gjutom olja

På lampan, barn! så lysen hon wäl åter.

Gulda.

Jag har ej olja. Månen war min lampa.

Jag länge suttit här så tyst allena,

Och du har warit länge, länge borta.

Emund.

Om qvällen är min wandringstid, då mörker
Från hafwet kommer, och sitt tåcke breder
Utdöfwer ön, och deljer mitt elände.
När så jag wandrar uti skymningsstunden
Och ser hur daggen sakta regnar neder,
Så tänker jag: förhända nästa morgon,
Att det ser bättre ut på ång och gånge.
Min wåntan dock har hittills fåfång varit.
I qväll jag dröjt nog mycket; ty mitt samtal
Med Bisp Ansgarius och med andra presler
Tog tiden bort, fast jag det icke märkte,
Och i kapellet har jag gjort min bön.
Ej wet jag hur; men jag är mera munter
I qväll, än förr, jag hoppas mer än förr;
Ty bönen flöt så klar utur mitt hjerta,
Och allt omkring mig war så ljust och warmt.
Jag reste mig — på knå jag hållit bön
I choret — si, då lyfte himlens måne
Så skön igenom templet's höga fönster:
Deß strålar flöto innerst in i själen,
Jag liksom låste nåd uppå deß skifwa.
Min sorg förann; då tänkte jag: kanhända
Har Gud förbarmat sig, och nu förlåtit
Min skuld, mitt twiswel, och min wilda klagan.

Gulda.

Din skuld? den är ej stor, du gode fader!
Men desto större är din dotters skuld.

Förödeljen har jag ditt sålt beredt,
Jag Herrans wrede kallat öfwer öf,
Dch just i qväll har det behagat honom
Att mina ögon öppna. Mycket illa
Har jag mitt dopförbund med honom hållit.
Förlåt din dotter, om du det förmår,
För all den sorg, hon gjort dig, alla tårar,
Hon röfswat har ur dina sunkna ögon,
För alla ar, och alla blad och blommor,
Som hon har stulit ifrån dina ågor,
Dch helsans rosor här på dina kinder.

Emund.

Du irrar dig, mitt barn! ofskyldig är du
I den förbannelse, som drabbat mig.
Rent är ditt hjerta, ej skall Herren söka
På syndfritt barn sin hämb för fadrens skulder.
Din bön har gjort, att Han mig nåd bewisat,
Dch dina tårar ha hans strånghet rört.

Gulda.

De ha förgiftat lusten som du andas.

Emund.

Du har ju intet ondt begått, min dotter!

Gulda.

Jo, mycket, mycket. Nedan många dagar
Har syndens frö i själen sig förfosrat,
Har skjutit skott, och frodat sig och knoppats.
Med oren glädje har jag knoppen wårdat,
Dch sett med längtan mot des blomstringstimma.

Och blomma blef det. Ljust war doftet, Fader!
Söt honungsdagg flöt ur des purpurkalk.
O, we, när nu i qväll den sista rosen
Sin krona öppnade, kom gift derur.

Emund.

Sag bäsvar, fast jag ej förstår din mening.
Förklara dig!

Gulda.

Hör! Långe har du sett
Med hemligt bifall min och Ulriks kärlek,
Och byggt på den ditt hopp för sena åldren.
Mins du ännu, min Far! den sköna afton
Då först du warse blef den lågans utbrott?
Då wi i snäckan stego, för att ro
Till Esö strand, att nåktergalen höra,
Som plågar der sin klagoharpa slå.
Det war så lugnt, att sjön stod som en källa,
Och aftonstjernan blänkte i des djup.
„Se perlan“, ropte jag, och böjde mig
Nog långt utöfwer båtens brädd, och föll
I watten — Ulrik hof sig håstigt neder
I rustning, som han war, och drog mig upp.
Men jag war stum och blef — till lands wi kommo:
Sorgbunden drog du snäckan upp på stranden,
Och Ulrik bar mig uppå gröna ången,
Och lade mig så sakta mot en tufwa
Bland gråset's liljor ned — och nåktergalen
Mig warnade med klangfull sorgestamma.

Den första kyssen gaf mig lifwet åter —
Och då förtorkades det första bladet,
Det första aret swartnade på åfern;
Ty brottslig war min kärlek — Gud blef vred,
Att jag en hedning egnade den känsla,
Som blott för Honom bär i hjertat brinna.
Blind har jag warit intill denna dag;
Men nu är det förbi. Han warit här
För sista gången. Sjels han gått i aften
Med gruslig ed försakelsen till mötes.

Emund.

Jag känner eden; ty en okänd Prest
Lifsom en ande smög sig till mitt öra
Med denna tioning, nu då jag gick hem.
Jag war så frisk och glad af bönen worden,
Att jag ej tänkte stert derpå; men nu —
Hur mörkt blir allt i själen åter! Hulda,
Hwi fick ej jag din skuld? För tidigt lär du,
O Hulda! lifwets bittra sorgdryck smaka.
Gråt ej! Det är wist jag, och ingen annan,
Som straffas bör — Min synd, o Herre! är det,
Om kärlek för din domstol kallas synd.
Jag tror det ej, all kärleks klara källa!

Hulda.

Men älska den, som har förklarad krig,
Mot Gud och Englar, och som drager swärd
Och hjälm och spjut mot allt hwad heligt är,
Kan aldrig wara Herranom behagligt.

Oh wår! Jag gör det ån: med många tårar
Jag måste skilja bort de heta kyssar,
Han gifwit mig, och lära mig att glömma.
Af höjden hoppas jag få tröst och styrka
Uti den hårda strid, mig föreslår.
Just då jag stod och gret, ej utaf ånger
Men utaf swaghet, öfwer min förlust,
Kom månen tågande ur molnets fann,
Och blånkte klar på himlens mörkblå hwalv.
Då stod jag der med skam inför Guds moder,
Besläktad, syndig och de ljusa strålar
Från månens anlet föllo, göto neder
Ett haf af skuld och ånger i mitt bröst:
Och bördan tynger ned mitt unga hjerta. —
Så ung och brottslig re'n — är det ej ryfligt?

Emund.

We mig!

Sulda.

Det återstår att söka nåd.

En wånlig wink ifrån försoningslandet
Har uppenbarat mig, hwad jag bör göra.
Långt skall jag wandra.

Emund.

Långt? hur långt? Jag följer

Dig öfwerallt som skuggan: ja, en skugga
Är gamle Emund worden uppå jorden.
Du är mitt stöd, min lyfta, öfvergif ej

I natten mig, då blir jag snart fergången;
I mörkret utan ljus, är skuggan intet.

Sulda.

Jag går i morgon. Här kan jag ej blifwa;
Du ser ju sjelf, hur jag din ro förstör.
Du långre bort jag går — för dig des bättre.
Du skall få se hur dina ågor grönska,
Bålsignelsen uppå dig nederströmmar,
När blott min fot ej marken här berör —
Och efter många dagar kommer kanske
Din dotter renad åter.

Emund.

Wi ej skiljas.

Jag också rådes att här långre blifwa.
Erbhånda har den gamle krafter nog
För refans längd, och skulle jag bli trött
Och dö, så dö jag dock i dina armar!
Hwarthån?

Sulda.

Till Christi graf i helga landet,
Wid Torsala.

Emund.

Hwad får du mera der,
Mitt arma barn? Din kraft är alltför ringa,
Att refans mödor och beswår fördraga.

Sulda.

Swag är jag wél; ty jag är sjuk, min Fader!
Och ingen läkdom här kan hela mig;

Men slågten af de höga, helga palmer
Skall friska mig, och mången syn på wågen,
Guds under uti werldens skilda länder,
Och nya bilder och en högre sol,
Och lusten i det land der Kristus lefwat:
Allt detta skall nysöda mig, och mödan,
Och nöden sjelf och plågan, forsäts börda
Min synd fördrifwa och mitt öga rigta
Mot nådens hem, der Gud, en ewig Sol,
Bland englar sitter i en skön förklaring.
Jag har ej ro förrän jag kommer ut;
Dock skall jag först med Bisp Ansgarius tala:
För honom will jag mitt beslut förkunna,
Af honom få ett signande farwål,
Ett tröstens ord till sällskap uppå wågen.
Se'n wandrar jag, och plågan blifwer efter,
Då tanken ilar mot ett heligt mål.

Emund.

Du heliga! Ditt tal betager mig.
Mig fatta känslor, underligen ljuswa.
O, unna mig att wid din sida gå!
Det — eller ock, så wet jag, hur jag kan
Till grafwen komma på en närmre wäg.

Sulda. (faller i hans armar.)

Följ mig, min Far! om du mig wärdig finner
Att tjena dig som barn ännu. Kom med.
Om dagen gå wi, och om natten hwila
I någon hydda, eller i Guds hydda,

Den lugna skogen, uppå blad och mos.
Nog skall du ligga mjukt: ditt gråa hufvud
I Guldas knå — du slumrar, då jag beder;
Ty waka will jag, såsem himlens stjerna,
Till des min warelse blir blott en bön,
En gudaflågt, som sakta dig kringswåfwar.
Se'n will jag lysa, med ett himmelskt sten,
Dig hem igen till dina gamla gårdar,
Som wånta dig med blommor och med frukter.

Emund.

Wi söke frid, min dotter! frid med Gud,
Och oförsonlig kan han icke wara.
Han ålskar dig, och därför mig förlåter.

Gulda.

Nu, låtom oss, förrån som natten kemmer,
Wår Biskop söka, för att affskedsbelsning
Af honom få, och några goda råd;
Den wifes råd är nödigt för de swaga.

Emund.

Jag kommer strax. O Herre! må ditt öga
Wår dunkla wåg bestråla från det höga!
Jag släcker lampan. Låt ditt ljus gå opp:
Din nåd är nu wår lampa och wårt hopp.
(De släcka lampan och gå.)

Täckelset faller.

II.

Första Uppträdet.

Björkö.

Öppen plats i staden. Stor folksamling, som småningom ökas. I bakgrunden synes Konung Eriks nedbrunna tempel, hvarifrån ännu rökpelare uppstiga, som efterhand förtunnas och alldeles försvinna.

Oldur, Alrik, Solke Lagman, Wåpnade och obewåpnade Bönder.

En af Folket.

En damma moln af rök från templet's wäggar;
Men ingen låga flammar: elden sloknat,
Och, tack, I Gudar! frälst är Björkö stad.
I waken ån, fast många tro er döda.

En annan.

Kung Erik fryser ej i dag. Han stekes,
Men stekas är ej bättre ån att frysa.

Alrik.

Hans bild är frälst ur lågan. Redan komma
Hans goda Prester med den fåra bördan,

Och folket tränges i sin glädjeyrsel,
Att kunna ta med händer på sin Gud.
Handgriplig är han: och man tror så säkert,
Då man så tydligt skådar det man tror.

Oldur.

Der komma de! Hwad förl och fäng och språng!
O, dårskap! du är worden stor i Norden!

Urit.

Stort växer allt på Sweets gamla jord:
Se den, om dårskapstrådet skjuter högst!
Små blommor bår det, lustiga att skåda,
Oskyldiga; men blod ur kronan dryper,
Då fruktens tid är kommen, och det blifwer
En isken kånpe mot sin egen moder.

Solke.

All dårskap är sitt eget straff. Den glindrar
Om morgonen, och folket springer ifrigt,
Och tjasas, prisar, slås om des besittning,
Eills den om astoneu går upp i rök.

Andra Uppträdet.

Prester i underliga dräkter, bärande Konung Eriks bild, framskrida i högtidligt steg, åtföljda af en yrande folkskara. Bilden nedsättes, en del af folket bugar för honom. Andre skratta. Presterna omgifwa afguden.

Första Presten.

Hör, Erik! nu mitt rop, min bön, och nicka
Mig bifall med ditt stora gudahuswud!
Låt alla röda kol, som fallit neder
Från dina tempelväggar, samla sig
På nidingsmannens, brännarns kala hjesa,
Och smälta honom sönder såsom wax,
Den swarta, lömska hunden — Hör mig, Erik!

En af Folket.

Så — nicka — Gubbe! gamle Erik sofwer
Så djupt, som wore han en klump af trä,
Wäck honom!

Andra Presten.

Dyft — han hafwer nickat redan.

Röst ur Solfhopen.

Sag såg det ej, bed honom nicka om.

Andra Presten.

Försmådare! dig drabbe Eriks hämd!

Tredje Presten. (öppnar en pung och räcker den fram åt alla sidor.)

En offerkärf för höge Eriks tempel,
Att det må åter resa sig ur gruset!
I alle bröder! bringen edra häfwor!

En af Folket.

Skålm den, som lägger i den röda pungen!
Du Prest, låt Erik bygga sjelf sin kyrka,
Och will han icke det, så må han sitta
Inunder himlen blå och sola sig;
Att swalka sig gör honom måkta godt,
Och det är hett att bo emellan murar.

(Många offra i pungen. andra draga sig undan, eller yttra smådelsor. Dredan blås.)

Solke Lagman.

Så har det alltid förr på Björkö warit,
Då folket samlat sig att hålla rådslag,
Att intet barnasorl har hörts på torget,
Der stora ämnen utaf kloka männer
Ushandlas skola. Nu jag bjuder tystnad.
Fastän jag ej har någon bilberkärlek,
Och icke bugar mig för mensskowerk;
Så wet jag dock att ej med löje anse,
Hwad andra må för godt och heligt afta.
Vår stad har elden hotat. Sdet wille
Och Manhems Gudar ej desß undergång:
Men wiljan syntes dock hos den, som tände,
Och honom wäntar nesa, dom och straff.

Eho, som branden såg då den begynte,
Nu tråde fram och vittne hvad han såg,
Dch nämne mannen, som lät elden lös,
Att jag inför Kung Dlof det kan måla.

En af Solket.

Vi sågo hofwen med sin wilda sackla:
Som rasande han loyp på wäggen opp,
Dch slungade sitt bloß i hwalfwets lucka,

En annan.

En Christen munk det war, jag kanner honom,
Med skallig hjesa, djupa bistra ögon,
Dch klädd i fotsid kappa, swart som jöt.

Oldur.

Då wet jag — Gudar! o hwi blef han icke
I egen låga långsamt stekt ihjäl?

Solke.

Du, Atrik! säger intet. Stum du hwilar
Uppå ditt swärd, försänkt i djupa tankar.
Din höga dygd, och dina bragder, yngling!
Ge dig en billig rätt att här få tala;
Ditt mod, din arm böd lågan lägga sig;
Som Surtur skön och stark du stod på tafet
Bland eldens flammor, wördande din makt
Dch wikande för dina klara ord,
Som ordnade och styrde folkets händer.
Du blef wår räddare i farans timma;
Hwad säger du till swar uppå min fråga?

Mrif. (satta.)

Som Surtur — ja! den liknelsen war hårlig.

(högt.)

Mig tyckes, då jag ser den stora bilden,
Så ståtligt prydd med guld och silfverkedjor,
Med kopparhatt, stålhandskar och ett swärd,
Som wore jag ett barn ännu. Jag minnes,
Hur jag en afton till Upsala lände,
Att se en offerhögtid, med min Faber.
Jag kom så in i gullbeprydda templet,
Der folkets mångd i dunkel andakt trångdes,
Och warseblef längst fram i östra hwalfwet
Thors gudabild, så stor och wördigt bildad,
Af stjernor och af sacklor öfwerstrålad.
Den bilden trodde många wara Thor,
Den höge Asen sjelf, och föllo neder,
Och dyrkade den stora bilden troget,
Thuru wi och alla mer inwigda
I bilden endast se en bild af Thor,
Som håller folkets andakt der tillsammans.
Mig fattade en obegriplig längtan
Att slå den sönder, för att så beskåda,
Hur Gudens innandöme war beskaffadt.
Ty då jag något ser, som synes konstigt
Förfärdigadt, som glänser uppå ytan,
Jag tänker strax: hur är det innansföre?
Och tingens hjerta will jag alltid skåda.
Just nu rann öfwer mig den samma tanka:

Det wore roligt se den gamle Erik
I botten bättre, och förwißt förnimma,
Om han så måttig är, som det förkunna.
Du Skäggegod! drag swärdet ut till kamp,
Ty Urik will din gubakraft försöka:

(Han slår bilden i stycken. En del af folket drar sig af
fasa undan. Vifallskrop bakifrån.)

Så bären nu hwar en sitt stycke hådan,
Ty jag har delat Guden ibland eder.
En hårlig upptäckt! att af ett beläte
I hast framskapa många, många Gudar,
Af hwilka hwar och en är lika god
Och lika måttig, som den hela war.
Tillbedjen flitigt, Swear! Sjungen, Prester!
Ty wål jag ser, att våra fäders minne
Har dunstat bort i edert dusna sinne.

Oldur.

Men om ännu af fordna dagars anda
En gnista glimmar under askan qwar,
Så ständen upp, I söner utaf Skanda,
Och söken i er barm ert gudaswar.
An stå er swärd och hjelm och sköld tillhanda;
Ulfader sjelf med er i kampen drar.
Förblindelsen skall wika. Odens öga
Nedstrålar ljus och sanning från det höga.

Lång fömnen war: tid är att wakna, Männer!
Mig tyckes se, hur stridens unga örn

Sin starka ram kring edra hjertan spänner,
Och modet reser sig som vårens björn.
Upp! reten den mot frihetens ovänner,
Som kommit hit från världens södra hörn.
När stunden bjuder, årens röster mana,
Så lofwen här att följa Alriks fana!

Många röster.

Som Alrik gör, så göra wi och alla.
Dit Alrik går, wi utan tvekan följa.

Alrik.

I lofwen, Männer! kämpa med mig alla.
I skolen finna, Alrik lofwer ån —
I ödet's hand wi segrens lott besälla:
Den rättast tror och gör, wist segrar den.
Fast många födona helgedomar falla,
På fädrens ö jag reser en igen.
Det lyfter mig att falla eller vinna,
I blodigt gräs de gyllne taflor finna.

(Wapenbrak. Högljudt bifall.)

Oldur.

Skön är din stamma, son! den klingar ljufvigt
Som swärdets klang i heta bardalekar.
Du gjuter mod i många waka hjertan,
Och åldren sjelf står ej emot den trollkraft,
Som ifrån dina läppar flödar mäktig.
Så grå jag är, will jag din bana följa,
Och fastän ej jag mycket har att wäga;
Ty gammalt lif är icke wärdigt offer,

Jag ger så godt jag har åt mina Gudar.
Dch bättre är att dö i verk och handling
Än somna under taf på dödens bädd.

En gammal Bonde.

Stort skäl har du att på de Christna hämnas,
Dock bättre wore att du teg dermed,
Ej ringa heder har du inlagt, Eldur!
När Presten band dig båd till hand och fot.

Ulrik.

Tig, gamle wekling! bry dig ej om hämben,
Den föres ut med swärdet, ej med tungan.
Bätt är att sära, swärare att hela;
Men gubbars glam är säsom främarfutor,
Som få gå fritt i alla haf och wifar,
Dch ingen wårdar sig mot dem att strida.

Solke.

Swad icke hämnadt är, kan hämnadt blifwa,
Dch enighet oss gagnar mer än kif.

Tredje Uppträdet.

Desamme, En Qwinna med ett dödt barn,
i sorgdrägt.

En af Solket.

Släpp qwinnan fram! ett wigtigt bud hon förer.

Qwinnan.

Du waknar icke, nej! din sömn är tung,
Och mycket längre än ditt lif han blifwer,
Du öppnar aldrig mera dina ögon:
Djupt in i huswudet de sjunkit redan,
Och fly för solens ljus, och modrens blick:
Och hjertat klappar ej, det är det wärsta;
När hjertat dör, då är det slut med lifwet.

(Hon närmar sig till Solke.)

Hör efter här, om du ännu kan märka
Lifsklockans slag inom det lilla bröstet.
Hör efter wäl! och om du något hör,
Så såg det för mig; men om allt är tyst —
Jo! såg mig också det — och lyfna wäl!

Solke. (lägger handen på barnets
hjerta och lyfnar.)

Jag hörer intet ljud, du arma moder!
Och intet lif i kalla bröstet slår.
Nej, allt är stilla, tyst som uti graswen.

Qwinnan.

Min son är död, det wet jag nog, och fåfångt
Är allt försök att wäcka upp de döda;
Men jag har kommit hit, att wisa eder
Mitt döda barn, sen! är det icke wackert?
Se, kinden hwit, och dessa spåda händer
Hopknäppa. Mycket skönare det warit,
Om ej den grymma munken hade kommit.

Alrik.

Du lilla barn, hwad du är skön i döden!
Det synes ej, som wore du förgången —
Swaråt kan du wäl le, då du är död?

Ja, qwinna! om jag kunde återlöpa
Din älsklings lif med mitt, jag wille gern
Så wara död, som detta rena barn.

Qwinnan.

Jag ser en tår ifrån ditt öga rinna:
O, det är wackert se en kämpe gråta:
Wäl dig som ännu tårar har att gjuta!
Förr har och jag så mycket, mycket gråtit;
Men nu är det förbi, den tröstefällan
Har torkat ut — den grymme, swarte munken. —

Solke.

Dölj icke längre inom dig ditt qwal;
Säg ut, hur barnet dog, hwem det har mördat:
Wi wilja sedan trösta eller hämnas.

Owinnan.

Tröft — käre wån! förmår du icke gifwa,
Dch håmd kan ej det djupa såret hela.
Blott den, som wåcker upp min döda gose,
Han blir min håmnare, min Gud, mitt allt;
Men den är icke född, som sådant måftar.
Jag wandrar nu omkring med barnet jemt:
Det är ej mitt: jag lånar det af döden,
Dch talar om för alla, hur det dog,
Så noga — det gör godt — när jag beskriwer,
Så gråfligt som jag kan, des sista stunder;
Då riswes såret upp, som läkas wille,
Dch blöder ymnigt: lifwet tåres bort.
Med glädje ser jag hur min styrka minskas,
Dch tror att icke många dar behöfwas,
Förrån ock jag har slutat jemrens wandring,
Dch jordad blifwer med min son på armen.

Allt.

Omåttlig och förskräcklig måste wara
Din smärtas källa. Döm den i mitt stöte,
Att någon lindring må beståras dig!

Owinnan.

Den kan ej tömmas; ty den är omåttlig.
Men jag will tala — Männer! hören mig!
Det war i förrgår, nära emot natten:
Jag stod wid elden, wåntande min make,
Som är i hårnad på det wilda hafwet,

Och än ej kommit från sin långa resa.
Matt lyfte elden, goßen låg i waggan,
Och flumrade så sött och log i drömmen.
Då kom igenom dörren in så sakta
En lång och mager man i munkelåpa,
Med swartkonstbok i handen: steg så genast
Till waggan fram och smilade mot Yngwe:
Tog honom upp, han gret. „Låt goßen sofwa,
„Hwi står du så hans sömn? hör du, han gråter?“
Då sade han: „På Biskopens befallning
„Will jag ditt barn till dopets nåd befordra.“ —
„Det höfwes ej,“ jag swarade; men munken
Med Yngwe gick intill ett wattenkar,
Som stod på trappan, sänkte honom neder
I falla wattenets djup. — „Hwad? rasar du?
„Du dränker honom!“ — Fåfångt war mitt rop:
Jag flög till hjelp — förgåfwes! kall han stod,
Och all min makt blef wanmakt blott och tårar.
Små händer räcktes upp, ett böneljud
Så qwidande — mitt modershjerta qwaldes.
„Håll upp!“ — „Su mera watten, desto bättre,
„Des renare blir barnet,“ trollet sade;
„Gud will så hafwa: plantor måste wattnas.“
Nu knäpptes dessa händer hårdt tillsamman,
Och ingen sedan har dem skilja kunnat:
Matt ljudet blef — och dödens sista pust
Flög upp som eld, och slog med heta wingar
De sköra spillrorna af modrens hjerta.

„Nu är han döpt;“ — ty då var Yngwe död.
Då skrattade den wilda, fula Presten.

Oldur.

Förbannelse, så glöddhet den kan gifwas,
Må drabba mördaren!

Solke.

O, gråsligt, gråsligt!

Owinnan.

Skall jag förtälja det ännu en gång?
I förrgår aften —

Solke.

Owinna! skona dig!

Ulrik.

Den ewige Alfader tröste dig!
All menskelig tröst är intet. Jorden åger
Ersättning ej för din förlust, o qwinna!
Elsom för min.

Owinnan.

I funnen ingen död uppwäcka, ser jag.
Jag wandrar åter, andra wilja höra:
Dch när allt folket hört mig, och mig wisar
Ifrån sig, då will jag gå ut på marken,
I skogen, under nattens swarta himmel,
Dch sätta mig, och för mig sjelf berätta.
Det lider snart. Jag känner att det werkar. (Hon går.)

Röster bland Folket.

Nu drage wi till Bispen — ned med honom!
Utkräfwä qwinns hämd på mördarn, kommen!
Slätt skall han stå sig i sin klufna mössa.

En Bonde.

Nej! Mättet är ej fullt ännu. I weten,
Att dessa Christna binda våra gamla,
För att få plundra deras wunna skatter:
I weten ock, de taga våra barn
Från modrens bröst, och mörda dem och le.
Nu lägger jag dertill, att Emund Björnson,
Från hus och hem af Biskopen fördreswen,
Nu irrar omkring werlden med sin dotter.

Ulrik.

Hwad? Emund Björnson? Hulda? säger du,
Fördresne, och de tro på nya Guden!
Du wet ej hwad du talar: du är tofig.

Bonden.

Jag säger icke mer, än sannt lär spörjas,
Dch skälet wet jag ock, hwarföre ormen
Nu biter sig uti sin egen stjert.
Slå ej ihjäl mig, om jag säger ordet:
Han drefs af Biskopen från hus och hem,
Emedan Hulda dig har älskat, Ulrik!

Ulrik.

Hwi grumlade du hämdens rena källa?
Min egen hämmare får jag nu blifwa,
Dch icke folkets, icke modrens blott.

Du röfwade min kraft: det är förbi
Med stridens anda, och jag grubblar åter.

En af Folket.

Den Bispens hufvud får med mösan på,
Den wärdig är att segerfransen få. —

Flere Ynglingar.

Du, Ulrik, för oss an. Upp! dröjom icke.
I gåsningen har mjödet största kraften:
I första wärman duger modet bäst.
Kom, Ulrik! drag ditt swärd: wi drage våra.
Ned med de Christna! Frid i Björkö stad!

Ulrik.

Gån hwart I wiljen, rasen ej i dag,
Ej förr än Ulriks sköldklang eders kallar;
Då följen mig, då kämpen såsom jag:
Den mest har lidit, må och först få strida. (Han går.)

Solke.

Mig likar ej en sanslös wredes yra:
En man bör wredgas, icke öfweriläs —
Och Romungen, som swärdet bär för folket,
Rådfrågas bör: hans wisa bud wi wörde.
I stån ej här på allmänt ting och talen:
I åren icke folket; uppror heter
Att utan Kungens, utan folkets wilja
Uppresa mordets blodiga baner.

En af Folket.

Nej! wi må wänta tills de sig förökaf
Som hafwets sand, och våra herrar blifwit.

Nej! låt oss wånta tills de dödat oss,
Och våra arma barn och våra makar,
Då först är tid att strida och att hämnas.

Solke.

När mjödet swäller uti håstig gåsning,
Och öfwer gyllne hornets bräddar fraggar,
Då blir du ruswild, om du deraf dricker,
Och gör i willan hwad du se'n skall ångra;
Men får det sätta sig, och grumlet sjunka,
Och du det gjuter så i dryckeshornet,
Då blånker det så klart mot rena guldet,
Och muntrar, stärker wäldigt den som dricker.
Så modet och. Det klarnar om det hwilar,
Och fast det icke rusar, tänder kraften.
Är det en man, som blott i hettans stund
Har mod och drift, och intet med besinning?
Iu längre molnet flockar sig och swartnar,
Och starkare blir thordön, då den kommer.
Det går ej an att sjelfwa brott begå,
Iust då wi rusta oss att brottet straffa.
Wäl minnes jag, att Gautbert wi fördrefwo
Och Nithard dråpo; ty de enda woro,
Och woro blotta främlingar i landet.
Men Biskopen Ansgarius är här
Som sändebud från Kejsaren i Franken
Till Konung Olof, och hans skyddsbrief har.
Han efter folkrätt ej angripas kan,
Men höras först och sedan öppet dömmas.

Nu vill jag hos Kung Dlof så bedrifwa,
Att han med sina munkar och de andra,
Som nya läran här med tro anammat,
Till nästa ting må stämmas inför folket:
Då wilje wi de arga männer twinga
Att fly ur staden och ur hela landet,
Att sina kyrkor rifwa, eller dråpas.

(En del af folket skingrar sig åt olita håll; bland de stillastående höres ett starkt mummel).

I knoten så, mitt tal lär ej behaga.
Ja! duger icke Folkets råd för eder,
Så wåhjen eder då en bättre Lagman,
Som mera smeker edra wilda lustar,
Som låter eder fritt er sjelfwa glömma.
Jag tror, att häanden sjelf bör helig wara,
Att mord och hämd ej alltid är detsamma;
Jag tror att säkrare wi målet hinna
Med lugnets styrka, än med hettans irrbloß.
Dock vill jag stafwen willigt nederlägga,
Om Folket tycker, att jag illa råder,
Och lemna domarsätet, der jag suttit
I många år, och fört Allmogens talan
På swåra ting, för trenne Sweafungar.
Med gullwigt ej jag mina ord kan wåga,
Blott rent och oförställdt min mening säga;
Men hwad jag talat ut med redligt mod,
Jag gerna will besegla med mitt blod.

Oldur,

Ditt råd är godt: fast långsamt, är det säkert.

En Bonde.

Du blir vår Lagman, som du varit hafwer.
Din wisshet känne wi, och lyde gerna;
Ty folkets wån war alltid Lagman Folke.

En annan.

Till nästa ting wi måge mangrannt samlas.
Urtima högmålsting wi fordra snart.

Folke,

Budkaflar kalla er, då Rungen bjuder.

(De församlade hwimla om hwarandra, och ätskiljas under ett oredigt, småningom aftagande sorl, Oldur stannar och ser efter dem.)

Oldur,

Folk! mina faders söner! tidens smitta
Har fattat eder, slagit er med blindhet,
Och stulit kraften ut ur edra hjertan;
All samdrägt flyktad är, och splitet går
Kring Swea rike re'n med lömska steg.
Du står på grafvens brädd, mitt fosterland!
Må jag då före dig i grafven komma!

(Han går långsamt bort.)

Fjerde Uppträdet.

Nedanföör Fullen, på hwilken de Christnas Kapell
ligger, hwars hwälsda port står till hälften öppen.

Urf. (sätter sig på en sten.)

Är jag utkorad till att Gudar hämnna,
Att föra ut det hårda ödets domar,
Så blir min ära dyrköpt. Ödet tiger,
När des bestämnda offer fallit har,
Och drar sin starka jernhand så tillbaka,
Som höll des kämpe uppe under striden,
Och Gudar le åt mig, då jag dem blotat
Allt skönt och stort, som jorden bär, till offer;
Och så belönande min fromma iswer,
De sända ned en liten tjensteande
Att mig till brud, som öfwerallt mig följer,
Och högt mig älskar, smyger sig intill mig,
Tar mig så hårdt i famn, och hjertat höljer
Med heta kyskars glöd, och heter Änger.
Då spänner jag min rustning kringom lifwet,
Och går till kamp mot Ödet, slår det neder,
Och stormar Gudars silfwerport, och vråfer
Från sina stolar Walhalls grymma Gudar,
Och sedan döer från änger och från allt:
Det blir en wäldig dödd, en äkta dödd,
Så god, att intet lif den öfwerwäger. —

(Erkebiskopen kommer ur Kapellet.)

Det blir derwid: en blirt, och allt är gjordt.
Jag hugger Christenhetens hufvud af,
Och lemmarna förgöra se'n sig sjelfwa.
Du barrar, hand! det har du förr ej gjort,
Då du med swärdet Klufwit hårda hjelmar.
War stark!

Femte Uppträdet.

Alrik lyfter swärdet öfwer Ansgarius, som ned-
kommit af höjden, men hejdar sig wid åsynen af
Owinnan med döda barnet, som framträder från
en annan sida.

Alrik.

Nu blef jag åter mild: der modren är
Med döda barnet, måste friden wara.

(Han aflågsnar sig.)

Owinnan.

Barnet gick i rosenlund
Leende om afontund,
Slumrande på blomstertufwan,
Ljusalf smekte barnets kind
Med de hwita wingars wind
Uppå blomstertufwan.

Dröm i gröna gråset låg,
Lurande på gosfen såg,
Som en höll på lilla dufwan:
Kröp och kröp i barmen in,
Stal i hjertat gadden sin
Uppå blomstertufwan.

Ljusalf gret, och liten sof,
Moder gret, och liten sof;
Tåren rinner, hjertat blöder:
Når som moder gråter så,
Liten sofvey tungt ändå,
Då är liten döder.

Se barnet, som du låtit mörda, Biskop!
Kan du ej wäcka det, så dröp ock mig!

Ansgarius.

Ej så, o qwinna! Till din älsklings döb
Oskylbig är jag, klaga mig ej an!
Be mig, om blodskuld låg uppå mitt hjerta!

Qwinnan.

Med denna ed du swår dig icke fri;
Ty man kan mörda utan swård och spjut.
Och du kan wara mördare ändå,
Fast intet gjutet blod emot dig wittnar.
Du wet det wäl, att en af dina munkar
På din befallning döpt ihjäl mitt barn.
Han ryckte upp det ur sin söta sömn,
Nedsänkte det i kalla wattnets djup,

Och dränkte der mitt lifs lycksalighet.
O we! — han döpas skulle, wackert dop!
Så fassligt, att den hela wida werlden
Wid blotta tankan må förstenad blifwa,

Ansgarius.

Deruppe bor min domare: han ser
Mitt hjertas innersta: han wet min oskuld,
Och slår med rättwis hand den nidings huswud,
Som under heligt sken, som Herrans Prest,
Sör Satans tjenst. Guds wrede öfwer honom!
Så återstod af alla mina sorger
Den bittraste, att mina egna bröder
Förneka mig, och grusligen förderfwa
De långa årens ännu spåda frukter,
Och gjuta gift i ordets förflingsblommor.
Du är bedragen, moder! grymt bedragen,

Owinnan.

Sa! grymt bedragen på min lefnads hopp —
Och du har råfwat det, du hala igel!

(Efter ett uppehåll.)

Bli du ej wred, bli du ej wild ännu,
Så tror jag, att den stygga munken ljugit.

Ansgarius.

Så argt har ingen ljugit under solen,
Och kunde du, som Gud, mig genomskåda,
Du gret tillbaka alla onda ord,
Som öfwer mig från dina läppar flutit;

Men du är moder, en förfrosad moder,
Jag lider med dig, jag förlåter dig.

Owinnan.

Hit kom jag att dig håstigt öfverfalla
Med vredens ord, att reta dig emot mig;
Ty jag war säker, att ditt hjertas ondskas
Uppå ditt anlet skulle skrifwen stå: jag trodde
Ditt öga argt, som en förgiftad pil.
Men jag bedrog mig. Dina blida blickar,
Din klara panna och ditt sälla tal
Ufswåpnade mig snart, min tunga bundo.
Jag låser ömhet genom ögats tårar:
Ditt hela wäsende är lugn och frid.
En sådan man kan icke barnen hata.

Ansarius.

Jag älskar barn och deras fromma hjertan,
Och deras ofskuld är min lust och fröjd.
Omwändan er till barn, är min predikan;
Det heliga är ungt och åldras aldrig,
Och barnet är Guds helgedom på jorden.
Och skulle jag ej älska dessa små,
Då sjelf den Gud, jag dyrkar och bekänner,
War barn och låg inwid en moders bröst,
Som det du der i dina armar håller!

Owinnan.

Han lefde wäl; du ser, att mitt dödt.

Ansgarius.

Han led och döden: döden blef hans lif:

Han uppstod åter såsom lifwets Konung.

Han har försökt, hwad lifwet åger ledt

Och lust, hwad dödens stund är swår och bitter;

Derföre band han döden, bröt deß wälde,

Och sitter nu på hårlighetens stol,

Och knyter jordelifwets brustna länk

Med ewighetens rosenband tillsammans,

Så mildt och stilla, att wi det ej känna.

Och will du weta, hwad han heter, qwinna?

Hans namn är Ewig Ungdom, Ewig Kärlek.

Qwinnan.

Sag wille gerna tro uppå din Gud.

Ansgarius.

Tron är en lilja: hon är himlens dotter.

Den högste sår osynligt öfwer ången:

Dyfl gro hans frön i ljumma jordens famn,

Och liljorna stå fagra upp och glånsa.

Men när Han sådde, ingen döblig wet;

Håll hjertat rent, din oskulds hopp förwara,

Så kommer tron från höjden.

Qwinnan.

Wäntans tid

Är kort; ty jag är redan wigd wid döden.

Den swarta munken war för grym: han släkte

I kalla wattnet lifwets klara sackla:

Sag samlar nu i mörkret utan ljus.

Ansgarius.

Ej släckt är ögats ljus: det blundar blott.

Owinnan.

Lägg handen här: han är ju kall som is.

Lägg lifwets hand på dödens marmorbild:

Den kyles förr till döds än sēnnen wifer,

Och dāra mig ej mer med hoppets löften. —

Ansgarius.

Min Herres hand kan lena dödens is:

Du får din älskling ur hans helga hand

En gång så warm och rosenfärgad åter.

(Han lägger handen på barnet. Det slår upp ögonen och lefwer. Ansgarius höjer sina sammanlagda händer mot himmelen.)

Du Ewige! din tjenare så nära? —

Jag lofwar Dig, jag fruktar, och jag bāfwar.

(Han täcker sitt ansigte.)

Owinnan.

Han lefwer — hjertat slår: jag irrar mig:

Jag drömmer eller dö, o, må jag dö,

Förrän min salighet förgår: du lefwer?

Se mig, mitt barn, se mig, jag är din moder,

Och dignar ned af glädje inför dig,

Du underlige man, och dig tillbeder:

Du är min Gud, du råder öfwer döden.

(Hon knäfaller för Ansgarius.)

Ansgarius.

Böj icke knå för mig: jag är ej Gud,

Hans ringa Prest, ett redskap för hans under;

Men han är när dig här på detta rummet,
Fall ned för honom, nedlägg för hans fötter
Din förslingsgård af offer och af tårar.
En sådan stund, som denna, får du aldrig,
Så skön, så helig och så rik på kärlek.
Gud står framför dig med de öppna armar:
Hans nådestrålars glans dig öfversvämmar,
Och bön skall öppna hjertat, der de falla.

Uvinnan. (beder. Under bönens
tysta andakt gör An-
garius försteden öfver
hennes, och går sakta
bort. Hon uppstår nå-
gra ögonblick derefter.)

— Nu vill jag kysa dina händer, Fader!
Hvad? borta är han, undan mig försvunnen?
Om Gud ej tagit honom upp af jorden,
Så vill jag gå till des jag honom finner,
Framräcka dig, min dyre son, till honom;
Ty du skall skåda den dig lifwet gaf,
Och få wälsignelse ifrån hans mun,
Att du en gång må ock hans nämt wälsigna.
Densamma moder, som kring staden gick
I sorgens skrud och ropade om död,
Skall nu i glädjens drägt, med ljuvsnad blick,
Förkunna lifwets ord och Herrans under,
Och berg och stenar, dem min sorg ej rörde,
De skola gråta med mig i min fröjd.

Sjette Uppträdet.

Ulrik.

Med stilla gång jag detta rum beträder,
Der ån i gräset synas gudaspår.
Jag vördar Siaren: hans tal mig gläder!
Hans underverk mig med beundran står. —
Hwad glans det kommer af hans gyllne kläder!
En ring af ljus omkring hans hufvud står.
Min hämd förmildrades af ordens blomma:
Svärd! wid den mannen får du icke komma.

Walfader grånar: gudar åldras alla:
Min barndoms trollring re'n fördunklad är.
De redan länge varit mig för falla,
Och wärma jag i himmelen begår.
Tungt lifwet blir, då hoppets stjernor falla,
Och kronan ryckt ifrån des hufvud är;
Ty kämpen söker sig en sol i striden,
Och målet för sin handling utom tiden.

Min ungdomskraft, i svärdets lekostunder,
Den rese blef, som all min dyrkan tog:
Den svek en gång, trots alla sina under,
Och kärlek blef min Gud, och kärlek dog:
Nu går jag hemst i fordna offerlunder
Bland altaren, dem ödet sönderflog.

Hvar Gud jag tror, hvar ros jag rör, förvisnar:
Hvar står den ewiga, som aldrig wisnar?

Har wål från Hells svartklädda, bystra dalar
Gulblockig Balder i sin glans uppstått,
Trädt in igen i Balhalls ljusa salar,
Och solskensmanteln, kronan återfått?
Mildt denna aning själens grund hugswalar.
O, wore den ej rök och dimma blott!
Jag wille gå på swärdsegg till hans möte,
Och som ett barn nedfalla i hans sköte. (Han går).

Sjunde Uppträdet.

Oldurs Stuga.

Dörren är i bakgrunden. Wapen hänga fring
väggarna. På eldstaden midt i rummet glimma nå-
gra eldkol med mart sten, af hwilket den på en farm-
stol slumrande Oldurs ansigte upplyses. Thore och
Are inkomma med wed, den de lägga på elden.

Thore.

Så, Farfar! få wi nu din saga höra?

Are.

Han sofwer wist.

Thore.

Jag undrar om han blundar.

Are.

Stör ej hans hvila, Thore! wänta litet!
Han är så wacker, då han sofwer. Dyst!

Thore.

Om jag blott stryker Farfar löst på skägget,
Så waknar han; det plår jag ofta göra,
Så smeker jag hans kinder, när han waknat.
Han blir ej wred: du skall få se, det lyckas.

Are.

Låt bli det, Thore!

(Thore går fram till Oldur, och lägger handen på hans haka. Are håller honom med all makt, då han, i fara att falla baklänges, griper hårdt om skägget. Oldur waknar, och Thore, då han will draga sig tillbaka, snaswar omfull på några wedtrån.)

Oldur.

Hvem tog mig i skägget?

Thore.

Jag, Farfar!

Oldur.

Will du något?

Thore.

Höra sagor —

Nu medan brasan brinner.

Oldur.

Sätt dig, goffe!

Den ej kan stå på benen, han må sitta.

Thore.

Att stå och springa, hör en goße till;
Du har ju sielf förbjudit oss att sitta.
Nog kan jag stå, och starkare jag är
Än Are, fast med swef han får omkull mig.

Are. (som lagar om elden med
ett gammalt spjut.)

Om du är starkare, jag inte wet;
Men att du ej så wål kan lösa gåtor,
Och binda not, och göra granna drakar,
Det wet jag.

Thore.

Intet duger oförsökt.

(De brottas. Are will wårja sig med spjutet, men blir
öfwerwunnen och faller.)

Oldur.

Nu stilla, goßar!

Thore.

Sag fick spjutet, Are!

Den gamla hjelmen, som på wäggen hänger,
Fullrostad, full med spindlar, som du fått
Af farfar, och ej bryr dig mycket om,
Den skall jag winna af dig nästa gång.

Are.

Gästen kommer i ett hus,
Huset genom gästen far,
Wården blir i gästen qwar —
Tyd mig gåtan utan krus.

Thore.

Eös gätan sjelf. Jag älskar ej att grubbla.

Are.

Wälan! jag will då hjelpa dig att tyda.
Sjön huset är, och gästen är ett nåt.
Dch wården fisken, som i nåtet fastnar:
Om du är stark, så är jag slug, min bror!

Oldur.

Gätwis will Are, stark will Thore wara;
Dock båda lären I deri förlikas,
Att jag för eder något må förtälja.
Dch efter jag i qwäll är glad till sinnes,
Dch minnet leker för mig af min ungdom,
Då jag i eder ser två trogna bilder
Af forntids kraft och wishet wåra upp,
Att blifwa fosterlandets stöd och åra,
Så will jag något underbart berätta,
Till öfning för inbillning och förstånd,
Som jag med wilja länge har förtegat.
Min fader, då han hufwudhvit och gammal
War worden såsom jag — då war jag goße,
Wid edra år — tog mig i hand en qwäll
Dch sade: „Oldur! jag är trött att leswa,
„Dch samlas snart till mina faders ben.
„Jag will se solen än en gång derute
„Förrån jag dör; led mig på berget upp!“
Jag gjorde så: den gamle satte sig,
Dch njöt med fröjd den sköna qwällens wällust,

Och bland de andra sägner, han förtalde,
Dem redan jag i arf er anförtrott,
Kom fram till slutet denna dunkla saga:

„Högt i Norden låg en härlig borg på en klippa.
Långt såg man derifrån öfver land och sjö. Berg och
kullar och betornade borgar lågo rundt omkring såsom
Lydkungar under den höga klippans borg. I den var
en sal, som war ståtligen inredd. Des taf hwälfde sig
som en blå himmel, och fyra upprätta björnar af guld
stödde des hörn.

Måktig och stor war den Konung, som der rådde.
Staliga Kämpar i harnesk omgäfwö honom. De woro
glade och drucko. Skalder med gullharpor söngo om
Kämparnas bragder. Dro het en af dem.

Sjelf satt den höge Konungen på en bildprydd silf-
werstol. I jern war han klädd, så blankt som hafwet,
då det är lugnt; hjesan omslötts af en skön stormhatt,
och hwitt flöt skägget i wågor öfwer brynjan. Han
war blek af ålder i sitt anlete; men kraftiga drag fatta-
des icke. En stor gyllne tasla höll han i den wenstra
handen. Ett swärd war griffel i den högra.

Och han tålde runor. I en blå ormslang, som
slingrade sig i konstiga bugter kring taslan, ristade han
sköna, mäktiga runor, en för hwarje segerdag, början-
de wid ormens stjert, och allt framåt skallen. När so-
lens wagn rullade ned i wester, och glansen af des guld
låg på wattnet som ett glöddande skum, förenande him-

mel och haf, i hwilket hwita swanor badande flögo upp och neder, när Kämparne kommo hem med seger, då skref han en runa, och sången ljöd wid harpors klang i borgen.

Natten kom. Då sken den mysturna runan, och det war som om dagen.

Ären runno, och Ormen war fullskrefwen. Mulna satta Kämparne, då de hemkommit med seger om qvällen; ty Kungen skref ingen runa. Då steg Dro fram och frågade:

„Kunfader, är du dödder?“

Men Kungen log sorgligt. Alla wäntade mörker om natten; ty de trodde solen skulle gå ned. Men solen kom högre, och wille icke ned. Hon kom närmare borgen. Kungen wille skrifwa; men han kunde icke mera. Borgens port flög upp, Kämparna skälfd. Dro qwad:

Blef sitter Kungen,

Blekare runan.

Ho kan mig säga

Hwad Kunfader wäller?

Harpan är stum,

Och strångarna darra:

Dro will dö.

Solen kom strålande genom porten. Då brann borgen i ljus, och Kämparne skylde sina ansigten. Somlige knotade, somlige knåfölla. Men skenet mildrades, och en skön Jungfru i hwita kläder framskimrade ur

den mer och mer hvitnande glansen, hvars yttersta strålar blott woro heta och röda. Ett underfönt barn satt på des arm, och slågtade med en palmqwist glansen från Jungfruns ansigte.

Den gamle Konungen sade: „Pilt, hwad heter du, och hwadan är du kommen?“

Jungfrun sade: „Hit är kommen Konungen af Österland.“

Då sade Konungen i Nordansalen: „Spåd är du att vara Konung. Will du ej sitta hos mig, och se mina runor?“

Konungen af Österlandet sade: „Jag will sitta hos dig.“ Och han såg på den runfulla taflan; ty Jungfrun satte honom i den gamles knå.

„Sköna äro dina runor; men en fattas. Ingen mebelruna synes här vara. Will du, så gräfwer jag dig en, Konung!“

Det bejakade Konungen, och pilten ristade med den klara ändan af sitt finger midt på taflan, och guldet smälte undan då han skref.

Och det war en Blobruna. Hon såg ut som en nyss utsprucken ros, doftande och skön.

Men då war det underligt att se, huru de andra runor började att frypa och gå, liksom fruktade de den nya, och slogos inbördes. Än skötos de samman, än lupo de ut åt olika håll, och rusade åter ihop, att det flamrade hårdt i salen. Än gingo de parwis rundt

omkring brädden, och den främste steg tillbaka, att de alla ramlade. Men snart fattade de hwarandra, gingo i wågor upp och ned, och blefwo till fjäll. Drmen slingrade sig, och gapade mot blodrunan. De föllo båda till golfwet, lofnande från taflan, och kämpade. Då ryste alla, som i salen woro; men pilten log.

Taflan svartnade; och då den gamle Konungen, som stilla affomnat under striden, sönk ned i jorden, föll hon doft öfwer honom som en lifsten, der ännu hålor syntes efter de bortslupna runorna. Blodrunan wårte, och Konungen af Österlandet satte den på sitt bröst. Drmen och han kämpade.

Då reste sig alla kämparne, somlige för ormen, somlige för Konungen. Jorden skalf wid det wåldiga slaget. Hjeltar föllo, och af deras blod wårte rosor upp, och snart blef den wida salen som en blomstergård. Och den sköna Jungfrun gret. Drmen böljade sig; förfärligt skramlade des fjäll, och han rusade med dubbel kraft mot Konungen af Österland — — —

Här tystnade min faders matta röst:
Hans hufwud sönk: det war förbi med honom,
Och gätans nyckel tog han med i högen,
Lifsom des slut. Märk är den, och mitt lif
Har icke hunnit till att den förklara.
Måhända finnen I des nyckel, barn!
Och tiden tyder mycket.

Are.

Hu, jag ryser,

Den grymma ormen —

Thore.

Är du rädd för tanken?

Du skulle dött af skräck för verkligheten.

Du är ju slug; förklara farfars saga!

Are.

Jag tror att ormen wann.

Thore.

Jag tror tvertom;

Den, som så mäktig runa skrifwa kunde,

Blef ej af några etterormar biten.

Oldur.

De gamle, som i sagans helgedom

Inwigde varit, ligga i det tyfsta;

Men spørjas torde någon gång i werlden,

Swarthån betydelsen kan rigtab vara.

Ett säger jag: hwad som af ålder varit,

Är heligt, barn! må ingen gåcka det!

Barn få ej leka med den heta elden,

Först låra runors språk, förrn de dem skrifwa.

Rör nu upp elden der! Det blifwer mörkt.

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Alrik.

Alrik.

Mörkt är wål här; men mörkare är ute.
Wål står sig den, som får wid brasan sitta,
Och slumra sakta wid des milda wärme;
Men den, som ute går i swarta qwällen,
Semt sökande och ingen lyckta åger,
Och icke finner, efter själens sackla
Har brunnit ut, den står sig sämre, den.

Oldur.

Hwad söker du i qwäll? hwi har du icke
I stilla samqwäm här ibland oss suttit?
En man har dagen fått, för att arbeta,
Och finna hwad han åskar och behöfwer,
Och dagen är så lång att den förslår.
När afton kommer, skall han hemma blifwa,
Och öfvertänka, hwad han gjort om dagen,
Upplösa handlingen och werksamheten
I ljusligt minne och i ädel hwila.
Det batar ej i mörkret ute trefwa.

Alrik.

Men om hans handling då är mörkrets handling,
Om solen honom skyr, och han skyr solen,
Då går han helst om natten, will jag tro.

Oldur.

Rätt så. Nu hör jag väl, att du ej menar
Dig själf med denna bild; du är ej någon
Nattvandrare. Dndt trifwes bäst i natten.
Du war ju alltid solens wån och dagens,
En ädel mandomsblomma, som sig wände
Mot ljusets ursprung, hwart det strida måtte,
Som helst gõt ut sitt doft i solens sfen,
Och blomstrade, insupande des strålar.
Det mörka, kalla har du albrig ålskat:
Din rena kämpesjäl, lifsom en spegel,
Har fattat upp hwar ljusets bild begärlig,
Och återkastat den mer klar och hårlig.

Ulrik.

Så war det fordom. Allt förändrar sig.
Man blifwer äldre med hwar dag man lefwer,
Och sämre: allt det wet du nog, min fader!
Så åfwen jag: nu solens sfen jag hatar,
Och lider illa nog den bleka månen,
Som sitter likt ett snålt, nysfikt öga,
Och will bespeja mig, när som jag wandrar
På sporrjagt rundtomkring i nattens timmar.
Det är ju hårdt, att, då all jorden sofwer,
Och menniskorna lyftat se och höra,
En stackars man ej kan få gå i fred,
Och göra hwad han will i hemlighet.
Då gapar månen ned, och will mig sluka
Med sina blanka blickar, och jag måste

Gå hem igen med oförrättad gerning,
Om icke ett barmhertigt moln vill komma
Och sluta himlawältarns ögonlock.
Det är försträckligt, det, att jord och himmel
Förenat sig, att skiftewis mig plåga.

Oldur.

Med undran hör jag, Ulrif! dina ord;
Ty såsom luften blå från dimmans dunkel,
Så stiljer du dig från dig sjelf, min Son!
Och outgrundlig är mig din förvandling.

Ulrif.

Jag trodde dock, jag gjort mig nog begriplig;
Men om du ej vill fatta ordens mening,
Så vill jag wäcka dig med detta tillägg:
Som du har gjort mig, Fader! sådan är jag.

Oldur.

Wid Oden, Ulrif! sådan är du icke:
Ditt kämpeursprung du i qwäll förnekar.

Ulrif.

Jo, just i qwäll är jag din rena afbild,
Du gamle, gråa Gubbe! jag vill blod,
Och derpå kannes ulfwens ulfwaurprung.
Och för att wisa dig, att jag dig älskar
Och aktar eden, jag inför dig swor,
Så vill jag blota åt de gamla Gudar
Hår inne, nu, i denna stund: hur hårligt!
Wid blodets rop och lågans höga fladder,
De skola wakna, rusta sig och luta.

Nog vill jag väcka dem, det lofvar jag,
Så vida någonsin de lif besuttit;
Men slumra de igen, det bryr mig icke,
Och intet offer mer dem återväcker.

(Han fattar Are och Thore, och leder dem fram till Odur.)

Oskuldigt blod är Asarna behagligt:
Här äro twenne unga lamm, min Fader!
Som nu så stilla gå i bet och tiga;
Men så de åren på sig, kommer sveket
I hjertat, och om ej min blick bedrager,
Så blifwa de en dag, förrän du tror,
Ett par wådurar, som sin herde stånga.
Nu tro de Thor och Oden, Frey och Freja,
Och kunna råfna upp på sina fingrar
Den långa raden af de gamla gudar;
Men, ser du, ungdomskraften wårer till,
Och will ej alltid bo i barnets linda.
De wilja en gång tänka, dessa barn,
På egen hand, och då är det förbi:
De gå ifrån din tro, då du är död.
Nu, innan än en sådan giftig slågt
Fördunklat själens himmelsklara yta,
Så brytom wi det spåda lifwets stängel,
Inför de mäktiga, i Gudhem bo,
Och bringom dem det söta blomsterparet,
Att jag må blifwa fri ifrån min ed,
Och bästa ämnet för den onda tidens
Drena låga bli ur wågen röjdt.

(Han drar swärdet.)

Knäböjen, barn! nu wandren I till Oden.

Jag ser, I båswen ej för sista resan.

Friskt mod, ren blick ännu i dödens timma,

Och upprätt hufwud, karlasfärg på kinden:

Det är en Ewears sed, att så se ut.

Wak upp i Walhall, öppna silfwerporten!

Twå gudabarn dig gästa, store Oden!

(Han lyfter swärdet.)

Are.

Släpp mig, jag will ej dö.

Thore.

Dö, men ej slagas:

Jag will wäl slå med dig om lifwet, Alrif!

Oldur.

I Gudars namn! dig hejda, wilde yngling!

(Han will rycka barnen från Alrif.)

Min ålders glädje, fosterlandets hopp,

Will du förgöra — och du är min son? —

Alrif.

Ja! som en trogen son jag för dig står;

Du har ju sändt mig ut med swärd i hand,

Att döda fränder, som från Asars låra

Affalla först — men grymmare det är

Att först dem låta snärjas in i willor,

Och länst förgöra dem wid målets gräns.

Nej, Oldur! det är fegt: uppriktigt handlom!

Att öppet slå ettusende ihjäl,

Är ej så grymt som att ett enda lif
Med swef och konst utur kroppen själa.
Upp! dödom allt hwad lif och anda har,
Af Oldurs slägt: jag will ej gömma mig,
Men modigt följa dem i döden. Sedan
Kan du med trygghet leswa, säker dö.
Men om, när du inträder i Walhalla,
Din blotta hjesa och ditt silfwerflägg
Har något rodnat, om du släckar golfwet,
Och Odens kämpar wända sig ifrån dig,
Skyll ej på mig; du har det själf så welat.

Oldur.

Son! grymme Son! wid hwart af dina ord,
Sag döer en gång: — Hwad will du dessa barn?
O, hörde du den forsens wilda dån,
Som brusar här, en ström af samma källa,
Ur hwilkens djup ditt eget lif har utgått —
Då släppte du ditt swärd, och bleswe mild.

Are.

Nåd, nåd!

Oldur.

Stöt neder mig, slå ned din Fader!
Mitt blod och deras komme öfwer dig!
Det är din broders barn —

(Han riswer sina kläder.)

O, we, hwad fasa!

Min Son en ulf; mitt hus en mördarkula.

Thore.

Tag mig i famn, och kyss mig först en gång;
Tag will ej att du dödar mig af vrede,
Och sedan skall jag ej för slaget blinka.

Ulrik.

Man rör ej för, att man ej är af sten:
Jag wet ej till mig mer — kom i min famn,
Du ock — jag kysser er — förlåten Ulrik!

(Han kysser barnen.)

Oldur. (omfamnar Ulrik.)

Min är du åter, ja, du är min Son.
Du tänkte aldrig mörda dessa små:
Du wille pröfwa mig. Nu är allt godt;
Förbannelsen hann ej från mina läppar.

Ulrik. (räcker swärdet åt honom.)

Tag åter detta, då du wäl har funnit,
Hwad wildhet ligger i det hemska löfte,
Du lockade derute af min mun;
Lös mig den swordom, som så hårdt mig trycker,
Och låt mig hämnas dig på annat sätt.
Räck mig din hand derpå, med du är warm,
Och låt ej menfligheten åter falla!

Oldur.

Mig fresta dina ord; men framför allt
Gå Gudars rätt och Nornans wisa domar:
Hwad engång swuret är, går ej tillbaka,
Så wist som strömmen ej går uppför klippan.
Oskulden helig är; men, mina barn!

Om I förgåten mina ord och läror,
Och löpen blindt från Gudar och från minnen
I en förderflig nyhets lömiska famn,
Då står min hämnare med swärdet der.

(Göbarne draga sig sakta undan.)

Det är min kärlek, som det ordet säger.

(Han vinkar dem till sig. Are dölsjer sitt hufvud i hans knä.
Thore ser stundt på honom.)

Ulrik.

Nej! du får bedja dig en annan bödel
Af Gudarna: jag drager ej mitt swärd
Mot dessa barnen mera: det är wißt.
För mig de gerna skola lif och tro
I oförd frid behålla och bekänna.
Du will då icke swärdet återtaga?
Jag får ej bringa dig en annan hämb —
Är du ej nöjd med annat blod än eget?

Oldur.

All annan hämb är intet, batar intet:
Blott den, du swor, kan rädda fosterlandet.
Det är min tröst: som troгна, sanna Swear,
Sin bana skola de till målet wandra,
Och faste stå wid sina faders tro,
Som bryggans pelare i Mälarns djup
Emellan Udelsö och Björkö stränder —
Förwara swärdet; glöm ej löftet, Ulrik!

Ulrik.

Hårdnackade! jag minnes hwad jag swor,
Att detta swärd skall genombåra den

Som först af Eldurs slägt på Kristus tror
Och blifwer döpt; men dessa barnen döda,
Det har jag aldrig swurit: och hwem wet,
Hvem denne förste blir? Nog af, war trygg;
Jag bår min plåga, tills min stund är kommen.
Du längre, fader! jag dig här betraktar,
Du mera liknar du en dunkel wålnad,
Som spökar lefwande, som glömt att dö,
Och icke mera wet, hwad tiden lider;
Ty han har rymt ifrån dig. Du står qwar,
Af månen genomlyst i egen graf,
Det enda, tiden öfrigt dig har lemnat,
Och kan ej skugga kasta; ty du är
En skugga sjelf. Nu måste jag härut;
Ty örnens wingar susa på min hjälm,
Och andra röster ropar mig. Farväl! (Han går.)
(Elden förkolnar. Eldur sitter med barnen omkring sig,
i djup tystnad.)

Täckelset faller.

III.

Första Uppträdet.

Björka.

Gata i staden.

Clemens med en bibel, *Two* Kämpar.

Första Kämpen.

Stå, Munk!

Clemens.

Min Wån, jag har ej tid att stanna.

Första Kämpen. (griper honom.)

Håll, säger jag. Godt folk plår icke fly;
En tjuv, en skålm blott, springer, då han ropas.
Hwart ämnar du dig hån med silfverstrinet?
Har du ej stulit det? Sag tror ej Christna.
Läs wackert opp; ty är det silfver utan,
Så har det utan twifwel guld i munnen.

Clemens.

Nej! nej! så sannt jag syndar! intet strin;
Men guld det innanför är äkta klart,
Fast du des klarhet icke fatta måltar.

Andra Kämpen.

Läs opp!

Clemens.

Jag har ej tid.

Sörsta Kämpen. (med handen på
svärdsskaftveln.)

Dö, eller öppna!

Clemens. (öppnar silfverbibeln.)

Rent blånker guldet här, dock ej för eder.
Med händer winns det ej, och ej med svärd,
Långt mindre med ett ryttarord: man slår sig
På kämpavis ej in i himmelriket.

Sörsta Kämpen. (öppnar boken.)

Hwad lustig brokighet! se på, hur rödt
Och blått och guld och alla granna färger,
I sällsam blandning hvimla om hvarannan,
Som sjelfwa Bifrost låg på hvita bladet.
Här står ju Brage sjelf med gyllne harpan:
Der Thor, med portarna wid Totunhem
På ryggen; se, der har han Midgårdsormen,
Will slita upp des gap med gudastyrka.
Nu kommer Balhalls sal, så hög och präktig;
Der ser man ljusastakan stå på bordet
Med gyllne armar, jemte mjödets kärl,
Och Oden sjelf, i djupa tankar sänkt,
I gullstrud och med bröstslapp, hölid af perlor.
Han pekar upp med handen: tom är salen.
Ja, ja! tom är han: Oden pekar upp —

Hwad är wäl upp i Walhall? Gudars säte
Är allrahögst: det bär sig ej, min Wän!
Hwar har du fått den underfulla boken?

Clemens.

Jag har den skrifwit, och jag har den målat.

Första Kämpen.

Jag köper den.

Clemens.

Mitt lif får du på köpet.

Första Kämpen.

Jag byter med dig: will du hafwa guld? —

Clemens.

Guld? ej för guld jag inom dunkla cellen
Har wakat nattetid wid lampans sken,
För att få måla dessa underbilder.
För guld jag ej den halfwa natten bedt,
Och halfwa natten utbredt här i färger
På pergamentet bönen's dyra frukter.
Guld ger ej åter helsans fordna styrka,
Som smälte bort i waka och i fasta.
Jag nedlagt här mitt hjertas helgedom,
Min tro, mitt lif: det kan ej så betalas.

Första Kämpen.

Hwad will du då att jag dig ger i byte?

Clemens.

Ditt swärd.

Första Kämpen.

Mitt svärd? tro icke det, min gubbe!

Min trogne följeslagare i lifvet,
Mitt ljus i mörkret, och mitt värn i striden:
Först med min sista blodtår får du det.

Clemens.

Du älskar svärdet, jag min bok. Hwi vill du
Beröfwa mig det käraste jag äger,
Då sjelf du ej din skatt umbära kan?
Så är min lära: du skall sjelf försaka,
Om du försakelse af andra fordrar.

Andra Kämpen.

Rolf, bry dig ej om munken och hans bok.

Första Kämpen.

Dröj litet! något wackert kommer här:
Se Balder, hwar han ligger blek och död,
Och Nanna står wid bären stum och gråter.
Mig tyckes werlden död: så tyst och kallt
Är allt omkring den fallna gudasonen.
Du målar bra.

Clemens.

Din tydning jag ej lider.
Gif hit min bok; des höga föremål
Och helgas af din hedniska förklaring.

Andra Kämpen.

Jag tror dig ej: jag fruktar att du herar.

Clemens.

Tro hwad du will: din tro är slät ännu.

Andra Kämpen.

Jag nåpsjer dig för detta ordet, Prest!

(Han hugger efter Clemens.)

Clemens.

Hjelp, Jesu!

Första Kämpen.

Styr dig, broder! Solke kommer.

Andra Uppträdet.

Desamme, Oldur, Solke Lagman.

Solke.

Ej wäld! stick swärdet in! Frid bjuder jag.

Andra Kämpen.

En swartkonstmakare bör döden dö:

Han hådar Gudarna. Se, hwilka bilder!

Solke.

Gack nu i fred och ro, du Christne man!

Ditt lif är fritt; men boken jag behåller:

Den synes underlig för mina ögon.

Då jag den granskat, får du boken åter,

Om den från swel och trolldom fri besinnes.

Clemens.

Ransaka! Herren öppne dina ögon,
Att du må fatta, hwad den innesluter!
Jag tror ditt löfte, och förblifwer trygg;
Ty ingen trollbild eller ord du finner,
Om du i ewighet den genomföcker.
Jag lånar dig min skatt; men wårda den
För fläck och men!

Solke.

Så noga som mitt öga.

(Clemens går.)

Andra Råmpen. (till den första.)

Här saknar ingen of: wi gå wår wäg,

Första Råmpen.

Då rostwet fallit wål i jägarns händer,
Må stöfswarn löpa, hwart han will och gitter. (De gå.)

Oldur.

Nu will jag att du lemnar mig i dag
Den silfwerboken, att jag må förnimma
Des innehåll. Jag är i runors tecken
Och andra sinnebilder wål förfaren.
Törhända ligger här med klara ord
De Christnas dödsdom tydeligen skrefwen.

Solke. (ser honom bibeln.)

Gör så; jag känner din förfarenhet:
Och tiden lider till den stora dagen,
Då dödens eller lifwets lott skall dragas,
Och hwart bewis mot fienden är dyrbart.

Nu brusa högt de unga Sweets sinnen:
Nu refer mannen sig: nu stapplar gubben
Från sätet upp, af iswer håstigt fattad;
Swar en will se den stora kampens utgång.
Det blir ej wanlig strid, då man mot man,
Dch hår mot hår går fram med mod och styrka;
Dshynliga och höga gudamakter
Nedstiga nu på jorden för att brottas:
Gud går mot Gud: det blir en gråslig fejd,
Dch wi, som gå och stöka om hwarandra,
Bli werktyg blott för våra Gudars råd.
Dß eignar stå som berg, der de oss ställa,
Dch flyr oss segren, som jag ej förmodar,
Som berg wi falla på den onda skaran,
Att de med oss förgås, som oss besegrat.

Oldur.

Wi böre handla, såsom fria männer,
Dch ware stod hwem som det will och kan!
Jag skall ännu, i mina gråa dagar,
Dwarhålla kraftens sista slägt i bröstet,
Dch känner wäl, att när den rusar ut,
Så tar den med sig lifwets pust i flykten,
Få skola klaga på min graf: den gamle
Har ingen, som will följa sig i döden,
Dch jag får ensam dö, som jag har lefwat.
Men som ett snösjäll, med sin hwita hjesa,
Ser resligt, trotsande mot middagsfölen,
Dch dock förtåres långsamt af dess strålar,

Och löses upp i strida wattenfloder,
Som gjuta fruktbarhet i ång och dal;
Så skall och jag af tidens brand upplösas,
Och af den dimma, deri jag förwandlas,
Skall rinna merg i fosterjordens barm.

Solke.

Din hjeltefön, den härliga, den unga,
Skall i sin faders fotspår värdigt tråda.
På honom hvilat hela landets hopp:
Han är vår källa ungdoms byra krona.
Med honom äge vi vår seger gifven;
Ty ingen nyhetslåra rotas kan,
Då ungdomslågtet stöter den ifrån sig.
Men om med makt den allt ungdomligt fattar:
Om själf den lif och friskhet inne äger;
Förgåfves stråfwa då de gamla männer,
Att bygga dammar för dess klara flod:
Hon bryter banden, öfversvämmar jorden.

Oldur.

Jag mins den tid, då Oldur war för Alrik
Ett heligt efterböne, värdt att följas;
Då årens wisshet öfswade sin makt
På gossens öppna, men dock stora, hjerta.
Allt mer han växer nu ifrån sin fader:
Han går sin egen väg, och jag går min,
Wäl oss om våra banor sammanslöta,
Förrän den ena förbi målet irrat!

Solfe.

Du talar annorlunda nu än förr,
Och mycket viktigt lärer förelupit
Emellan eder: detta rör mig ej;
Men hwad jag redan hört, mig mera gläder,
Än om han geck i of och lydde blindt
De gamlas råd, och sjelf ej wilja ågde.
Låt honom gå sin gång, han känner sig:
Hwad åldren fruktar, är en lek för ungdom,
Och, tro mig, han går fortare än wi.

Oldur.

För fort, för fort. Han rasar, det är felet.
Som Gud han hantlar, då det högsint mod
Och kraft och drift för ögonblicket gäller.
En Gätte lif, han kämpa kan med Asar,
Och det för intet. Fordras lång begrundning,
Och tanken måste werka förrän swärdet,
Om det ock gällde hans, ja, werldens lif:
Han går i elden rakt, då nycken bjuder.
Jag fruktar, han förstör, hwad wi byggt upp.

Solfe.

Det ligger något stort och outgrundligt
I Utriks själ och lynne. Hvem kan säga:
Gå dit! åt honom, eller: stanna här?
Han är sitt eget öde; märk det wäl:
När stunden nalkas, så skall Utrik stanna.

Oldur.

Han är en storm. Widt öfver haf och länder
Han far, will rensa lusten, men i farten
Insuper sjelf, ur tråsk, från blomstersålt,
Än giftiga, än helsosamma ångor.

Jag fruktar — och än har jag aldrig fruktat
I otid — någon farlig etterpust
Har han uppfångat re'n: han talar spottskt
Mot Gudar, ler åt deras ålderdom,
Will hafwa allting nytt. O stanna, yngling!
Det har gått långt, då du det fordna ratar;
Dock, huru skulle den sin fader åra,
Som anser alla Gudarna för gamla?

Solke.

Förundras ej, om något sorgligt minne
Af bruten kärlek slundom honom griper,
En tanke på hwad han för dig försakat,
Kan hwåsa någongång hans rena tunga
Till bittert skämt mot detta dunkla, gamla,
För hvars försvar hans ungdoms helgedom,
Den sköna Hulda, öfvergifwen blef.
Blif icke vred; ty onda ord förderfwa
Allt hwad wi wist beredt. War honom blid;
Det stärker honom på hans hårda bana.

Oldur.

Ru ser jag honom sällan. Dsta plågar
Han hos Kung Dlof wara, kommer sent

Till hus, och ofta är han icke hemma
På flera dagar: mången mulen qväll,
Då stormen rasar, ser jag honom ro
Med wildsint kraft en båt mot Adelsö,
Att forßen såsom röf kring kölen hwirflar.
Det såges att han långa natten sitter
I Emunds hydda stum, som öde står.

Solke.

Han vaknar nog, när drömmens mått är fullt.
Må wål! Mig kallar pligten till Kung Dlof,
Att om vårt wärf med honom öfwerläggga.
Budkaflar måste skåras, såndas ut
Att alla kanter: flera rika bönder
Än skola kallas: tinget stundar snart.
Dch medan jag mitt kall och öde följer,
Så låser du din bok, och hämtar der
Kanhända Christendomens hemlighet,
Till goda sakens båtnad, när det gäller.

Oldur.

Jag litar ej på Rungen: han är tyst:
Att munkens pladder lånar han sitt öra;
Men folket stöta wägar han ej heller,
Dch munnens falskhet kan han icke dölja
Med sina stora, röda knäfwelbåra.
Ditt öga wake noga på hans steg
Lift går omkring oss, ärlighet kan narras,
Dch krig med tungan är ej Swears konst.

Derföre är det godt att kunna lägga
Sin sak i dagen strax, och drifstigt säga:
Sen, ulfwar, swaren nu, och dömmen, Swear!
(Folke går.)

Tredje Upträdet.

Himmelen mulnar. Åskväder.

Oldur, Alrik.

Oldur.

Din ankomst fröjdar mig; ditt möte, son!
Är lyckosamt, ehwadän du må komma.
Du finner mig i qväll med swärd i hand,
Så godt och skarpt att jag ej byta wille
Med Alriks wapenskrud från topp till tå.

Alrik.

Till enwig tyckes mig din stämman bjuda.
Tro ej att jag utmaningen beswarar.
Slå ned mig, Oldur! fäll mig tyst i sanden
Med dina dolba swärd: jag will ej knota,
Men tacka dig; ty hwad som mera är,
Än lif och blod, det har du redan tagit.
Men reta mig, det bör du icke, Fader!

Oldur.

Det ware långt ifrån mig! Kom, min Son!
En lustig syn jag för din blick upplåter:
Ett wittne, som med tusen munnar talar,
Ett spjut, som fåra kan med tusen uddar,
Har jag eröfrat utan strid i dag. (wisar bibeln.)
Här finns en brotig mängd af trolldomsbilder,
Beswårjelser och leda hergestalter —
De Christna Presters hufwudbok, der allt
Af deras snöda konst öf uppenbaras.
Då jag för folket träder fram med denna,
Skall stafwen brytas öfwer nya tron,
Och ädran stängas, hwarur eld och mord
Dhåmnade fring våra kuster flödat.

Ulrik.

Låt se ditt synd: du gör mig undersam.

Oldur.

Följ mig, min Son! wid brasans sten i qväll
Wi wilje af mitt byte öf förnöja.
Nu blåser kallt från sjön, och thordön går;
Dwädret nalkas. Bäst är under taf.

Ulrik.

Sag triswes wäl i luften, när det blåser.

Oldur.

Bläst war min lust i mina unga dar. (Det ljungar.)

Alrik.

Märk der i Norden molnets höga wågg;
Hur åskans wigg går fram i hwarja strålar!
Slår han i hafwet, der de swarta böljor
Som drakar orma sig mot himlens hwall,
Och råcka fraggigt gap mot eldens flamma;
Far han å land, och der förstör en ek,
Slår hufwen af, som lian blomsterknoppar:
Det rör ej honom stort; ty stora andar
De weta icke mycket till sig sjelfwa;
Men småfolk se'n, som hufwudskallar hittar,
Och krålar upp på eken, för att hugga,
Berättar grannt, hwad det med båfwan sett.
Det går från mun till mun, blir sång och saga,
Och blixten blir odddlig. (Blixt och knall.)
Nu öppnas himlens jernport för en fråmling.
Lycksalig den, som nu gick in. Hör bara,
Hur porten skramlar, då han slår igen.
Skönt låter detta. Oldur! båfwar du?

Oldur.

Har du förglömt, att Oldur är din far?

Alrik.

Det händer stundom, att mitt minne swiker:
Det mulnar bort ibland, som fästet nu.
Hwar är den blixt, som mina moln kan bryta?
(Oldur går. Alrik följer långsamt efter. Lusten klarnar
småningom.)

Fjerde Upträdet.

Ansgarius, Clemens.

Clemens.

Här stodo de: här röfwades min bibel
Af Lagman Folke. Till des tinget blifwer,
Det olycksaliga, fördömda tinget,
Skall den nu wandra mellan hednahänder,
Besudlas, tydas wrängt, och så till slut
Ett wapen bli för deras arga ränker.
Det heliga i bilderna och skriften
För deras ögon blifwer hereri,
Och hädelse mot deras asgudslära.
Så wiglas folket upp emot oss arma:
Och, om ett underverk från döds oss frälsar,
Så warde wi ur landet nesligt drifne.

Ansgarius.

Nej! Clemens! hädandrifwen blir jag icke,
Så sannt mig Herren hjälper, icke drifwen:
Det har jag fast beslutat i mitt sinne,
Men kanske dödad under tidens storm.
Och skulle det den Högste så behaga,
Med martyrglorian mitt hufvud pryda,
Så ske hans wilje: jag är nöjd dermed.
Min döds kan frukter ge; men flykt är skam.

Den, som bår Gud i hjertat, går framåt
I Andans verk med lugn; och faller han,
Så tar han såret framtill, stupar framåt,
Och går ett steg ännu i själswa döden:
Så egnar det en Himlens stridsman wara.

Clemens.

Din styrka wörddar jag, liksom din wisshet;
Men den, som döden söker, frestar Gud.
Dig blef ej gifwet verka genom strider
Och att med blod uppskrifwa ljusets ord.
Med mild predikan och med stilla verk
Du kallad är att hårda hjertan röra.
Du Himlens säningsman! från dina händer
Skall ordet falla, som ett mannaregn
Uppskrifkande, i hetendomens öfen,
De redliga, men wisseförda barnen.
Du allt hårtill ditt dyra kall förwaltat
På sådant sätt. Förneka dig ej nu,
Då wredens ande kläder sig i wapen,
Och tiden gåser upp i wreda wägor,
Rörd af det heta ämne, du har kastat
In i desß stöte. Drag dig wist tillbaka,
Dills stormen lägger sig, och allt det onda
Har brusat öfwer brådden, och det rena,
Lifgifwande på grunden stannat qwar.
Se'n blir det tid att komma åter, Biskop!
Och verka mera godt i Herrans frid.

Ansgarius.

Att wända ryggen till i farans timma,
Att från sin Herre och sin Konung fly,
Då han med fienden för lifwet kämpar,
Förrådiskt är, och den, som så betar sig,
Den spottar qvinnan på, den dräper mannen,
Och ingen årlig hedning handlar så.
Men att bli Guds förrådare, är wårre:
Det ropar eld från himmelen: jag ryser
Öfver denna tanke. Clemens! gode Clemens!
Hvem blåste den in i ditt rena hjerta?
Hwi vill du den med fagert sten förgylla?
I nöd, i död Gud sina trogna pröfwar,
Be den, som icke profwet håller, broder!
Hans verk skall falla, som ett hus på sand,
Och bättre wore, att han aldrig börjat.

Clemens.

Högwördige! öf hota tidens tecken;
För tidigt faller du, wår kyrkas hufvud,
Och Gud, som vill för högret ändamål
Ditt dyra lif åt sin församling spara,
Sjelf winker dig med fadershand i hamnen,
Dills stormen tystnat har, och lusten klarnat.
Derföre sänder han de warningspöken,
Som skola hejda dig, tillbakahålla
Din starka fart mot djupets dolda berg.
Se, wandrar ej bland öf en klosterbroder,
Den ingen känner, men som känner alla,

Deh andelik far fram åt alla håll,
Deh allt förderfwar med sitt wilba nit,
Bewisande för dig med ord och gerning,
Att råtta stunden ej ännu är inne?
Bet, att i natten komma bleka sfuggor,
Som gå till bön och sjunga i kapellet;
Men när som sången slutar, höres gråt,
Deh blod man ser om morgonen på kassen.
Så säga många, att din egen wålnad
Går hufvudlös omkring i midnattstimman.
Det ware hur det will: jag tror på Gud
Fast mera än på underfulla syner,
Deh beder dig, i Jesur eget namn:
Gå ej till tinget! segla bort ur staden,
Förr'n den osälla dagen tänder sig!

Femte Uppträdet.

Desamme, Peregrinus.

Ansgarius.

Se, Clemens!

Clemens.

Märker du nu andens warning?

Wid alla heliga! förhårdas ej,

Gif wika! kom, wi fly. Han menar så:

Han ser mot jorden, och han rynkar pannan.

Ansgarius. (går närmare Peregrinus.)

Hwad söker du?

Peregrinus.

Dig ej.

Ansgarius.

Det tror jag nog.

Men dröj en stund.

Peregrinus.

Till aftenen det lider,

Och låderlappen — (går undan i en bugande ställning.)

Ansgarius.

Wänta, oefante!

Stå mig till swars för drägten, som du bår!

Är du en Christen man, så stå wid Gud!

Peregrinus.

Och låderlappen faller ned ur trådet:
Brandugglan ruskar sina kalla wingar —
Då bår ej heller klosterbrodren hvila.

(För sig sjelf under bortilandet.)

Djupt, femton alnar under mullen wore
Mig bättre än för dennes eldskensanlet.
Hur kom jag honom ock i hast så nära?
Mot denna eld jag ingen salfwa fått.
Så sker ock Moses: han sin glans betäckte.
Du, stolte Prest! skall ock bli skyld en gång:
Jag will bårtäcket kring ditt huswud swepa. (Bort.)

Ansgarius.

Det war ej någon Herrans engel, Clemens!
Nej! han war rädd för mig: han märkte wål,
Att wi ej tjena samma gudamakter.
En niding höljer sig med fridens kåpa,
Och öfwar brott, att jord och himmel rysa,
I Herrans namn, och på min syndaskuld.
Gud ser och wedergäller: det är trösten,
Och jag är glad, att ingen af de mina
I detta swarta wårk befunnen är,
Och mig, sin egen måstare, förräder
Lit mörkrets härar för en Judaspenning.
En gång jag osåll war i denna fruktan;
Men nu är stenen fallen från mitt hjerta.
Min fromma kärlek blommar lika helig:
De äro alla trogna, såsom du.

Clemens.

Församla då omkring dig dessa trogna,
Och lemna långt bakom dig stormens ö.
Vänd nu din blick mot andra nya länder:
Ditt andeliga rike är ju stort,
Och alla barn behöfva ju en fader.
Vi följa dig, hvarthelst du styr din kosa.
Fly långst i Norden upp bland snö och is;
Gör klippan till din stol, stig upp derpå,
Blif der en Patriark, predika högt
För vilka skaror Himlens sköna lära:
Vi sätte oss, en trogen väktarrund,
Kring dig, wid dina fötter. Gå mot söder,
Plantera lifvets träd på Wendens jord:
Vi fly ej köld, ej hetta. Allt vi äre
Med dig, vår herde! intet utan dig.

Ansgarius.

På denna jord jag ock ett träd planterat,
Som fordrar ömsint wård mot storm och mask:
Jag vill en blomma skåda i des krona,
Förr'n annorståds jag nya frön får ut.

Clemens.

Nu fram mitt sista ord, min sista bön!
I wiken här ett köpmansfartyg ligger,
Som denna qväll går af till Frankens kust.
För dig är rum beredt; kanske för oss,
Som hit ledsagat dig, blir ock ett ställe
Af skeppets styrman unnadt. Dyr är stunden.

Snart hisas wimpeln upp; ty seglen knota:
De wilja fyllas af den friska wind.
Du ler, min Herre! tror du då, att jag
För döden bäsvar eller fångselqwalen?
Mitt lif är icke många suckar wårdt;
Ty jag är ensam: ingen gyllne mösa
Har Påfwen satt på detta ringa hufwud,
Och ingens wål är bundet wid mitt lif.
Men då du sjelf ej fruktar, bör det mig
Att frukta för dig, och din råddning söka,
Om ock derfor din wrede drabbar mig.
Din död är allas död, och på din graf
Skall fastas Christi kors, i spillror slaget,
Och årens långa, hårda möder falla,
Som torra löf för höstens astomwind.
Hwad ser jag der? Går icke wåpnadt folk
Från höjden ned hitåt? Se, spjuten glimma,
Och morgonstjernor stråla emot solen.
Måhända komma de, att dig förgöra.
Ach! den, kring hwilken dessa stjernor lysa,
Ej skådar någon morgonstjerna mer!
Kom! An är ej för sent — Låt dig bewefa!

Ansgarius.

Gå, stig om bord, min wån! min gamle broder!
Och segla friskt mot Franklands fagra strand.
Min helsning bår till alla, som mig älska,
Och såg: han mådde wål, war glad och lugn —
Och kanske gladare än nu jag är,

Förrån din föl sin resas mål har hunnit.

Jag blifwer qwar. Gud ware med dig, Clemens!

Jag will till fridens högtid mig beklåda

Med mina högtidsklåder, gå i templet,

Och bedja warmt. Du wet att bönen hjelper.

Jag går framför min hjord för Swea folk:

Högburen för jag lammets helga fana,

Der fridens engladuswa öfwerst sitter,

Och slågtar salighet mot ljusets barn,

Men dödens pust mot mörkrets onda skara.

(Han utbreder sina armar.)

Förwål! Förwål! En herde jag förlorar;

Men war mig när i kärlek och i bön,

Och såg med tillförsigt i fosterlandet;

En strålar forset klart på Björkö klippa.

Clemens.

De nalkas öf. Jag, Fader! blir ock qwar;

Öfkyldig är jag — och mitt arma lif

Gud! jag dig egnar. Jag det an för hans!

Sjette Uppträdet.

Desamme, Syra Kämpar.

Sörsta Kämpen.

Dig helsar Konung Dlof genom oss,
Du hge forsman! och hans wilja är,
Att du till Konungsgården genast kommer.

Ansgarius.

Hans helsning och hans kallelse jag wörbar;
Men obewäpnadt bud mig lifa warit:
Ett wänligt ord mig mer än swärd beweker.

Clemens.

Så gripen äfwen mig!

Ansgarius.

War lugn, min wän!
Du ser att intet ondt mig wedersfares.

Clemens.

Min Biskops bde will jag dela, Kämpar!

Kämpen.

Gå hwart dig lyfter. Kungen dig ej kallat.

Clemens.

Sag wet, mitt lif har intet att betyda,
Han fruktar icke mig; men bättre är,
Att två oskyldiga till böden gå:
Des förr sig reser hämdens wilda Engel.

Kämpen.

Hvem talar här om dö? Ett godt förvar
Och skydd mot hopens wåld tillbjuder Kungen:
Det likar wål i dessa bistra tider.

Clemens.

Berören ej den gudawigdes kläder,
Och wägen ej på honom wapen bära!

Ansgarius.

Godt mod! Jag ser dig snart igen! Sköt wål
Som förr ditt embetsfall! Farwål, du Kämpo!
Jag helsar Dlof från dig — kommen efter
Med edra wapen! Jag går fri min wäg.

(Han går hastigt af.)

Clemens. (winkar åt Ansgarius.)

Fly, fly!

Första Kämpen.

Säg du hans höga wårt, hans gång?
En Guds gestalt han har.

Andra Kämpen.

Hans stämman klar,
Som silfwerfölbars klang. Stor skada är,
Att denne mannen är en Christen man.

Tredje Kämpen.

Att följa honom, blifwer mera säkert,
Än stå och priså, då han undanslytt.

Första Kämpen.

Rätt sade du. (Kämparne bort.)

Clemens.

Gud! lyft din milda hand,
Ännu en gång wälsignande oss arma.
Se till ditt Zion, ordets nya stad!
Låt den ej ramla ned i glödd och aska!
Och rädda, rädda, Ewige! din Aaron! (Han går.)

Sjunde Uppträdet.

Avelsö.

Emunds boning. Mörk aften.

Alrik, Clemens.

Alrik. (med bibeln.)

Slut dörren wäl! — Så är jag åter här,
I detta tysta, öfvergifna rum,
Der minnet, liksom en igel, hjertat suger.
Länd lampan! Se, här står hon än, som fordom,
På samma ställe, der hon Hulda lyste;
Men oljan är till sten förtorkad nu.
Hon lyse oss i detta stilla wärf!
Mitt hjerta bultar; hör, går det ej ute?
Mig tyckes se, hur ättehdgen remnar,
Min gamle stamfar reser sig derur,
Och famnar efter mig med bleka händer;

Ly denna qväll förräder jag min ått,
Och håmben töfwar icke, förr'n han kommer.
Kom, läs för mig, skrif tröst in i mitt öra,
Och gjut en droppe balsam i min själ,
Du, som är wis att skrif och målning tyda.

Clemens.

Lägg af ditt swärd, tag hjelmen af ditt hufwud!

Ulrik.

Jag gör dig intet ondt med mina wapen.

Clemens.

Med blottadt hufwud i en stilla frid
Man läser skriften: den är helig, Ulrik!

Ulrik. (lägger af sig swärd och
hjelm.)

För det gudomliga är kämpen barn. —
Nu går det ute; tyst! jag tror, det klappar.

Clemens.

Inbillningen förleder dig: jag hör
Blott windens gång kring ön. Men tänker jag
På denna qvällens under, hur jag kommit
Med dig allena hit i Emunds hydda,
För att wid lampfken tyda dig Guds ord
Framför min egen återfunna Bibel;
Begrundar jag ditt fordna tänkesätt,
Och nu den andakt, hwaraf du är lifwad,
Ditt redliga begär till ljus och wisshet,
Min egen bristighet att följa dig:
Då blifwa spöken ringa undersyner.

Ulrik.

Hvem's är den hand, som famlar emot dörren?

(Han griper efter svärdet.)

Clemens.

Det stormen är.

Ulrik.

Nej! det är gamle Oldur;

Han kanske saknat boken, som jag tog.

Lås icke opp, war tyst; hvem helst det är,

Om in han kommer, slår jag honom neder.

Clemens.

Hvart ögonblick är dyrbart. Sättom of:

Jag vill slå upp för dig min helgedom.

(De sätta sig, och fördjupa sig i åskådning. Clemens läser sakta, och hänvisar på de målade bilderna.)

Ulrik.

Hvad ljusligt språk! o Gud, förutan life!

När får jag bli en kämpe i ditt rike?

(Det bultar starkt.)

Clemens.

O himmel! hvem är der? Är du en ond
Från mörkrets afgrund, vil då hådan! Är du
En trogen Christen, säg, och jag vill öppna?

Rösten utanföre.

En Christen man, som söker hus och frid.

Ulrik. (fattar svärdet.)

Vi skola se den mannen under ögat.

Hvad synes dig?

Clemens:

Jag öppnar, och befaller

Vårt lif, vårt öde i den Högfstes hand.

Öskulden fruktar intet, utom synden.

Hon sitter ren i hjertat, som en Engel,

Och gisslar twiflet bort, och dödens fruktan.

Nu dörren opp!

Ulrik.

Wålan, jag är beredd!

Så länge klingen biter, mår jag wål.

(Clemens öppnar dörren.)

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Emund, i sliten Pilgrimsdrägt
med staf.

Clemens.

Välkommen, wandringsman, war oförfärad.
Du söker ljus och värma: du är trött.
Kom, sätt dig ner, och hvilta här på bänken.

Emund.

Du bjuder, som du wore hemma här;
Jag känner ej ditt ansigte, din stamma.
En främling worden i min faders hus,
Jag klappar hårdt på egen dörr, och ropar;
Men dörren lyder ej sin herres hand:
Jag känner icke dem, som inne äro.

Ulrik. (tar lampan och går närmare.)

Jag tror ej mina ögon. Emund! Emund!

(Han faller swärdet, räcker lampan åt Clemens, och omfamnar Emund.)

Du lefwer, du är här, hwad glädje, Emund!

Emund.

Så hette jag den tid, jag bodde här:
Nu bor jag icke här, som du wäl wet,
Då heter jag ej heller Emund längre.

Ulrik.

Se upp, och känn dig sjelf och mig, min Fader!

Emund.

Min Fader? hvad det ordet låter tomt!
Ett rop på wida hafwet, då det stormar.
Nog går det lätt att ropa: Fader, fader!
Men den, som hör det, och ej hjerta åger,
Må kunna skratta sig till döds deråt.

Ulrik.

Mitt namn är Ulrik Oldurson —

Emund.

Sa så.

Ulrik.

Hör, Clemens! undra ej, förlåt den gamle:
Din åsyn här hans sinnen öfverrumplat.
I morgon träffas wi. Du mig förstår.

(Clemens winkar och går oförmärkt ut.)

Men hvar är Hulda? Står hon utanföre
I mörkret, såg?

Emund.

Sa, hon är utanföre

Och innanföre med, i tjocka mörkret.

Ulrik.

Förklara dig, förr'n jag förgås af wäntan.

Emund.

So, hon är utom dörren, inom jorden.
Hon har nu länge, länge varit död.

Ulrik.

Död, fasans ord! Min enda Hulda död?
Och Ulrik fick ej se dig dö, ej sluta

Ditt öga till, och kyssa från din mun
Förlåtelsen, och dö i dina armar,
Och leda dig som brudgum genom grafven.

Emund.

En bättre hand än din slöt hennes ögon:
En bättre mun än din des ande tog.
Men på din sorg jag känner dig igen:
Jag blir förtrolig med dig för din smärta.
Ja, du är Ulrik, ty du älskar än;
Men om du gret en syndasföd af tårar,
De kunna icke följa bort det ord,
Som lade Hulda blek i jorden, yngling!

Ulrik.

Förbannadt ware detta grymma ord,
Som allt förkrofsat, hwad mig dyrt har varit,
Som brännt min ungdoms lustgård till en öken!
Nu fallet är des sista blomstertråd.
Och du skall weta, sedan du förswann
Med Hulda, har min kärlek högre blifwit,
Men bittrare; ty ångren, brottets broder,
Har stridt mot kärleken med heta pilar
Om första rummet i mitt arma bröst.
Här i din hydda har jag wakat nätter,
I stumma samtal med mitt hårda öde.
Kårt och förkrofsande har Huldans minne
Kringswäfwat mig, men ingen hwila funnit,
Lifsom en duswa öfwer hafwets rymb.

En ståndig oro mina dagar varit.
Kom der en ljusare och bättre stund,
Från himlen sånd ned öfwer mig ibland,
Som denna qväll: jag upplåt själ och ögon
För Christendomens ljus: jag njöt deraf,
Och närmare den saknade jag fann mig.
Min andakt war ett offer åt min Gulda;
Når hon nu återkommer, tänkte jag,
Jag med en fridens kyss will möta henne,
Och säga: Din i tro, och din i kärlek!
Den aningen jag wärdade så helig,
Och i min smärtas tid den war mig allt.
Når allt är borta, så är intet qvar.
Du tog det, Gubbe! bort med dödens skamma;
Bröt lifwets kärna ur mitt bröst med makt:
Jag kastar skalet ned för dina fötter.

Emund.

Hör du hur palmen susar öfwer griften?
Kyss wäl! det rör sig djupt i jordens famn,
Långt härifrån; se der, nu kommer hon
Så här — (Han går långsamt, med handen lyftad.)
med stilla gång. Jag känner stegen;
Ty wi ha mycket, mycket gått tillsammans.
Hon har ett sken kring hufwudet; i handen
Ett kors hon bår. Nu står hon åter stilla.
Mitt barn, Mitt barn! ser du ej mig, din far?
(Han utbreder armarna, och dignar neder.)

Alrif. (uppehåller honom.)

Dör också du? Nej, Emund, gör ej det!
Waf upp och sansa dig. Will du ej hwila?
Lång wåg och waka ha ditt hufwud mattat.
Lägg dig att sofwa här: det styrker dig.

Emund.

Jag är wäl litet underlig ibland;
Men ligga will jag ej — jag hellre wandrar;
Ty då kan jag gå undan för den onda:
De sofwande han lättast öfverraskar.
Det blir wäl bättre med mig: jag will wänta.
Min flocka flår wäl och en gång i tornet,
Och då är rätta tiden först att ligga,
Så barnlös, hjertlös, kall och öfvergifwen.
Hon ligger der, och jag skall ligga här.
(Han stapplar omkring rummet.)

Alrif.

Mitt forgemått är rågad: mer och mindre
Betyder intet nu. Då du dig hämtat,
Sätt dig bredwid mig här, och uppenbara,
Hur Hulda dog; såg hennes sista ord:
Jag är beredd att höra domens ljud,
Weropet öfwer mig från hennes läppar.
Sitt här, töm ut din hånds wåltalighet;
Låt mig få lida allt, hwad jag förtjent,
Och lidande försona hennes flugga!

Emund.

Du fordrar mycket; men den aftenrodnad,
Som ännu slämtar, stridande mot mörkret,
I Gubbens själ, påminner mig att lyda,
Uppmanar mig att lägga ned hos dig
Vår wandrings saga, som jag länge nog
I trånga bröstet hafwer inneslutit,
För'n lågan släpper, kolet blott är qwar,
Och dödens falke lägger sig deröfwer.

Trehundra dagar, om mitt minne räcker,
Förlupit, sedan här jag gick om bord,
Med Hulda mild och blek inwid min sida.
Och om vår färd är intet att berätta,
Förrån på Tysklands jord vår gång begyntes.
Den första natten kom; men inga stjernor,
Ty moln och storm och dunder hade redan
Inkräktat himmelen med eld och swärd,
Och ingen hydda böd oss taf och värma.
I flögens djup wi håddade vår sång:
Jag sof mot dottrens knå, ty jag war trött;
Men Hulda söng, och Gud i molnen söng,
Att bergen brakade och hafwet fräste.
Wid Guds och Huldas sång man slumrar skönt.
Men ach! hon låg för nära jordens hjerta
Den natten: jorden blef för får i henne,
Och hon sög upp des wäta andedrag.
När jag då wafnade i dagens gryning,

Satt hon ännu och log emot mig ömt:
Klar sten i silfverglans mot morgonsolen
En frans af daggens perlor på des lockar.
Wi stego upp och wandrade igen.

I Myllagård, den stora Kejsarstaden,
Guds kyrkor sågo wi, och sköna taflor,
Maråbilder, helgonben och böcker;
Och efter faror, efter tusen strider
Mot djur och menniskor, mot luft och watten,
Så stodo wi en qväll i dystert stillhet
På bergens ås, som Forsala omgifwer,
Och sågo raft emot den ljusa staden,
Som sten som guld bland palmer och bland cedrar;
Och solen satt på Thabors silfverfulle
I sin förklaringsprakt, och dröjde uppe:
Hon wille ej gå ned af idel fröjd.
Till wenster låg Johannis wida öken
Och Silos berg: wi stego ned i dalen,
Som leder härlig fram på fagra blommor
Till porten Ephraim, som wänligt bjuder
Den främling in, som kommer från Damascus.
Då lopp en darrning öfwer Huldas lemmar,
Och hennes hy blef som ett altarkläde,
Och hennes ögon, klarare än stjernor,
Kringirrade den himmelsljusa nejden.
Hon sade rörd: „Här hwile wi, min Fader!
„Här bor ju Gud: här är oss godt att wara.“

Nu tryckte hon min hand så hårdt, så hårdt,
Och hvişkade så hemligt i mitt öra,
Lifsom hon fruktade att Gud det hörde:
„Min broder Ulrik är väl rädd för mig;
„Men om han såg den lefvande Guds stad,
„Han wille gerna hos sin Gulda bo,
„Och dränkte swärdet djupt i hafwets botten.“

Ulrik.

We swärdet!

Emund.

Då wi genom dalen gingo,

Wi blefwo tre. Jag kände ej den tredje;
Men han gick lätt och swäfwande på blomstren,
Som om Guds egna wingar honom lyftat.
Han förde oss helt nära stadens gårdar,
Till en olivelund, inom hvars frets
En sten låg, huggen ut ur marmorhällen.
Der satte Gulda sig i gråset ner:
Den sköna mannen räckte henne handen,
Och sade: „Gud är god.“ Min dotter log;
Och lifsom solen, då hon sjunker neder,
Är mera röd än under dagens hetta,
Så gjöts nu öfwer Guldas liljekinder
Ett purpurfken. Hon sade: „Mörkt är lifwet,
„Men ljusst står Herrans anlet öfwer tiden.
„Hans ljus ledsage dig, min gode far!
„Bär fram till Ulrik Guldas sista hälsning:

„Hans syster är jag nu, såg honom det,
„Om förr än jag du honom träffa hinner.“
Nu sönt emot den obekantes hand
Det stöna hufvudet; och på des läppar
En kyss han tryckte, och det var förbi.
Nu utflog Engeln sina hvita wingar,
Och lyfte stenen opp med mäktig hand,
Och då han föll, flöt han min dotters låger.
Och solen tog god natt, och engeln flög —
Jag låg på knå — o we! hur var det se'n?
Hur är det, och hur blir det? Ej för ewigt
Skall Hulda ligga der. Hon kommer här,
Och hennes gång är ljudande och stilla,
Lifsom Guds gång utöfwer sina stjernor.
Jag börjar åter märka att jag lesrwer;
Ty blodet fåktar starkt i mina ådror,
Och hjertat hamrar allt hwad det förmår:
Det will ha slut på dagens långa arbet:
Det tarfwar ro, min son! och natten lider.

(Han reser sig.)

Kom! dotter, än en gång wi gå tillhopa:
Än sjunga wi en aftonpsalm tillsammans;
Men Emunds staf är skör och gammal worden:
Den är af törne och den brister snart.

(Han sönderbryter stafwen.)

En ny jag får wid helga stadens port:
Der våra cedrar nog och myrtenfögar.

Ulrik.

Jag sitter ej och gåckas här med lifwet:
Dig hjelpe Gud! min far, jag kan det ej:
Min syster ropar mig, och swärdet törstar.

(Omfattar Emund hårdt.)

Min far! war glad: jag söker upp vår Hulda.

(Han tar swärdet och störtar ut.)

Emund.

Det war ett wäldigt samntag, käre Ulrik!

Så klämma dödens armar en om lifwet.

Du war wäl dödens budskap, stickad ut

Att mig bereda på den sista färden.

Wälkommen, dö! fastän du kommer sent;

Men tag mig icke galen bort af jorden:

Låt själens öga renas från den hinna,

Den spindelwäf af bistra, heta tårar,

Som lidandet omkring des klarhet spunnit.

En ren besinning, Gud, mig sist förlåna!

Mitt lif war stormigt, brusande des skiften;

Gif lugn i döden, och gif lugn i griften!

Nionde Uppträdet.

Slätt nära stranden, omgifwen af höga träd.
Månen går upp öfwer Björkö. Det är nära midnatt.

Alrik. (med bart swärd.)

På denna ljusa wåg jag går till Hulda:
Het wågen är och hvarf; men den är kort.
Farnwål, du jord! jag, din förskjutne son,
Wålsignar dig: jag offerar dig 'mitt blod:
Jag kan ej hata inwid lifwets gråns.
De onda skänker jag dig nu förlåter;
Den goda, som du gaf, och jag förlorat,
War mera wård än du: jag söker den
Med swärdets blöf långt utom dina kuster.
Min stjerna, brinn! Möt nu din broder, Hulda!

(Han wilst döda sig.)

Tionde Uppträdet.

Ulrik, Guldas Ande.

Anden.

Sänk svärdet, Ulrik! Känn din Gulda åter:
Hon lefwer än, hon älskar och förlåter.

Ulrik.

Du kommer, Gulda! i din Ulriks famn.
Hwad salighet! du älskar och förlåter,
Och kysser hellre mig än tusen englar.
Du swärfvar undan mig — du är ej Gulda.
Förr såg jag dig så gerna: skön du war,
Men menckligt skön; nu är din skönhet lust.
Jag tror, du står på månens strålar, Gulda!

Anden.

Jag är en röst ur grafwen i ditt öra.

Ulrik.

En röst ur grafwen? du är dödd och jordad.
Hwi stöter jag ej svärdet i mitt bröst,
Att äfwen jag må bli en röst ur grafwen,
Och följa dig, som genljud, hwart du far?
Du främling är för mig, och jag för dig:
Wi måste närreare ännu förenas.

Anden.

Bemanna dig! Rys att dig själf förgöra.

Ulrik.

Hur länge skall jag spöka omkring jorden,
Med trånadens och sorgens mask i bröstet?
Kanske till dess jag magrar ur mitt harnest,
Och bleknar bort, och fäller kopparskalet,
Eft' flodens kräfte: skall i skog och öken
Jag gömma mig och skylla mig med löf?
Will du din Ulrik se i sin förnedring?
Nej! må jag dö som man, med mannakraft,
Med warma blodet i mitt hjertas rum;
Och när det swallar ut ur sina brunnar,
Högt på dess böljor må min ande segla,
Upprätt och fri, som segrens örn mot solen,
På morgonrodnans flod i dagens gryning,
Emot din famn, den ewiga och warma!
Ej så som qvällens härkrant Ulrik will
Utfilas smätt, och sist en morgonstund
Hopkrumpen dö, och ifrån bladet falla.

Anden.

Guds kämpe blif! Statt upp, låt döpa dig!
Gräf hednaskruden ned i mulden fjerran:
Skåd dig ljusets rustning, strid för Herran,
Så winner du hans helgonpalm och mig.

Ulrik.

Tråd närmare, Guds dotter! lys min själ
I nattens dunkel; men låt ljuset falla
Så mildt hugswalande, att jag ej swindlar.
Jag är af jord och stoft, förmår ej skåda

Dhöljdt Guds återstken på dina kläder;
Men blif mig när, tills morgondagen bräcker.

Anden.

Hvad natten fosstrat under dunkla wingar,
Med morgonstjernan upp mot himlen swingar:
Sag hör, hur Raphaels strålharpa klingar.
Hon fallar mig. Statt upp! låt döpa dig,
Så vinner du Guds helgonpalm och mig.

(Anden försvinner. Djup stillhet.)

Urif.

Hon flyr — det är förbi med dröm och mörker:
I östern ljuſnar dagens majeståt.
Till strid re'n samna Natt och Dag hvarannan:
Nu är ock tid att kâmpen reser sig,
Och skakar af sig nattens fulna dimma,
Och framgår klar med bragdens sol i pannan.

(Solen går upp.)

Täckelset faller.

IV.

Första Uppträdet.

Björkö.

En aflägsen Fogstrakt. En stor, ihålig ek wid
foten af en bergshöjd. Det är natt.

Ulrik. (bårande sina wapen och
en spade.)

Sol sofwer tungt: de blida jungfrustjernor,
Som blyga nunnor, båra molnets flöja.
Dyr är mig stunden, medan alla sofwa.
War åfwen du, o jord, så tyst, så tyst:
Förwarå stum den skatt, jag dig förtrot.
Guds öga wakar blott: det är mitt ljus,
Och för des blick jag ej min gerning dölsjer.

(Han lägger wapnen på jorden.)

I skramlen ån; men det är dödens klang:
Er sista helsning till den unga kâmpen,
Som eder nu en hwilobådd bereder,
Till lön för trogen tjenst i bardalekar.
Jag är ej mer densamme: bättre wapen
Jag båra får — er tid är nu förbi.

Men liggen stilla, der jag eder gömmer,
Dch wittnen aldrig ondt mot eder Herre!
We den, som Ulriks wapen gräfwer upp,
Dch twingar dem att annan herre tjena!
De bränne honom, bringe honom död!

(Han börjar gräfwa under eken. Peregrinus kommer
med en brinnande fackla, men försvinner åter hastigt.)

Swad sällsamt sken! Är solen redan uppe?
Nej, skenet kom från dig, du sköna harnesk;
Du blanka brynja, den jag högst har älskat
Af alla wapen, som jag sett och burit.
Du satt mitt hjerta närmast. Hård du war,
Dgenomträngligt hård mot swärd och pilar,
Som sökte Ulriks hjerta, men af dig
Förslöade och brutna nederföllö.

Blott ett du släppte fram: min Guldas bild,
Som målad stod på guldets klara yta,
Dch smög sig genom dig till själen fram.
Du, Guldas spegel! mest är älskad worden,
Derföre skall du djupast ner i jorden.

(Han nedkastar sitt harnesk.)

Nu kommer örnen: han har flugit ut.
Det susar icke mer i örnens wingar:
Der han skall flyga, måste wara storm,
Dch hjertats storm ger honom mer ej fart.
I jordens stöte är ock lugnt och stilla:
Den dödas suck är enda vinden der,
Dch den förmår ej lyfta dessa fjädrar.

Örn! du får äta mull och stoft så länge,
Till dess att mull och rost dig sjelf förtära.
Du wille fort; det ware här ditt lof:
Skyl nu ditt nåf med wingarna, och sof!

(Hjelman nedlägges.)

Dig, löftets swärd, med dina kalla runor,
Jag borde sänka ned till werldens grund.
Tre gånger drog jag dig, tre gånger swek du:
Den fjerde refan will jag dig bespara.
Jag känner dig: du will wäl gå igen,
Och ropa „blod“ så ryfligt i mitt öra;
Men Herren dömmе mellan dig och mig!
Hans starka hand dig fjettre qwar i djupet!
Nu neder med dig, plågare! ligg stilla,
Och gråt, att du ej fått mitt hjertblod spilla.

(Han stöter swärdet håstigt i gropen. Derpå igenkastar han den, och betäcker wäl öppningen med stenar och jord.)

Och nu, Gud ware lof! så är jag fri:
Den sista bördan föll från mina skullror.
Min enda fröjd och sorg jag nu begrafwit,
Och intet mera fäster mig wid jorden.
Gud! jag är wäpentlös, men stark i Dig,
Och till din helgedom jag skyndar mig. (Han går.)

Andra Uppträdet.

Peregrinus, Orm, med Twenne Kämpar, framkomma mellan träden.

Orm. (något före de andra.)

Här finnes eken, Mun! jag griper syndet,
Om eken och skall riswas upp med roten.
Hitåt! hitåt!

Peregrinus.

Du ryter, som en gast:
Med hälften ljud kan du de döda wäcka.
Gräf här, men tyst och fort, förr'n dagen bräcker.
Jag ställer mig på wakt.

(Han går afsides. Kämparne gräfwä.)

Första Kämpen.

En lustig munk.

Andra Kämpen.

Jag tror den slätt, som sina egna swifer.

Första Kämpen.

Hör, Orm! will du, när Presten kommer åter,
Så wråka wi i gropen honom neder,
Och lägga sten uppå.

Orm.

Ja, om han lög.

Har han sagt sannt, så må han gerna lefwa.

Andra Kämpen.

Wid Ufa Thor! här har jag swärdet funnit.

Orm.

Och hjelmen der — och brynjan, allt är godt.
Kom här!

Peregrinus.

Håf mulden öfwer, fresta skuden!

Andra Kämpen.

En kostlig rustning Ulrif här begrof,
För god att rosta bort i jordens gömmor.
Den som är galen — Ulrif är ju galen?

Peregrinus.

Ja, galen.

Sörsta Kämpen. (Ikläder sig harnesket.)

Den war gjord för karlakropp.

Jag fyller icke fullt; men när jag står,
Så märks det ej. (Han sätter hjelmen på.)

Ett grusligt berg till hjälm!

Han trycker hårdt mitt hufwud och min hals.
Han är för liten.

Peregrinus.

Oh! för stor och tung.

Sörsta Kämpen.

De stora wingarna wäl kunde lösas:
Det swigtar —

Orm.

Gå ett steg!

(Kämpen will gå, men faller omkull.)

Stig upp, lös af!

Du är för matt, att Utriks kläder bära.

Göm dig! (De aflåda honom.)

Peregrinus.

Försök du dessa wapen, Orm!

Orm. (går i wapnen, och tager
svärdet i handen.)

Som nöd i skalet, står mitt lif i brynjan,

Och hjelmen sitter med sin gyllne örn,

Som wore han hopvärt med hufvudskålen.

Hell! sköna skrud! du likar mig så wäl.

Peregrinus.

Bra, Orm! bra, Orm! Din stamma och din gång

Jag tror du stulit af den galna kämpen.

Orm.

Så höll han swärdet. Högt bar han sitt hufvud,

Som jag: han knep ej falskt om swärdets fäste.

Så bröt han fram på slagets fält: det sken

Och hwen, der han med stridens rosor lekte.

Och han war hårens sol. Nu är jag sol.

Ur wågen, barn! Sen I, här kommer solen.

Hon bränner friskt — Fort undan, eller smälten!

(Han hugger omkring sig. Kämparne fly.)

Peregrinus.

Du blir den rätta: lika hög gestalt

Och samma röst igenom hjälmens galler

Förblinda lätt den hufvudyra hopen.

Nu är du Ulrif. Uppträd nu på tinget
Som han, och tala så: strid om så höfves.
För gubben Eldur och dig uppenbara
Som Ulrif: war hans son; den rätte Ulrif
Han är förlorad för båd sig och oss.
Bete dig som en man. De gråa fäder
Förwänta stora verk af dig i dag,
Och hwad ej Ulrif wille, måttar du.
Det dumma folket tror, att du är Ulrif,
Och som du gör, så göra de och alla.
Håll Bispen warm, slå gyckelkorset sönder —
Du hatar Kristus?

Orm.

Mer än sotdöd.

Peregrinus.

Godt!

Hwad du bör göra, och hwad du bör tala,
Jag hwiska skall på tinget i ditt öra.
Jag blir din ande der, och du min kropp:
Jag tänker, och du gör. Wi äre ett.

Orm.

Allt gör jag gerna, om jag slipper tänka.

Peregrinus.

Kom, dölj dig nu, tills rätta stunden kommer.

Orm.

Ett ord: du är en munk, men hatar munkar:
Du är en Christen; men du hatar Christina.
Du måtte tänka starkt, som det kan göra.

Peregrinus.

Derom ej bry dig: då förgår din kraft.
Nu inga griller; tiden fordrar verk.
Så — in i fogen: der är vägen mörk;
Men fältets dag har många falska ögon.
(De gå in i fogen.)

Tredje Uppträdet.

Kapellet.

Kyrkvaktaren. (inträder med en lykta.)

Jag stiger dristigt in, fast här är mörkt.
Den, som bär ljus i handen, flyr ej mörkret,
Men mörkret honom. Bär jag lyktan lågt,
Så följer mig en afundsman, min skugga;
Och ljus och skugga synas vara bröder,
Så troget följa de hvarann i lifvet.
Men sätter jag min lykta upp i hvalfwet,
I templet's himmel, då är allting glans,
Och ingen wet, hwart skuggan tagit vägen.
Ju högre upp, des renare är ljuset:
Den hemligheten har jag genomgrundat;
Ty jag har länge gått omkring med ljus,
Och tändt upp eld, och waktat Herrans hus.

(Han börjar påtända ljusen i choret, och sjunger.)

Tänd ljusen, tänd ljusen till aftensång:

Du hör ju derute de dödas gång.

De mysa åt ljuset

I härliga huset.

De sågo ej ljuset i dag eller går:

De sågo ej ljuset på natt och år.

✱

Julnatten är klar, och de döda slå,

Och skåda den stjernan på himmelen blå.

De swinga i glansen,

Hej! lustig går dansen.

Låt dödmänner dansa, låt ringen gå —

Det är ju så sällan de dansa så.

✱

Lyktgubbe! tänd ljusen. Si, dansen är slut;

Lågg bibeln bakfram, och flynda dig ut.

Du får icke glömma,

Att tinglasen gëmma.

De döda slå sönder båd tinglas och ur.

Lyktgubbe! på tornknappen sätt dig på lur!

Jag sjunger så, att jag blir rädd till slut.

De långa fönstren börja blifva spöken,

Och grafmans steg de susa i mitt öra;

Men Biskopen hörs ännu icke till. (Han ropar högt.)

Hvem är som går der ut på gatan?

Echo.

Satan.

Kyrkvaktaren. (gör förstecken.)

Bort, leda odjur! wif från kyrkogården.

Här är ej hus för dig: i Guds beskydd

Står denna mur och de, som inne bedja.

(Han sjunger.)

Klara sol och faders öga,

Obegripliga Försyn!

Lampa i det blåa högga,

Se hit neder genom skyn.

Kyrkan och dess hufwud wårda

Emot ilskans skott, de hårda.

Till ditt tempels bön och sång

Styr de trognas stilla gång.

Det går här utanföre åter någon.

Jag undrar hwem det är. Hwem kommer nu?

Såg efter, echo, om du kan.

Echo.

Guds man.

Kyrkvaktaren.

Guds man? — Jag tror dig: jag will möta honom.

Fjerde Uppträdet.

Kyrkwaktaren, Ansgarius.

Ansgarius.

Ditt nit jag loswar. Säg, hwad lider tiden?

Kyrkwaktaren.

Det öfwer midnatt år: ej långt till dager.

Ansgarius.

Du mycket wakat och behöfwer hwila.

Gå hem, min Wån!

Kyrkwaktaren. (i det han går, med en blick tillbaka.)

Din wakotid begynner —

Den, som bår biskopsstafwen, får ej sofwa.

Swårt år i detta land, i dessa dagar,

Att lesfwa lugn, och tjena rätt sin Gud.

Gud ware hos dig alltid, wördig Biskop! (Han går.)

Ansgarius. (ensam, framgår i choret, tager embetsstafwen i den ena handen och ett gyllene kors i den andra, samt knäfaller wid altarfoten.)

Min Fader! stoftet fruktar, glad är anden:

Han är hos dig: han wet på hwem han tror.

Våt himlen upp för mig: tag mig wid handen,

Och sånd mig en af dina englars chor.

Se, i mitt tinglas rinner sista sanden:
Vänd det omkring igen; din makt är stor.
Will du, det rinner ut, så ske din vilja:
Ej lif, ej dödd mig från ditt anlet skilja.

När flockan slår, och striden mig omringar,
Ståm upp min själ till helig ro och frid:
Om öfwer mig din engladufwa swingar,
Bli segren himmelsk, eller döden blid.
Om snårtans kalk du mig från höjden bringar,
Jag tömmer tåligt, och dig blir jag wid:
Fyll den med fröjd igen åt barnen alla:
Låt nådens stråle på din kyrka falla!

Var nådig, Herre! låt ej tiden släcka
Den milda stjerna, öfwer Norden står!
Du värdes snart din helga hand utsträcka —
Hon bryter molnen, och på mörkret rår.
Dess morgonglans skall många hjertan väcka,
Och dagens sten upptråda i dess spår.
Trygg skall jag hwila bredwid herdestafven,
Om Christi kors tillbedes öfwer grasven.

Femte Uppträdet.

Ansgarius, Alrik, som sakta inträdt under bönen.

Alrik.

Frid med dig, Biskop!

Ansgarius.

Var mig här wälkommen,
Om du är dödens ande, sänd af Gud,
Att mig bereda till den sista timman!
Sag bäsvar ej. Säg ut ditt ord, träd fram!
När jag mitt kall fullbordat, dörr jag gerna.

Alrik.

Det är ej dödens ande, som du ser:
Frid, lif och glädje jag dig önskar, Herre!
Och mig wälsignelse af dina händer.

Ansgarius.

Dröd närmare! Jag börjar känna dig,
Fast annorlunda nu du syns än förr.
Du aslagt rustningen: din drägt är lätt:
Din kind är blek: din gång är tyft, som dödens.
En gång du gick med swärdet raft emot mig,
Förutan swek, och slog med öppet wäld.
Nu grundar du i lönn på mord, och dölsjer
Ditt hjertas wildhet under wellig klådnad.
Fort, blotta dolken! jag är redo, yngling,
Och göm den icke längre under kappan.

Har jag förtörnat dig, så skona ej
Mitt usla lif; men ett af dig jag beder:
Besläcka ej min Herres helgedom
Med syndigt blod. Dråp mig derutanföre!

Dock — unge Man! mig ömfar öfver dig.
Du är för ung, att wiga dig wid brottet.
Tro mig, din höga själ är alltför god,
Att för en usel syndapenning säljas
Till ewig egendom åt syndens förste.

(Råcker honom handen.)

Hwad har jag brutit? Hwi är du mig wred?

Arif.

Med råtta, Biskop! du mig förebrår
Den wilda blindhet, som min själ betäckte,
Och som förledde, i en dyster stund,
Min arm att öfver dig sin glaswen hbjä.
En tid det war, en rysslig dröm att minnas,
Då jag war mörkrets skötebarn och wån,
Min egen gisfel och min egen fasa.
Når jag på grånsen stod, lifsom ett spöke,
Emellan tomma minnen, dem jag skydde,
Och dunkelt hopp, som ständigt mig beswek.
Jag wille älska; men jag kunde ej:
Jag wille döda; men jag kunde icke.
Framåt! jag tänkte: blodet gör dig wåg.
Jag wille slå mig ut ur själens töcken;
Men se, då kom ett barn, en tår, en bön,

och jag blef rädd, som Satan för en Engel.
Men denna dröm är lyftad, och min morgon
Har börjat gry: jag fröjdas i des sken,
och hoppas blott på dagen, som skall följa.
Den lara, du bekänner, är ock min,
och hednaskruden ligger sänkt i jorden —
Hit är jag icke länd med list och mord,
och wore nu min själ så fri från synd,
Som mina kläder fria ifrån wapen,
Så wore jag din like, helge Fader!

Ansgarius.

Jag kyßer dig derpå att du är sann
I tal och tro, och att vi bröder äre
I syndens strid på jorden, ädle yngling!

Alrik.

Du drack ur glömskans kalk en helig skål:
Jag drack förlåtelsens från dina läppar.
Stor är den kärleksborgen, jag har fått,
Men ännu större den, som jag begår.
Jag längtar högt att till en Christen wigas:
Af dina händer will jag signad bli,
Döp mig i denna stund med lifwets watten.

Ansgarius.

Ren är din längtan. Ske dig, som du will;
Men ensam är jag: inga wittnen finnas.

Alrik. (pekaf mot höjden.)

Der bor wårt wittne.

Ansgarius.

Ja, der bor vårt vittne.

Skönt talte du: din tro är dopet värd.

(Han går med Alrik till ena sidan af altaret, der en dop-
funt står, och tager messboken i handen.)

Sjette Upptädet.

Ansgarius, Alrik, Clemens.

Clemens.

Det börjar dagas, Biskop! Folket flockas,
Och waken knotar: är du redo snart?
Jag är förstörd af denna nattens wända.
Hwad rörelse det war i Kungaborgen;
Hur kopparporten låstes upp, igen;
Hur många männer sent i gästbudsalen
Wid hornen gråsligt skrålade och söngo
De wilde sånger, jag med rysning hört.
Ett sorgligt förespel till dagens handling!
O, kunde jag i hafwet fångsla solen,
Ej skulle hon gå upp i dag, och lysa!
Se, Alrik här!

Ansgarius.

En helig pligt mig håller
Ännu ett ögonblick i kyrkan qwar.

Ulrik.

Blif wittne, Clemens! till den salighet,
Du mig förwärfwat med de ömma läror,
Och styrk med dina böner det förbund,
Jag här will knyta med den Allrahögste.

Clemens.

Så blir en droppa glädje öf beskård
I sorgens och bekymrens bittra källa!
Jag icke störa skall din stilla andakt,
Du nya gäst i Herrans helga gårdar!

Ulrik.

Hwad ser jag för en syn på wäggen der?
Det står en härklädd man —

Ansgarius.

Den gamla rustning,

Som följt mig åt på mina långa resor
Kring land och haf. Jag har den fordom burit.
Mig ångrade det sen, att jag den bar:
Jag fann mig lika säker utan honom,
Och hängde honom upp i fridens hus
Till tackeoffer. Hwarje gång mitt öga
På skruden faller, då jag ingår här,
Så låser jag derpå den sköna läran:
På himlen mera än på wapnen lita!

Ulrik.

Gif skruden hit! jag kämpa will för dig.
Högt klappar hjertat efter wapen åter:
Jag är ej wan i qwinnokläder gå.

Ansgarius. (nedtager rustningen.)

Nu är du dammig, gamla pansarborg!

Ulrik.

Jag blåser dammet bort, så är han blank.

Den egnar mig — han lyser ej af guld,

Men dunkelt, djupblått stål med silfverforsk

För hjertat. Skönt! Jag darrar af förtjusning.

Ansgarius.

Wål! drag den på. Det är ej Gud emot,

Att du hans wapen lånar: strid för Herran!

(Ulrik drager på sig pansarskjortan.)

Clemens.

Dig blifwe denna drägten lyckosam!

Wakten. (utansföre.)

Ut, Biskop! ut; solgången blåser kallt.

Ut! wi ej bida längre. (De stöta emot dörren.)

Clemens.

Håll! han kommer.

(De närma sig altaret. Ulrik knäböjer och aflägger sin trosbekännelse. Dopet för rättas. Clemens står i bedjande ställning. Ansgarius sätter hjelmen på Ulriks hufvud, binder swärdet wid hans sida, och wålsignar.)

Ansgarius.

Wålsignelse med dig! wålsignelse!

Du Jesu Man! du korsets Riddare!

Clemens.

Strid manligt för din lidande församling!

Var oss ett stöd! — Kom i min famn, min Son!

(Alla tre omsamna hwarandra.)

Ulrik.

När hornet skallar och till tinget bjuder,
Jag inför folket träder upp med er.
Jag wet, att eder wäntar intet godt;
Men kommer döden, och mot hjertat syftar,
Så will jag gå emellan er och döden.
Med udden af mitt nya riddarswärd
Jag brinner att mitt ringa namn få skrifwa
Uppå ett blad i lifwets gyllne bok.

(Han nedsätter hjelmgallret.)

Ansgarius.

En himmelsk kraft bor i ditt hjeltebröst:
Styr den till ädelt mål! — Jag ser dig åter.

Ulrik.

I solens sten wi se hwarandra åter. (De gå.)

Sjunde Uppträdet.

Tingshed.

Sögar. Sjön i grunden. Flera båtar ro eller segla mot stranden. Andra hafwa redan lagt till. Männer hvimla om hwarandra, siga ut sandkorna, draga dem upp på land, och dela sig i spridda flockar.

Bönder uppträda och ökas stundligt.

Första Bonden.

Du kommer obewäpnad. Hwarför så?
Är du en Christen, eller är du Köpman?

Andra Bonden.

Ej är jag Christen, icke eller Köpman:
En årlig Swenssk, som du, fast utan wapen.
Jag har ej kommit hit att slå i dag;
Men jag will tungan desto bättre röra.

Första Bonden.

Ett slag på skölden och ett grepp om swärdet
Ge hårligt samljud ju åt Skaldens sång;
De gifwa wigt och kraft åt det, man talar.

Andra Bonden.

Så är din mening: den må wara god.
Jag har den tron, att den, som obewäpnad
Och utan fruktans hjelp, med blotta skäl
Kan röra menskohjertan, talar bäst.

Tredje Bonden.

Folk blir här nog. Ne'n lysa alla hëgar
Af rustade och sköldbetäckta männer.
Dock största delen wisja höra blott,
Ech hålla sig på affstånd, när det galler.
När nu de få förståndiga beslutat,
Ech saken afgjord är, då skria de
I himmels sky, och bulka djupa hål
I fina sköldar, till ett bifallstecken,
Ech weta ej, om deras goda bröder
Dömt af dem hufwudet.

Sörsta Bonden.

Ditt wisa hufwud

Kan också fitta löst. Det blifwer hett
I denna dag, om jag mig ej bedrager.

Tredje Bonden.

Hur då?

Andra Bonden.

Godt är om folk; men hwilket folk?

Den wi som broder helsa, kan förråda;
Wår wån kan owån wara, fast han smilar.
På ansigtsdragen tar man ofta felt;
Ly underlig är tiden nu för tiden.

Tredje Bonden.

Ett enda hufwud kunde hjelpa saken —
Knaps! tinget ändadt — wet du hwem jag menar?

Sörsta Bonden.

Du blir ej den, som detta hufwud fäller.

Sjerde Bonden.

God dag! Är Lagman här?

Sörsta Bonden.

Nej; men han kommer.

(Han frammar hans hand.)

Sjerde Bonden.

Släpp, jernram! Hvem har lårt dig klämma så?

Hvem smidde dig den hårda handsken, bonde?

Sörsta Bonden.

Min gamla fader. Gå du hem och lägg dig!

Mjölk har du i din hand.

Sjerde Bonden.

I tungan honung.

(Emund Björnson uppträder.)

Andra Bonden.

Du går så tyst och blek. Säg, är du sjuk?

Emund.

Nej, mycket frisk. Jag tycker mig må wäl.

Tredje Bonden.

Tingsmåsig är du ej. Du söker någon —

Hvem spanar du med dina hemiska ögon?

Will du förråda oss, du gråa skålm?

Hvem söker du?

Emund.

Den du har sprungit för,

Och talar jag, så löper du för namnet.

Tredje Bonden.

Få se, om jag blir skrämd.

Emund.

Min broder böden.

Andra Bonden.

En gammal rustig bror.

Emund.

Nej, han är ung:

Som barn han ler, och strålar såsom Gud,
Men frammar hårdt, och slår som tio männer.
Han kommer hit i dag, det har han lofwat.
Ett samntag till, och Emund är förnöjd. (Han går.)

Andra Bonden.

Han yrar.

Tredje Bonden.

Han är kollrig, arma gubben.

Första Bonden.

Förnyckt han blifwit på sin Torsalsfärd,
Så säga de, som sluga wilja wara;
Men han är öfwerwis: af idel wisshet
Han synes tokig inför mångdens ögon.
Den sanne wise är en narr på jorden.

Andra Bonden.

Men lagom wis är bäst: ett sundt förstånd,
Som icke spökar, men har klara tankar,
Där werka mer i dag, så wäl som förr.

Tredje Bonden.

Den gamle Christne spår oss intet godt.
Hans wrånga ord om döden gör mig kulen.

Första Bonden.

Håll fårgen, och war man!

Åttonde Uppträdet.

Solke Lagman, Oldur, Orm, i Alriks rustning,
med sluten hjälm.

Flere Bønder.

Hell, Lagman Solke!

Första Bonden.

Wål, Alrik! att du kom! Ditt unga blod,
Ditt friska sinne lærer wål behöfwas,
Att gifwa lif åt äldrens tröga wisdom.

Orm.

Sag swiker ej. Du har min hand derpå.

Solke.

Swik dig ej sjelf. Lågg tygel på ditt mod,
Och grip ej in med swård i otrångdt mål,
Så gör du underwerk, du ädle Kämp!

Oldur.

Ur Oldurs innersta du detta fog.
Min Son! Min Son! (Omfannar honom.)

Du höga Asalejon!
Lågg nu i dag en frisk och härlig frans
På mina hvita lockar!

Andra Bonden.

Wakta dig,
Att icke detta unga Asalejon,
Då han nedlägger fransen på din hjesa,
Med ramen trycker dig till jorden ner.

Orm.

Sörj ej, du bonde! Näst bredvid mig står
Den, som ej wiskhet tryter. Jag har styrka.
(Han dödsjer sig bland folket.)

Oldur.

Nu styre Gudarne! (Till Folke.) Han är så kall
Som is i dag. Det älskar jag ej heller.

Folke. (intager sitt säte.)

Jag ser, att spjuten sänkas der på kullen:
De helsa Konung Dlof.

(Basuner höras. Flere Kämpar uppträda.)

Första Kämpen.

Kungen kommer.

Andra Kämpen.

Gif rum för Kungen!

(Allmogen drar sig åt sidorna.)

Nionde Uppträdet.

Konung Olof, i konungslig drägt, omgifwen af Kämpar och Soffolk. Sonom följa på något afstånd Ansgarius, i högtidskrud med Korset och stafwen, Clemens Monitor, Alrik, i sin nya rustning med nedslagen hjälm, Munkar och många Christna. Lagman Solke reser sig jemte Bönderna. Konungen intager sin stol och helsar folket, hwarester Solke åter sätter sig.

Konung Olof.

Din Konung helsar dig, o Swea folk!
Från stolen, der han sitter med bekymmer;
Ty icke döler jag, att denna spira
Mig tung är worden i de sista dagar.
Jag mins den tid, med wördnad jag den mins,
Då det war lifwets stolthet Konung heta
För dessa länder och för dessa männer;
Då striden war det friskaste på jorden:
En ren och ljudfull storm, som förde åra
Och seger hem på sina starka wingar; —
Då friden war det lugnaste på jorden:
En helig gudaro på segrens bädd,
Af sångens klang och sagans trollningsstaf
Ej söfd, men wederswickt till nya bragder.

Olur.

Du talar om en härlig tid, o Konung!

Konung Olof.

Nu är ej strid i Sverige, icke frid:
Ett sorgligt mellanting, som fräter tyst
Ur rikets kropp des åta lif och fårna.
Det går ett ledsamt spöke kringom landet,
En farlig twinsot, som des styrka skjäl.
Vårt goda gamla har uppblandadt blifwit
Med nya läror, nya tänkesätt,
Och usel är den samdrägt, deraf kommer.
Nu will man wål, att jag, som Konung är,
Skall gå emellan, lyfta upp min hand,
Och bjuda lugn mot makterna, som kampa.
Men ho, som dristar sig att lägga handen
På det Gudomliga, på Gudars werk,
Han drager handen lam och fall tillbaka.
Jag hvilade. Med stilla råd jag sökt
Att länka hop, hwad sönderbrutet war,
Och wåntade mer läkedom af tiden.
Den mannen, som här står, Ansgarius,
Från Södern kommit hit med annan lära,
Förkunnande en okänd, högge Gud,
Om hwilken förr blott dunkla sagor hördes,
Som sakta windar från aflägsse land:
Man wiste icke, hwarifrån de kommo.
Han fredligt wandrat inom denna stad,
War borta, återkom och lärde många
Sin nya wisshet utan wåld och swef.
Ej trodde jag, att denna mannens sinne

Var ondt och widrigt, att han wille hwiska
Dj döb i örat; ty hans lif war fromt,
Och sanning lästes i hans öppna panna.
Jag ålskat honom, och hans gudatro
Oskylldig trodde jag, som många andra,
Och säger icke nu, att jag bedrog mig.
Men jag har hört och sunnit med bekymmer,
Att folket rotat sig i hat och iswer
Mot Biskop, Präster och den Christna tron:
Anklagelser, förfärliga och swära,
Kringlupit länge ifrån mun till mun,
Som röra brott mot landets wäl och folkets.
De hafwa manat mig, som landets fader,
Att fatta rättens swärd och undersöka,
Hwar skulden ligger, fria eller straffa.
Här är jag kommen. Swaranden är nära.
Statt upp af stolen, Lagman! låt din flagan
Högt talas ut, att widt den spörjas må!
Och, Nordens Gudar! jag åkallar er
Om wisshet nog, att rätt i målet dömma,
Och så om kraft, att föra ut min dem!

Solfe. (uppreser sig.)

Hell dig, o Konung! Hell vårt gamla Sverige!
Dom öfwer den, som stämplars des förderf!
I folkets namn jag under Gudars himmel
I deras åsyn flagar Bispens an
För brott mot våra Gudar, våra lagar,
För brott mot menstligheters helga bud,

Och frågar högt med oförtäckta ord:
Var du ej den, med dina tjensteandar,
Som satte Björkö stad i eld och brand?

Ansvarius.

Swad skall jag tala? Jag står obewäpnad,
Af sköldars mur omgifwen, på hvars tinnar
Mig spjuten helsa med mång tusen dödar.
Har ej min lefnad talat till min fromma,
Ej något ädelt werk min ofuld wittnat,
Så frålsa heller inga ord i dag.

Men på din fråga, Lagman! will jag swara:
Den eld, från mig gått ut, har ej förtärt,
Men lyst hugswalande i nattens mörker
Med stilla stjernglans öfwer Björkö stad.

Oldur.

Du stilla suttit: ej med egen hand
Du brott begått: re'n kan du wisa den
I höjden, menar du, och fri dig swårja.
Men ufur djupet af ditt slutna bröst
Ha brottens själ och tanka alltid slutit,
Och dina tjenare, de swarta Munkar,
Begärligt fattat winken, och fört ut
Det hemfka werk, dem du har tänkt och welat.
Oskylbig heter du: inswept du står
I helighetens fagra sfen och mantel,
Med hjertat swart af lömskt förråderi.
Men nu wi kommit rånkerna på spåren,
Och mångdens ögon börja öppna sig,

Som förr förblindades af glansens strålar.
Med mörka gåtor du dig mer ej reder;
Ty folket söker sanning, kräfsver sanning
Och klart bewis: med wittne jäfwa wittne!
Kan du det ej, så spar din tungas ord:
De äro ugglerop wid middagstiden.

Ansarius.

Mitt rop är swagt, och det kan öfwerlarmas
Af wapensorl och buller. Jag är tyft;
Men blodets rop från jorden tiger icke.

Solke.

Stån fram, I männer, som wid templet's brand
Dillstådes woren och des upphof kännen!
Usläggen här ett högljudt wittnesmål:
Förkunnen sanning: med en trogen målning
Brännmärken mannen, som med sacklans eld
Wår gudawigda stad förbrånna wille
Och öf begrafsna i des askas glödd.
We den, som far med eld i fridens städer!

(Wittnen framkomma.)

Sörsta Mannen.

Mig skådar Oden. Jag will tala så,
Som stod jag wid hans höga stol, som wittne
Inför Einheriars och Asars dom.
En Prest det war, i swart och fotsid låpa,
Som sacklan bar och tände huset an.
Så widt jag anletsdragen fatta kunde,
Så sutto djupt hans ögon, kal war hjesan;

Men ifrån nacken hängde swarta lockar,
Huggormar like. Wildfint war hans blick:
Hans ansigtshy war ful, som rostadt jern.

Andra Mannen.

Wild som en hungrig gams.

Tredje Mannen.

Men hwarifrån

Han kom och hwart han for, wi icke sågo;
Ty som ett wäder flög han hastigt fram.
Men att han Christen war, på drägten syntes,
Och allt hans stik, som gerningen, förrådde
Den art och slägt, hwarur han sprungen är.

Solke.

Om han ock ombytt drägt och sig förwandlat,
Så mycket menstkomakt förmår, jag spørjer,
Om på hans uppsyn än I honom kännen?

Andra Mannen.

Och, mycket wäl. Den leda afgrundsbilden
Sag skäddar när jag will för mina ögon.

Tredje Mannen.

Den, som en gång ett sådant wilddjur sett,
Ser det i mörkret likasom i huset;
Ty der som kroppens ögon icke se,
Der gripa själens blickar föremålen.

Ansgarius.

Läs der i deras anleten, som stå
Omkring sin måstare. De äro få,
Men trogna, rena. Du skall se och báfwa.

Skuldens öga hafwer blida strålar
För den, som skuldfri sjelf och menlös är;
Men för den arga har det skarpa pilar.

Sörsta Wittnet.

Bland dessa fins han ej.

En röst.

Se der, se der!

En annan röst.

Här är han.

Oldur.

Fram med honom! Gripen boswen!

(Bönder löpa af och an. Wapen dâna.)

En Bonde.

Han flydde, Konung!

Solke.

Du är skamlös, bonde!

Som icke styr din egen nesa röja.

Konung Olof.

Fort, Kämpar! följn nidingen i fjäten,

Och fören honom fram för Kungastolen. (Kämparne gå.)

Oldur.

Du skiftar färg och tiger, store Biskop!

Ditt hufvud tynges ned, och gyllne mößan

Dycks sitta löst.

Ansgarius.

Jag rolig är och glad,

Liksom en son på hulda fadrens knå,

Och mina bröder, belande mitt öde,

Har jag omkring mig midt i farans famn.

Men den, som styr mitt ansigte i dag,
Som bakom smyger och sig undandöljer,
Han är min fiende, en lögnens ande,
Om och han klädde sig i englars drägt.
Ståndaktigt jag hans brödraskap förnekar.

Ronung Olof.

Må denna sak ännu en stund få hvila,
Tills mina kämpar hinna återkomma.
Låt höra, klagande! din andra klagan,
Om du dertill dig så befogad finner.

Folke.

Ansgarius! jag nu anklagar dig
För värre brott än brand, för barnamord,
För mord på barn, som sösver. Det är rysligt.
Du fickat ut en munk —

Owinnan med barnet. (uppträder.)

Tyst! Lagman, tyst!

Snabbt löpa dödens ord från dina läppar.
Du grymme Folke! slut din mun igen,
Att ej en lögn på dina gamla dagar
Må andas dimma på din äras spegel.
Se detta barn, som onda anden dränkte,
Som stendödt för jag bar på denna arm,
Det har han uppväckt med sin gudahand —
Hör, folk!
Det har han uppväckt med sin gudahand.
Lif är hans namn, och jag tillbeder honom.

(Hon nedfaller och omsattar Ansgarii knän.)

Oldur. (till Folke.)

Den qvinnan, fruktar jag, wår sak förslår.
Ser du de Christnas hop, hur fort den wårer?
För qvinnan bort! Hon kan förleda många.

Folke.

Ur wågen, moder! lemna detta rum.
På Swears ting får ingen qvinna wara.

Qvinnan.

Försök att från den helige mig slita:
Du känner ej en moders himlakraft,
Om du kan tro, att lefwande jag släpper.
I wiljen mannens rëda hjertblod skåda;
Framför hans bröst skall jag ett pansar bli!

Knäpp dina händer kring den Guldes hals,
Mitt lilla barn! håll fast och båswa icke,
Om spjutens uddar söka sig en wäg
Igenom dig till den förföljdes hjerta.

(Barnet omfamnar Ansgarius.)

Nu, böblar! allt är redo, kommen nu!
Wi dö tillsammans. Jag will gerna dö;
Man sofwer lust wid helga männers sida.
Och se'n — Guds finger, som på fåstet blå
Har målat stjernor och de ljusa wågar,
Skall doppas i wårt blod och dermed skrifwa
På himlens stora, öppna minnestafva:
„En Qwinna med sitt barn och en Apostel
„De Swenske mördade på Björkö hed.“

Och hela werlden skall den skriften läsa.
De onda englar skola le och säga:
„Derföre prisas må de tusen männer.“
Men Gud, som skref det, wet hwad det betyder.

Ansgarius.

Du ädla Moder! gå med frid, jag beder.
Förskona dig och detta fromma barn!
Din kärlek mera än din hjelp mig gläder;
Ty öfwer mig en hårlig kraft går ned,
Som högt uppöfwer jordens gräns mig lyfter.
Will Gud min död, du kan mig ej bewara;
Men ämnar han min swaga lifstråd spara,
Jag oförbrännlig skall i elden stå,
På spjutens uddar som på blommor gå.

Owinnan.

Du hjuder, och jag lyder. Du är helig —
Men öfwer mina tårar sjelf jag råder,
Och jag will gråta jordens hjerta mjukt:
Kanhända då att menskohjertan lenas.

(Hon går wördnadsfullt åt sidan. En hwit dufwa swäf-
war öfwer Ansgarius.)

En Bonde.

De onda tecken komma. Ser du fogeln,
Som fladdrar der med sina hwhita wingar?

Oldur.

Lägg pilen på, skjut olycksfogeln neder!

(Bonden spänner sitt armborst, lägger pilen på och syf-
tar. Oldur rycker af honom bågen.)

En ewig måttning! — dufwa! du är min.

(Han skjuter bem.)

Fördömda, skrumpna hand, som icke duger!

De spåda dufwor håda mig i synen.

Du är för gammal, Oldur! du bör dö.

(Han kastar armborstet ifrån sig. Dufwan höjer sig sakta och försvinner.)

Orm. (sakta framsmygande till Oldur.)

Hwad lider werket? Får jag hugga snart?

Mig bränner swärdet.

Oldur.

Håll ditt swärd i skinet

Ännu en stund, men hämta boken fram!

Sag pröfwa will, hwad den kan verka.

Orm.

Boken?

Åh, bort med sådant fram! När såg du wäl,

Att någon kom med böcker fram på tingen?

Gif mig en wink, när du behöfwer swärd.

(Han böljer sig åter.)

Oldur.

Det swindlar för min syn. Hwad sade han? —

Upp, Sagman! tala mer!

Solke.

Hwad synes dig,

O Konung! (Till Oldur.) Tala du! Mig tryta orden.

Konung Olof.

Sag dömmar ej, der intet är att dömma.

Oldur.

Håll, Kung! och dig betänk, det råder jag;
Att gåcka Swear så, det duger icke.
Dch jag upplyfter här mitt bleka hufvud,
Som ej förgåfves hwitnat under mödor,
Erfarenhetens systrar — fastän nu
Allt gammalt flys och ratas — och bedyrar,
Att icke jag och denne Christne mannen
Gå båda fria, lefwande, af tinget.
Hit är han kallad, att till rätta stå;
Det skall han ock, så sannt jag Oldur heter,
Dch ännu Swenskar lefwa. Dom skall gå
Ur annan mun, om icke du will dömma.
Till trädets rot är blanka yran satt.
Ej båtar återgång: här huggas skall,
Dch trådet stupa eller bilan springa.

En Bonde. (Swänger sin hillebård.)

Friskt lif, I Männer! hvarför sofwen I?
Wi sope ren de gamla Gudars boning.
Jag färdig är att första slaget slå.

Ulrik. (bryter sönder hillebården.)

Skört är ditt wapen. Skaffa dig ett bättre!
Det, ekens rot står djupt i jordens famn,
Dch på des krona hwila himlens stjernor.
(Upplopp och skrammel af wapen i grunden. Doswa stridsrop.)

En gammal Bonde.

Jag kan ej sitta längre här och tiga:
Af fasa reser sig mitt glesa hår,

Förderfwets storm mig blåser kall på hjeskan.
Hör, Kung! han susar hemst omkring of redan:
Han kommer — än en stund, och hatets wigg
Will hålla gråslig skörd ibland of alla,
Dch de, som öfwerblifwa, få ro hem
I bräckta båtar uppå blodets böljor.
Spar landet, Konung! lyfna till min röst:
Föraktlig syns mig ej de Christnas Gud;
Hans wälde är kanhända ej så ringa:
De lugna strömmars kraft är alltid stor.
Jag märker of, att frigare ej felas
Bland Christenhetens skara, som här står.
Det är betänkligt, kan bli ryfligt, Dlof!
Stilj då de brusande, de wilba floder,
Att de ej öfwerfwämma — Still dem! —
Bjud twenne Kämpar framgå, en för Asar
Dch en för Kristus! Låt dem enwig hålla!
Ställ domen till de mäktige deruppe;
De weta bäst, om denna unga Gud
Är hårlig nog, att med dem sammanwara,
Dch jemte dem wår dyrkans offer få.
Bed Gudarne, att de i swården bo,
Dem styra till rättfärdighetens seger!
Om först den Christne stupar, blifwe då
Hans Gud och Prestter jagade ur landet!
Men faller Asars man, så böje wi
Of wördnadsfulla för den ljusa Kristus,

Och låta honom med de sina bo
I våra bygder med en helig ro.

(Folket, som under detta tal stillat sig, gifwer tillkänna
sitt bifall.)

Konung Olof.

Det ligger wißhet i det råd, du gifwer.
Wi följa det. Anklagelsen förfalle!
Den stora lotten må af Gudar dragas:
En's blod må rinna, för att spara allas.

Ansgarius.

Gud styre striden! Jag är nöjd dermed.

Konung Olof.

Rum för de stridande! En Fjöldeborg
Umgifwe dem! Gån, Kämpar! ordnen folket!

(Kämparne gå. Allmogen ställer sig i ordning. Wäpnade,
de, högwärte Bänder uppställas framföre i fyrkant, med
hopslutna Fjölbar och höjda spjut. Ansgarius intager
med de Christna en nära belägen kulle, der han kan
åffåda kampen. Oldur winkar Orm, och talar i hem-
lighet med honom.)

Konung Olof.

Jag frågar: ho will kämpa Asars kamp?
Swem will för Christenhetens gudom strida?

Arif. (uppträder inom fyrkanten.)

Mitt lif för Kristus!

(Han ser mot kullen. Ansgarius sträcker korset emot honom.)

Folke.

Swilken dyfter kämpe!

Oldur.

Han kulen är och mörk, som midnattstimman.
Swagt glimmar forsets stjerna på hans bröst:
Hon blekna skall för solens gyllne stråle.

Orm. (framgår gent emot Alrik.)

För Swears Gudar drar jag Asasvärdet.
Välkommen, goße! till en lustig dödd.

Alrik.

Du djefwul! håll! hwar tog du dessa wapen?

Orm.

I fädrens wagga fins mång härlig ting.
I stora smedjan, der jag dessa hemtat,
Går bälgen friskt: guld flödar der som watten;
Och den, som hamrar, får du fråga sjelf,
Då du i dag ned i hans werkstad träder.
Jag wisar wägen med det här. Se upp!
Ett slag: så är du strax wid porten, dåre!

Alrik.

Gack in förut, och bår i jorden åter
Det wigda gods, du stal ur hennes djup!
(De kämpa. Orm nedfaller på knå för Alriks swärdsbugg.)

Oldur.

Du segnar, Son! har du ej merg i benen?
Du är en niding, eller Dden wred.

Alrik.

Du är ej särad.

Orm.

Nej!

Ulrik.

Så res dig då!

(Striden börjar håstigare. Under den ser man en af de bortskickade Kämparne framtråda för Konung Olof. Bland folket märkes en stark rörelse. De slita ett svart tygstycke fins emellan, som ömsom swajar i wädret, ömsom nedtrykes och under ropande sönderriswes.)

Kämpen. (med en stik af en svart kåpa i handen.)

Den swarte mannen war öf obegriplig,
Förgäfwes, Konung! sökte wi kring ön.
Wi återgingo: strax war Presten med öf,
Lifsom en aftonsflugga, lätt att se,
Men swår att gripa. Nu, när denna Kämpen
Med rasel föll på knå, då flydde han;
Wi följde, funno intet — blott hans kåpa.
En del af den har jag i handen qwar:
Det öfriga du ser i folkets händer.

Konung Olof.

Wålan! hans stund är kommen. (Kämpen går.)

Ansgarius och Clemens.

Hellig, Hellig

Ur Gud, wår Segerherre!

Ulrik.

Gif dig, Kämp!

Såg mig, hwad heter du?

Orm. (som håstigt anfäller och sårar Ulrik.)

Mårk, Ulrik är

Mitt namn i dag.

Ulrik.

Det var din sista lögn!

Orm. (i det han stupar.)

We! jag är död. (Han ger upp andan.)

Oldur.

Och Oldur lefwer än —

Blod af mitt blod — Dhåmnadt skall du flöda?

Och tidens natt är kommen. Gudar! Gudar!

Har jag ej jern? Finns ingen död för mig?

(Han rusar öfver swärdet, som ligger bredvid den slagne Orm.)

Ulrik.

Än finnas dödar nog. En ger jag dig;

Förlåt mig, om det swider. Känn din Son!

(Han nedkastar hjelmen från hufvudet.)

Oldur.

Du Ulrik? Hårlig syn! Nu är jag mått.

Död! stjäl dig wingar, flyg med trötta anden,

Och kasta honom på den öde stranden,

Der minnet flocknar ut.

(Han sticker sig igenom och anfaller Ulrik med det blodiga swärdet.)

Du är ock mogen.

Ulrik.

Nej, Fader! håll! din arm behöfves ej;

Det swärd, som eden tog, har eden löst,

Och jag är fri från löstets hårda skuld.

En ljuslig ro och wällust mig betager.

Mig smeka pulsens slag, så heligt warma,

Liksom en himmelsk må med rosenmun
Gaf kyß på kyß åt hjertat, som will kallna.

(Oldur neddignar mot en klippa. Ansgarius, som nedstigit från högen, håller Alrik i famnen.)

Oldur.

Sag lutar mitt hufvud mot klippan hård;

Ej hafwer jag son eller wård.

Sag dö. De må spotta på grafven med hån;

Det gör hvarken till eller från.

Ey den gamles Wålnad på stjernor går:

Med det ewigas nycklar i handen han går.

De bespottare skola få gråta till slut,

Bedja kraften den höga och nycklarna ut;

Men förgåfwes —

Det till himmelen for, kommer aldrig derut. (Han dö.)

Alrik. (som nedsjunkit till jorden,
men stödes af Ansgarius
och Clemens.)

Var det min Faders stämma, som jag hörde?

För mig till honom fram!

Ansgarius.

Gud är din Fader.

(Biskopen ger Alrik korset att kyssa. Derpå höjer han
det högtidligt upp mot himlen.)

Alrik.

Hell! höga tråd, hwad du i solen blänker;

Swad glans du widt kring Nordens fjällar ger!

O, hwilken frans, i skenet, som du skänker,

Äf stora Konungar jag sitta ser!

De tårar, Gud från forssets armar stånker,
I deras hår som stjernor drypa ner.
Högst sitter Jesu Christi hufvudbona —
Se, kronor buga sig för tårnets krona.

Du hjeltebild! som håller fridens fana
Högt fladdrande upp i den klara dag —
Jag älskar dig: wi wandre samma bana;
Ty du har blod på brynjan, såsom jag. —
Och du, Förklarade! hwad jag fick ana,
Du folken skrifwa skall till ewig lag.
Du sitter skön, med jordens glob i handen,
Och heter Frälserman fring frälsta landen.

I skimrande gestalter! Ulriks ära
Är hafwa tändt en stierna på er stråt.
I wandren fort — Gud wet hwart det skall bära;
Han måttar lyfta framtidens förlåt.
Gläds, Moder Swea! Herren är dig nära,
Ditt swärd i strid, din lykta mot förfåt.
Fritt lif, ljus död. — Sött är att dö på palmer,
Och wakna upp wid ljud af helgonpsalmer.

(Ulrik dör. Folk framtränger. Någre knäfalla wid liket.
Andra rycka löf af träden, göra kransar, doppa dem i
Ulriks blod, och betäcka dermed sina hufvuden.)

Emund.

Sök upp din lifja i Guds Paradis —
Du ros bland kämpar! Halsa Emunds dotter!

Der ligger Fadren, och här ligger Sonen —
I menniskor! som lefwen och som kommen,
Om någon gång I kännen eder jord
Af skålfvosoten fattas, natt och morgon
Ej weta wågen bort och hem på himlen,
Dch stormen sig förgrymmar — weten då,
Då hafwa skuggorna sig rest med dån:
Det Fadren är, som kämpar med sin Son.

Ronung Olof. (upptager Oldurs swård.)

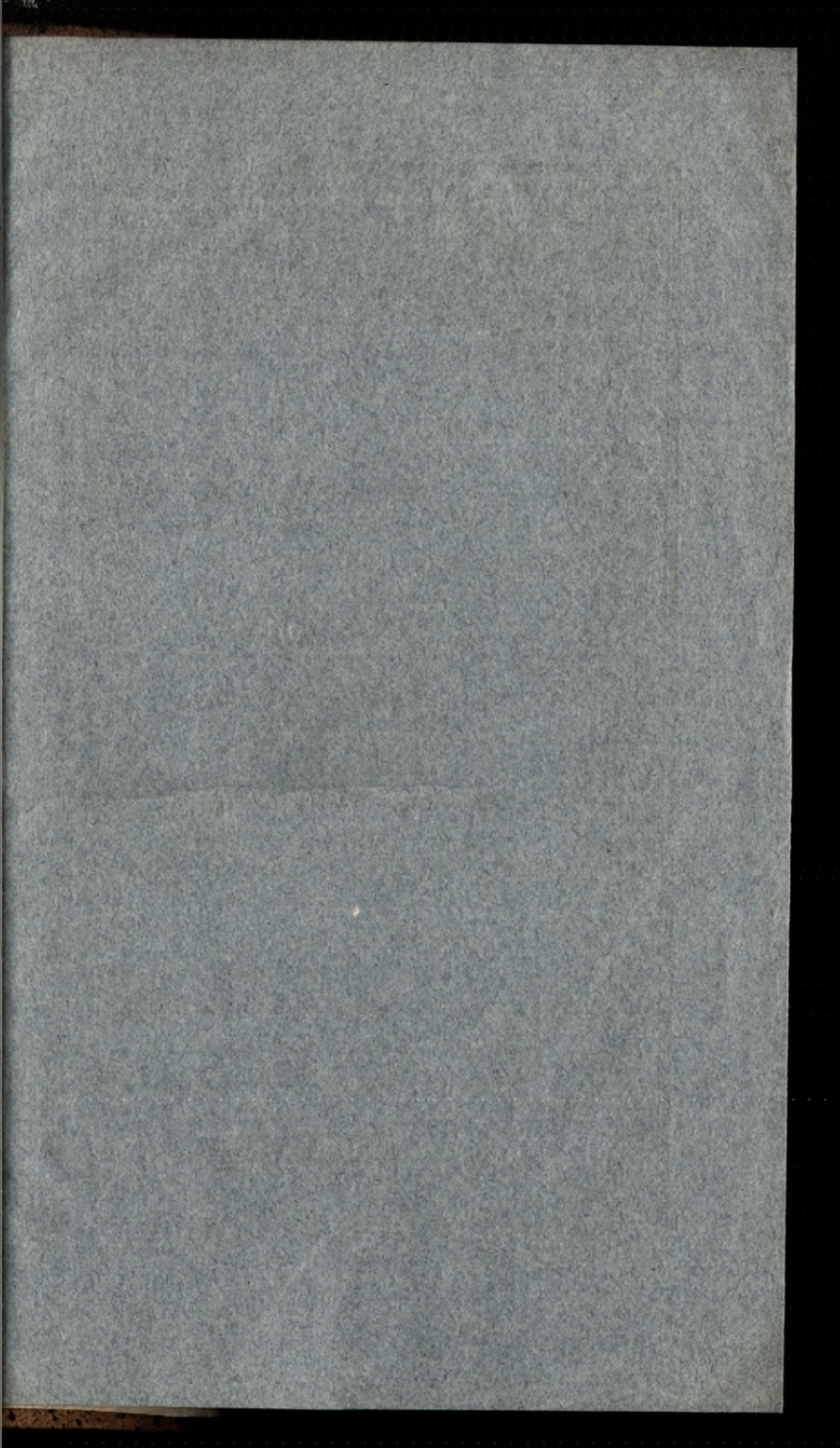
Din Gud, Ansgarius, lär mächtig wara,
Som alstrar sådan tro i kämpars bröst.
Jag reder Far och Son två skilda högar:
Plantera forset uppå Ulriks graf;
Jag detta swård will på den andra sätta.
Helt nära de bredwid hwarandra hwile,
Att deras wålnader i stjernenatten
Må, sittande på hwar sin egen hög,
Hwarandra handen råcka till försoning.

Ansgarius.

Till Ulriks graf hwar aften will jag komma,
Dch från des höjd jag folket låra will,
Att tron är hjeltkraftens sköna blomma,
Att frid och kärlek hör Guds rike till.
Kung! Werldars Gud wi landets wårn befalla;
Han skydde dig, sin kyrka och oss alla!

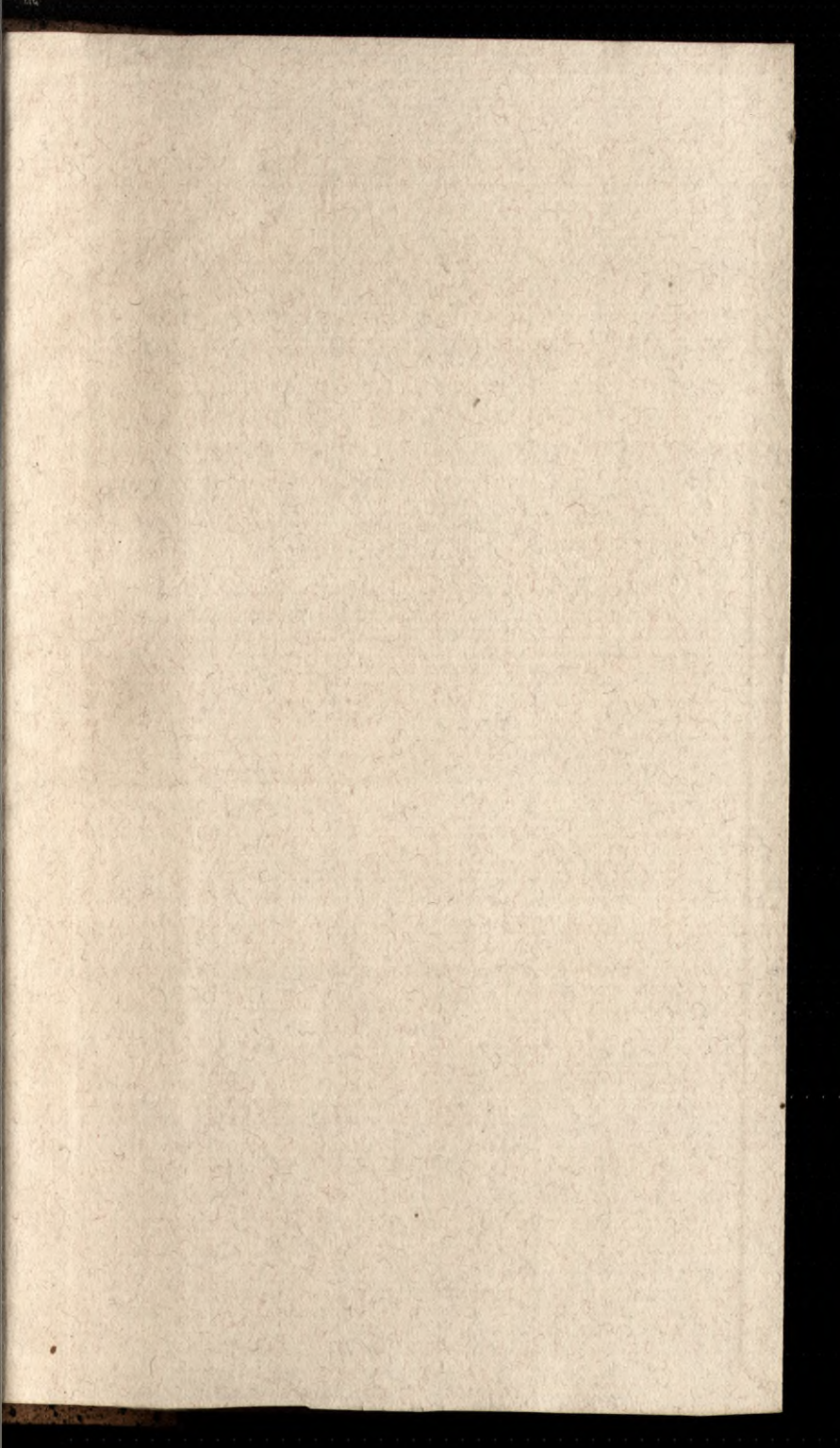
Täckelset faller.

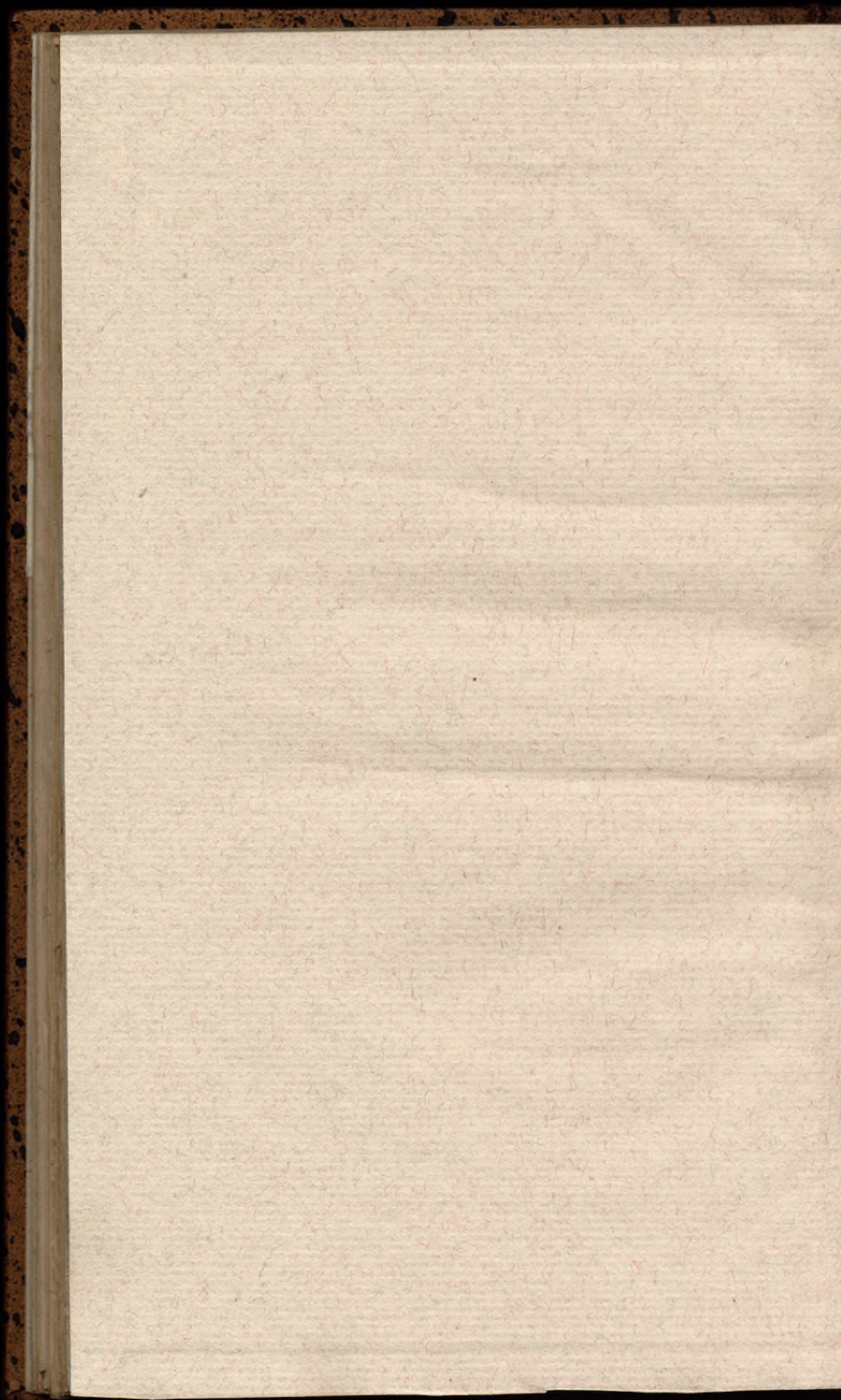

Preis: 1 M:dr B:co.

6000144171

Göteborgs universitetsbibliotek

